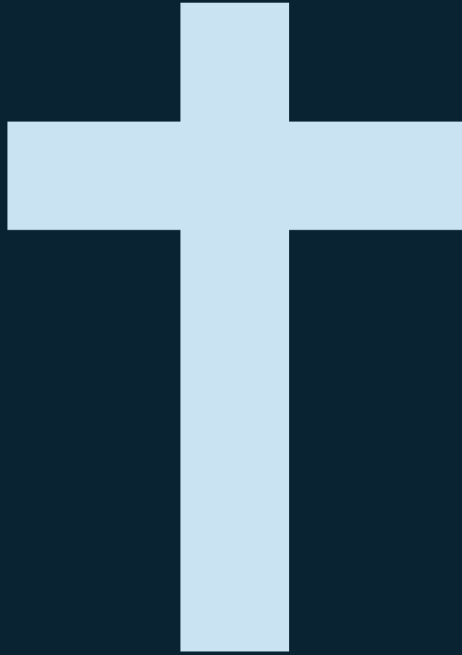

Luka

The Gospel According to Luke in the Arli dialect of the Vlax
Romani language

Luka

The Gospel According to Luke in the Arli dialect of the Vlax Romani language

© 2018.

Language: Arli (Romani, Vlax)

Dialect: Arli

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022
0ae3729f-5fc8-5aa0-b49a-b7759ad04491

Contents

Luka	1
----------------	---

O evanđelje e Lukasoro

Akava Evanđelje pisinda o manuš palo anav Luka, kova inele doktori hem misionari kova putujinda e apostoleja e Pavleja (dikh ano Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) hem na inele Jevrejco. Akava lil vaćeri taro e Isusesoro bijandipe, dživdipe, sikaviba, čudesija, meriba ko krsto, uštiba taro mule hem taro lesoro legariba ko nebo. Jekh oto glavna teme oto akava Evanđeljei da o Isus pherela o obećanja saven o Devel dinda e Izraelese ano Purano zavet, ali ađahar hem da o Šukar lafi nane samo zako Jevreja nego hem zako manuša kola nane Jevreja. Ano akava Evanđelje o Isus sikaj taro but teme, đi tari molitva, Sveto Duho, radost, zahvalnost hem love. Akava lil mothoj hem adava sar o Isus dinda sastipe hem oprostiba bute manušende, đi okolende kola inele but namborme ili opsednutime demonencar, e čororende, e grešnikonende, okolende kolen avera na mangle hem bute đuvljende. O Luka akava pisinda, verovatno, đi sar ko 65. berš palo Hrist.

O Luka pisini akava lil e Isusestar e Teofilese

¹ Cenimeja Teofile, sar so džane, but džene lelje te pisinen oto događaja zako save o Devel dinda plo lafi, a save pherdile maškar amende. ² On pisinde adalestar palo adava sar so o manuša, kola dikhle adala događaja, vaćerde amende. Adala manuša dikhle adava pana oto anglunipe e Mesijasere dživdipastar ki phuv. On ule sluge e Devlesere te sikaven amen o lafi e Mesijastar. ³ Ađahar hem me, palo so oto anglunipe šukar ispitujindum sa adava, mangljum tuće sa palo redo te pisinav. ⁴ Čerđum adava te šaj ove uverime dai

* **1,5** O Avija inele šerutno akala grupakoro oto sveštenici hem sare on inele potomci e Aronesere, kova inele prvo svešteniko e izraelesoro (dikh 2. Dnev 24). † **1,5** Sa o sveštenici inele oto pleme e Aronesoro. ‡ **1,9** O sveštenici valjande te tharen o gudlo–mirišljavo tamjan sar prinos e Devlese đijekh sabajle hem đijekh rat ko posebno oltari savoi ano hram. § **1,15** O Jovan inele posvetime e Devlese te ćerel but bitno buti. O Devel naredinda da o Jovan na tromal te pijel mol sar znako adalestar soi posvetime.

čaće sa adava so sikliljan e Mesijasere dživdipastar.

O anđeo phenela so ka bijandol o Jovan o Krstitelj

⁵ Kad o Irod inele caro ani Judeja, nesavo manuš palo anav Zaharija inele svešteniko e izraelconengoro. Ov inele svešteniko oto redo e Avijasoro.* E Zaharijasiri romni da inele oto pleme e Aronesoro.† Lakoro anav inele Jelisaveta. ⁶ O Zaharija hem i Jelisaveta inele pravedna anglo Devel adalese so živinde palo sa o naredbe hem o zakonja e Gospodesere. ⁷ Na inolen čhave adalese so i Jelisaveta našti ine te ačhol khamni, a soduj džene već purandile.

⁸ Jekh dive kad e Zaharijasiri grupa oto sveštenici kandlera ano Hram, tegani hem o Zaharija ćerela ine pli buti sar svešteniko anglo Devel. ⁹ Palo pumaro adeti, o sveštenici frdinde o barbuti te dikhlen ko te đerdini ko sveto than e Gospodesoro. I ađahar pelo upro Zaharija te đerdini ano Hram e Gospodesoro te kadini.‡ ¹⁰ Đikote o Zaharija kadinda ano Hram, sa o čedime manuša molinena pe ine avrijal.

¹¹ A ano Hram e Zaharijase mothovđa pe o anđeo e Gospodesoro. Terdino ki desno strana oto oltari kotar kadinda pe. ¹² Kad dikhlja le o Zaharija, darandilo but.

¹³ A o anđeo phenda lese: “Ma dara, Zaharija! O Devel šunđa ti molitva. Ti romni i Jelisaveta ka bijani će čhave, i ka de le anav Jovan. ¹⁴ Ka ove but radosno zbog leste hem but džene ka radujinen pe so ov ka bijandol. ¹⁵ Ka ovel baro manuš anglo Gospod. Nikad naka pijel mol hem ništa sostar šaj te mačol pe.§ Ka ovel pherdo e Svetone Duhoja pana pe dajaće ano vođi. ¹⁶ Bute Izraelconen ka irini anglo Gospod, anglo lengoro Devel. ¹⁷ Ka džal anglo Gospod sar glasniko ano duho hem ano zoralipe savo inele e purane

proroko e Ilija. Ka mirini e daden lengere čhavencar hem ka ćerel da okola kola na šunena e Devle te oven mudra sar o manuša kola ćerena okova so o Devel phenela dai šukar.* Sa akava ka ćerel sar te pripremini e narodo te šaj oven spremna zako e Gospodesoro aviba.”

18 I o Zaharija pućlja e anđele: “Sar me te džanav da čaće ka ovel adava so phenđan? Me injum purano hem mli romni da beršali.”

19 A o anđeo phenđa lese: “Me injum o Gavriilo, o anđeo kova terđola anglo Devel† te kandel le. O Devel bićhalđa man te vaćerav tuja hem te anav će akava šukar lafi. 20 I aće, ka ove laloro, naka šaj te vaćere sa đi o dive kad adava ka ovel. Ađahar ka ovel adalese so na verujinđan mle lafonenđe save ka oven čaće ko pravo vreme.”

21 Sar o anđeo vaćeri ine e Zaharijaja, o manuša adžićerde e Zaharija te ikljol pućindoj pumen so edobor aćhilo ko sveto than e hramesoro. 22 A kad o Zaharija iklilo, našti ine te vaćeri olencar. O Zaharija ćerela ine nesar te mothoj lenđe vastencar, ali aćhilo laloro. O manuša xalile da o Devel mothovđa lese nešto ko sveto than e hramesoro.

23 Kad pherdile o dive oto lesoro kandiba ano Hram, o Zaharija dželo čhere. 24 Na nakhlo but, i lesiri romni i Jelisaveta aćhili khamni. Pandž masek na iklili avri taro čher.‡ Phenđa: 25 “O Gospod ćerđa te šaj aćhovav khamni. Akana mothovđa maje pli milost hem cidinđa mli lađ anglo manuša.”§

O anđeo phenela e Marijaće so ka bijani e Isuse e Mesija

26 Kad i Jelisaveta inele šofto masek khamni, o Devel bićhalđa ple anđele e Gavriilo ki tikori diz Nazaret ani regija Galileja. 27 Adari valjanđa te legari o lafi

e Marijaće koja pana inele čhaj. Oj inele mangli e muršese palo anav Josif, kova inele oto pleme e carosoro e Davidesoro. 28 Kad alo o anđeo, phenđa e Marijaće: “Radujin tut!* O Gospodi but milostivno premala tute!”

29 A i Marija but uznemirinđa pe taro e anđeosere lafija, i pućlja pe so šaj te ovel adava pozdrav. 30 A o anđeo phenđa laće: “Ma dara, Marije! O Devel mothovđa će plo šukaripe!† 31 Aće, ka aćhove khamni hem ka bijane čhave, i ka de le anav Isuš. 32 Ov ka ovel baro‡ hem ka vićini pe Čhavo e Najbare Devlesoro. O Devel o Gospod ka del le autoritet te vladini sar caro, sar so vladinđa lesoro prasad o David.§ 33 Ka carujini upro pleme e Jakovesoro zauvek; zako lesoro carstvo naka ovel kraj.”

34 Tegani i Marija pućlja e anđeo: “Sar šaj te ovel adava kad me pana injum čhaj?”

35 A o anđeo phenđa laće: “O Sveto Duho ka huljel upra tute hem o zoralipe e Najbare Devlesoro ka učhari tut. Adalese adava čhavo, kole ka bijane, ka ovel sveto hem ka vićini pe Čhavo e Devlesoro. 36 Eće, ti bibi i Jelisaveta da, ko purane berša, aćhili khamni hem ka bijani murše. I oj, kolaće sare džande da našti te aćhol khamni, akanai šov masek khamni. 37 Jer o Devel sa šaj te ćerel!”

38 Tegani i Marija phenđa: “Aće, sluškinja e Gospodesiri injum. Nek ovel maje palo to lafi.” I o anđeo dželo olatar.

I Jelisaveta pendžari da i Marija akhari e Mesija ano vođi

39 Adala dive i Marija spreminđa pe hem siđarđa ko bregalo krajo, ki jekh diz ani regija Judeja. 40 Kad resli adari,

* 1,17 Ko original terđola: “te irini o vile e dadengere nakoro čhave hem okolen so na šunena te irini nakori mudrost e pravednikonengiri.” † 1,19 kova terđola anglo Devel Akavai phendo sar ukor e Zaharijase. O prisutnost e Gavrilosoro, kova avela direktno taro Devel, valjanđa ine te ovel dovoljno dokaz e Zaharijase. ‡ 1,24 Palo pandž masek ka dićhol dai khamni. Tegani o manuša naka asan ine e Jelisavetaće vaćerindoj da pana našti aćhol khamni. § 1,25 Akate vaćeri pe oti lađ savi inola adalese so našti ine te oven la čhave. * 1,28 Radujin tut! Šaj te prevodini pe hem sar “Zdravo!” † 1,30 Ko original terđola “arakhljan milost koro Devel.” I fraza “te arakhi milost” znaćini te ovel šukar prihvatime nekastar: “O Devel odlučinđa te del tut pli milost” ili “O Devel mothoj pli ljubaznost.” ‡ 1,32 baro baro manuš, ka ovel le baro autoritet. § 1,32 Ko original terđola: “ka del le o tron lesere dadesoro e Davidesoro.”

derdinda ko čher e Zaharijasoro hem pozdravinda e Jelisaveta. ⁴¹ I kad i Jelisaveta šunđa e Marijakoro pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinda olaće ano vođi, a oj pherdili e Svetone Duhoja. ⁴² I bare glasvoja phenđa e Marijaće: “Na-jblagoslovime injan maškaro đuvlja hem blagoslovime o čavoro kole akhareja ano vođi! ⁴³ Akavai bari čast maje so tu, mle Gospodesiri daj, aljan kora mande.* ⁴⁴ Adalese so kad šunđum to pozdrav, o čavoro oti radost zorale mrdinda maje ano vođi. ⁴⁵ Blago tuće so verujindan da ka ovel adava so phenđa će o Gospod!”

I Marija hvalini e Devle

⁴⁶ Tegani i Marija phenđa: “Barjari mlo vilo e Gospode; ⁴⁷ Radosnoi mlo duho ano Devel, ano mlo Spasitelj ⁴⁸ so ulo milostivno upri pli na edobor bari sluškinja. I aće, od akana sa o generacije ka phenen da injum blagoslovime đuvli, ⁴⁹ adalese so but šukaripe ćerđa maje o Zoralo Devel kasoro anavi sveto! ⁵⁰ Ovi milostivno e manušenje oto sa generacije kola darana olestar. ⁵¹ Ple zorale vasteja ćerđa bare buća; frdinda pestar e manušen kolai barikane ano pumare vile. ⁵² Peravđa e vladaren taro lengoro tron, a vazdinda e poniznonen. ⁵³ Čaljarda e bokhalen šukaripnaja, a čučen muklja e barvalen. ⁵⁴ Pomožinda e Izraelconenđe, ple slugende. Na bisterđa te ovel milostivno† ⁵⁵ e Avraamese hem lesere potomkose zauvek,

sar so dinda plo lafi amare pradadenđe.”

⁵⁶ I Marija ačhili e Jelisavetaja đi ko trin masek, i tegani irinda pe čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelj

⁵⁷ A e Jelisavetaće alo o dive te bijani, i bijanda murše. ⁵⁸ Kad lakoro jeri hem lakere komšije šunde so o Gospod ćerđa laće baro šukaripe, radujinde pe olaja.

⁵⁹ A kad e čhavore inele ofto dive, koro Zaharija čedinde pe o manuša zako obreziba e čhavoresoro. I mangle te den le lesere dadesoro anav-Zaharija, ⁶⁰ ali i Jelisaveta phenđa: “Na! Lesoro anav ka ovel Jovan!”

⁶¹ A on phende laće: “Niko te jerjestar na vićini pe ađahar.” ⁶² I vastencar pučle e Zaharija savo anav mangela te del ple čhavore. ⁶³ Tegani o Zaharija rodinda te den le jekh tikori phal zako pisiba hem pisinda: “Lesoro anavi Jovan.” I sare začudinde pe. ⁶⁴ I otojekhvar o Zaharija šaj ine palem te vaćeri,† i lelja te slavini e Devle.

⁶⁵ I uklinda i dar sa lengere komšijen. Ko sa o bregalo krajo e Judejakoro vaćerđa pe adalestar so ulo. ⁶⁶ I sare kola šunde adava, razmislindeš adalestar hem phende: “Akava čavoro isi te ovel baro manuš. Čaćei upro leste o vas e Gospodesoro.”*

O Zaharija prorokujini e Mesijastar hem e Jovanestar

⁶⁷ A o Zaharija, e Jovanesoro dad, pherdilo e Svetone Duhoja hem prorokujinda:

⁶⁸ “Slava e Gospodese e Izraelesere Devlese adalese so alo hem otkupinda ple narodo!

⁶⁹ Vazdinda amende zorale Spasitelje†

* **1,43** Ko original terđola: “Sar adava mle Gospodesiri daj te avel đi mande?” † **1,54** O Devel našti bistrel. Kad o Devel “podsetini pe”, adava znaćini da o Devel ćerela nešto palo adava so dinda plo lafi pana angleder. Akava vaćeri oto e Devlesoro dindo lafi e Avraamese (“adalese so dinda plo lafi amare puranenđe da ka ovel milosrdno”). † **1,64** Ko original terđola: “phravdilo lesoro muj hem lesiri čhib”. § **1,66** razmislinde Ko original terđola: “čhivde pumende ano vile”. * **1,66** upro leste o vas e Gospodesoro. Kad phenela pe “o vas e Gospodesoro”, mislini pe upro zoralipe e Gospodesoro. “E Gospodesoro zoralipe inele oleja” ili “O Gospod zorale radinda oleja/ano leste.” † **1,69** e zorale Spasitelje Ko original terđola: “i šing oto spasenje”. I šing e životinjakiri inele simbol lakere zoralipnastar te branini pe. E Mesijastar vaćeri pe dai ov šing savi isi la zoralipe te spasini o Izrael sar “neko e zoralipnaja te spasini amen.”

oto pleme e carosoro e Davidesoro†,
ple slugasoro
70 sar so vačerda pana angleder
kroz o muja ple svetone prorokonengere.
71 Vazdinđa amende zorale Spasitelje te spasini amen amare dušmanjendar
hem sa e manušengere vastendar§
kola mrzinena amen.
72 Mothovđa milost amare pradadende
hem ispuninđa plo sveto savez,
73 i sovli savi xalja e Avraamese amare pradadese:
74 so ka ikali amen amare dušmanjengere vastendar
te šaj kanda le bizi dar
75 ani svetost hem ani pravednost anglo leste sa đikote injam dživde.
76 A tu Jovane, mlo čhavo, ka ove pendžardo sar proroko e Najbare Devlesoro,
adalese so ka dža anglo Gospod te phrave lese o droma.
77 Ka sikave lesere narodo sar te pendžaren o spasenje
prekalo oprostiba lengere grehija
78 palo amare Devlesoro milosrdno vilo
palo savo o svetlost odupral* ka avel
kora amende sar iklojba e khamesoro,
79 te svetlini okolende so bešena ani tomina† hem ani senka e meribnasiri,†
te legari amen ko drom oto mir.”§

80 A o čhavoro o Jovan barjola ine hem zoraljola ano duho. Kad barilo, živinđa ani pustinja sa đikote na iklilo anglo Izraelci te propovedini.

2

O Isus bijandilo (Mt 1,18–25)

1 ŽA ano adava vreme kad o Jovan bijandilo, o caro o Avgust naredinđa te čerel pe popis oto sa o manuša ano carstvo e rimesoro. 2 Adava inele prvo popis čerdo sar o Kvirinije ine vladini ani Sirija. 3 I sa o manuša džele ko dizja kaj bešle lengere preci te prijavinen pe zako popis.

4 Ađahar da o Josif, adalese so inele potomko e carosoro e Davidesoro, dželo tari diz Nazaret oti regija Galileja ko gav Vitlejem* oti regija Judeja, kote o David bijandilo. 5 Dželo adari sar te prijavini pe zako popis pe verenicaja e Marijaja koja inele khamni. 6 I sar on inele ano Vitlejem, alo e Marijakoro vreme te bijani. 7 I bijanđa ple prvone čhave. Pačarda le hem pašljarda le ano jasle† adalese so ki gostionica† na inele than olende.§

O anđelja vačerena e pastirende so bijandilo o Spasitelj

8 Adaja rat paše uzalo Vitlejem inele ne-save pastirija kola arakhena ine pumare bakren ko polje. 9 I otojekhvar o anđeo e Gospodesoro terdino uzalo lende hem

† **1,69** oto pleme e carosoro e Davidesoro Ko original terđola: “Ano čher lesere slugasoro e Davidesoro.” E Davidesoro “čher” akate predstavini lesere porodica, po precizno, lesere potomstvo: “ani porodica lesere slugasiri e Davidesiri” ili “kovai potomko lesere slugasoro e Davidesoro.” § **1,71** O lafi “vas” akate predstavini zoralipe savo o bišukar manuša koristinena protiv e Devlesoro narodo. * **1,78** svetlost odupral O Svetlost but puti metafora zako čačipe. Akate vačeri pe oto duhovno čačipe save o Spasitelj ka del le sar dai iklojba e khamesoro palo savo i phuv ovela rasvetlime. Dikh Mal 4,2. † **1,79** ani tomina Akatei “i tomina” metafora zako nedostatak oto duhovno čačipe. Akate vačeri pe e manušendar kolende falini o duhovno čačipe sar te phene da bešena ani tomina: “o manuša kola na džanen o čačipe.” † **1,79** ani senka e meribnasiri I senka but puti predstavini nešto so sigate ka ovel. Akate vačeri pe oto meriba savo avela. § **1,79** drom oto mir Adavai metafora zako živiba savo legari di adava e manuše te ovel mir e Devleja: “te živini pe mirno dživdipe” ili “te phirel pe dromeja savo legari di o mir.” * **2,4** Vitlejem Iako o Vitlejem inele tikori diz, adari o caro o David inele bijando hem inele jekh proroštvo da o Mesija ka bijandol adari (Mih 5,2). † **2,7** jasle Akava inele sar kutija ili okvir ano savo o manuša ine čhivena pus hem aver nešto xajbnase e životinjende. Verovatno na inele melalo hem šaj ine te ovel andre nešto kovlo hem šuko, nešto sar pus, hem ađahar inele kovlo zako čhavore. O životinje but puti inele čhivde paše uzalo čhera te oven ko sigurno hem te šaj po lokhe te parvaren pe. I Marija hem o Josif bešle ani prostorija savi inele koristime zako životinje. † **2,7** gostionica Čher kote lovende šaj te xal pe hem te sovel pe. § **2,7** na inele than olende Verovatno adalese so but manuša ale ano Vitlejem te prijavinen pe zako popis.

i slava e Gospodesiri osvetlinđa len, i on but darandile. ¹⁰ A o anđeo phenđa lenđe: “Ma daran! Ače, anava tumenđe šukar lafi oto baro bahtalipe savo ka ovel sa e manušenđe! ¹¹ Avdive, ani diz ani savi bijandilo o caro o David, bijandilo tumenđe o Spasitelj kovai o Hrist o Gospod. ¹² Akava ka ovel tumenđe znako palo savo ka pendžaren le: ka arakhen e čhavore pačarde hem sar pašljola ano jasle.”

¹³ Otojekhvar uzalo anđeo pojavinđa pe bari vojska e anđelendar* koja hvalinđa e Devle vačerindoj:

¹⁴ “Slava ko učipe† e Devlese, a ki phuv mir e manušenđe kolencar o Devel zadovoljno!”

¹⁵ I kad o anđelja irinde pe ko nebo, o pastirija phende jekh averese: “Hajde te dža di o Vitlejem hem te dikha adava so ulo, so phenđa amende o Gospod.”

¹⁶ I dzele sigate, hem arakhle e Marija, e Josife hem e čhavore sar pašljola ano jasle. ¹⁷ A kad dikhle e čhavore, vačerde averenđe sa so ine lenđe phendo e čhavorestar. ¹⁸ I sare kola šunde e pastiren inele zadivime. ¹⁹ A i Marija pamtinđa sa so vačerde laće† hem razmislinđa adalestar.Š ²⁰ I o pastirija dzelefse slavindoj hem hvalindoj e Devle zako sa okova so šunde hem so dikhle adahar sar so ine lenđe phendo.

²¹ Kad nakhle ofto dive, kad e čhavore valjande te obrezinen,* dinde le anav Isus–sar so vičinda le o anđeo angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija hem o Isus ano Hram, palo Zakoni

* **2,13** vojska e anđelendar Ko original terđola: “vojska e nebosiri”. † **2,14** ko učipe ili “ko nebo” ‡ **2,19** sa so vačerde laće Na samo so vačerde laće o pastirija, nego hem adava so vačerda laće o anđeo (1,31–35), a verovatno hem adava so vačerda laće i Jelisaveta (1,42–45). § **2,19** I Marija smatrinđa adava so ine laće phendo lakere čhaviestar dai dragoceno: “radosno/brižljivo ine setini pe adale lafonendar.” * **2,21** obrezinen O zakonja saven o Devel dinda e jevrejengere vernikonende rodona obreziba e murše čhavesoro hem posebno žrtva savi e čhavoresoro dad hem i daj valjani te den (3. Mojs 12,1–3). † **2,22** Dikh ano 3. Mojs 12,1–4. ‡ **2,22** te preden le Ko original terđola “te mothoven le”. § **2,25** Adžiceri ine te avel o Mesija te spasini e Izraelconen Ko original terđola “adžiceri ine e Izraelconen uteha.” * **2,27** ko Hram “Ko boro e hramesor.” Samo o sveštenici šaj ine te đerdinen ko Hram. † **2,30** spasenje Vačeri e manušestar kova ka anel spasenje e čhavore e Isuse–kole o Simeon iceri: “e Spasitelje kole tu bičaldan” ili “okole kole tu bičaldan te spasini amen” ‡ **2,32** svetlo Akaja metafora značini da o čhavoro ka pomožini e manušenđe te dikhen hem te xaljovent ko isto način sar so o svetlo pomožini e manušenđe te dikhen šukar.

²² Kad alo o vreme zako adeti e dajakere kosljari nasoro savo palo e Mojsijasoro zakoni† valjandža te ćerel pe palo adava so o čhavoro bijandžola, ande e Isuse ano hram ko Jerusalem te preden le† e Gospodese ²³ (sar so pisini ano zakoni e Gospodesoro: “Đijekh murš prvenco te ovel posvetime e Gospodese”) ²⁴ hem te den žrtva (sar soi vačerdo ano zakoni e Gospodesoro: “duj tikore golubija ili duj terne golubija”).

O Simeon dikhela e Mesija hem pro-rokujini

²⁵ I tegani ano Jerusalem inele manuš palo anav Simeon. Ov inele pravedno hem pobožno. Adžiceri ine te avel o Mesija te spasini e IzraelconenŠ hem o Sveto Duho inele upro leste. ²⁶ O Sveto Duho mothovđa lese da angleder so ka merel, ka dikhel e Mesija e Gospodesere. ²⁷ I o Sveto Duho phenđa lese te džal ko Hram,* i ov dželo. Tegani o Josif hem i Marija ande e čhavore e Isuse ano Hram sar te ćeren o adeti savoi palo e Mojsijasoro zakoni. ²⁸ Kad o Simeon dikhlja e čhavore e Isuse, lelja le ki angali hem hvalinđa e Devle vačerindoj:

²⁹ “Gospode, akana šaj me, o sluga klo, te merav ano mir sar so phenđan maje.

³⁰ Adalese so mle jača dikhle o spasenje† savo avela tutar,

³¹ savo spremindan anglo sa o nacije.

³² Akava spasenje ka ovel svetlo† te mothoj tut avere nacijenđe hem anela slava te narodose, e Izraelconenđe.”

³³ E Isusesoro dad hem i daj divinde pe adaleja so o Simeon vačerda olearar.
³⁴ Tegani o Simeon blagoslovinda len hem phenda e Marijaće, e Isusesere dajaće: “Dikh, akavai čavoro birime te čerel buten ano Izrael te peren hem bute averen te ušten. § Ovi odredime te ovel e Devlesoro znako, ali but džene ka odbacinen le. ³⁵ Adava ka ovel sar te mothoven pe bute manušengere garavde mislija. A o mači* ka posaj ti duša.”

I Ana zahvalini e Devlese zako Mesija

³⁶ A adari da inele i proročica i Ana, i čhaj e Fanuilesiri, oto pleme e Asiresoro†. Oj inele ano purane berša. Efta berš živinda ple romeja, ³⁷ a palo adava živinda sar udovica di oftovardešuštarto berš. ‡ Stalno inele ano Hram, i dive i rat slavinda e Devle ano postiba hem ano moliba. ³⁸ I samo so o Simeon završinda ple vačeribnaja, i Ana nakhini di o Josif hem i Marija zahvalindoj e Devlese zako čavoro. I lelja te vačeri e čhavorestar sarijende adari kola adžicerde upro Devel te oslobodini o Jerusalim.

³⁹ Kad o Josif hem i Marija čerde sa soi palo zakoni e Gospodesoro phendo te čeren e čhavoresoro dad hem i daj, irinde pe ki pumari diz Nazaret ki Galileja.
⁴⁰ A o čavoro barjola ine hem zoraljola. Pherđola ine mudrost hem i milost e Devlesiri inele upro leste.

O terno čhavo o Isus vačeri e učiteljencar ano Hram

⁴¹ E Isusesoro dad hem i daj đijekh berš zako prazniko Pasha džana ine ki diz Jerusalim. ⁴² Kad e Isuse inele dešuduj berš, palo adeti, hem ov dželo olencar te slavini o prazniko ko Jerusalim. ⁴³ Kad

nakhlo o prazniko, o Josif hem i Marija lelje te džanfse, a na džande so lengoro čhavo o Isus ačhilo ano Jerusalim. ⁴⁴ Sar mislinde dai o Isus maškaro manuša kola putujinde olencar, džele jekh dive phirindoj i lelje te roden le maškaro pumarende hem maškaro pendžarutne. ⁴⁵ I kad našti ine te arakhen le, irinde pe ko Jerusalim te roden le. ⁴⁶ I o trito dive arakhle le ano Hram sar bešela maškaro e verakere učitelja, sar šunela len hem pučela len. ⁴⁷ I sare kola šunde e Isuse, divinde pe lesere džandipnase hem lesere iribnase ko pučiba.

⁴⁸ I kad dikhlja le lesoro dad hem lesiri daj, inele iznenadime. Lesiri daj phenda lese: “Vačer sose adava čerđan amende, mlo čhavo? To dad hem me but darandiljam hem rodindam tut!”

⁴⁹ A o Isus pučlja len: “Sose rodinden man? Na džanden li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher?” § ⁵⁰ A i Marija hem o Josif na xalile so o Isus manglja te phenel lenđe adaleja.

⁵¹ I palo adava, o Isus irinda pe olencar ko Nazaret hem ine lenđe poslušno. A lesiri daj ičerda pese ano vilo sa adava so ulo.* ⁵² A o Isus ulo po mudro hem barjola ine. † Sa više barjola ine ano jača e Devlese hem e manušende. ‡

3

O Jovan o Krstitelj pripremini o drom e Isuses

(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Jn 1,19–28)

¹ Kad o caro o Tiberija vladinda upro e Rimesoro carstvo dešupandžto berš,* o Pontije Pilat vladinda ani Judeja, o Irod vladinda ani Galileja, a lesoro phral o

§ **2,34** te peren hem bute averen te ušten “Te peren” značini te ciden pe taro Devel, te oven osudime ili te oven uništíme, a “te ušten” značini te aven po paše e Devlese, te oven blagoslovime ili te oven spasime. * **2,35** o mači značini “i bari tuga”. † **2,36** e Asiresoro O Asir inele jekh oto dešuduj čhave e Jakovesere. ‡ **2,37** oftovardešuštarto berš Akava šaj te značini: 1. Oj inele udovica 84 berš ili 2. Oj tani udovica kola akana isi 84 berš. § **2,49** Na džanden li so valjani te ovav ano mle Dadesoro čher Lesoro dad hem lesiri daj valjande te džanen zaki buti zaki savi lesoro Dad bičhalda le. O Isus, o Čhavo e Devlesoro, džanda dai o Devel lesoro pravo Dad (a na o Josif, e Marijakoro rom). * **2,51** ičerda pese ano vilo sa adava so ulo Oto sa so i Marija šunda, vačeri pe sar dai blago savo oj brižljivo pamtinda hem vrednujinda: “brižljivo setini pe ine oto sa adava.” † **2,52** ulo po mudro hem barjola ine Akate vačeri pe oto mentalno hem fizičko barjojba. ‡ **2,52** Sa više barjola ine ano jača e Devlese hem e manušende. Akava vačeri oto duhovno hem društveno barjojba. Akava šaj te vačeri pe hem adahar: “O Devel blagoslovinda le sa više hem više, a o manuša mangle le sa više hem više.” * **3,1** Palo amaro kalendari adavai 27. ili 28. berš.

Filip vladinđa ani Itureja hem ani Trahonitada, o Lisanije vladinđa ani Avilina,†
 2 hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici,‡ o lafi e Devlesoro alo e Zaharijasere čhaveso e Jovanese ki pustinja. 3 I o Jovan dželo ko sa o krajo e lenjakoro Jordan te propovedini e manušenđe da valjani te pokajinen pe zako pumare grehija hem te oven krstime sar te mothoven dai lenđe oprostime o grehija. 4 Sar so angleder pisinđa o proroko o Isaija, o Jovan inele

“o glaso so vičini ani pustinja:

‘Ćeren o drom e Gospodese,
 ravnonen lese o droma!§

5 Đijekh dolina te pherđol
 a đijekh planina hem brego te peren!

O bange droma te oven ispravime
 a o hrapava droma te oven
 ravnome!*

6 I sa o manuša ka dikhen o spasenje savo
 avela taro Devel.’ ”

7 Akava o Jovan vaćerđa butenđe kola iklile te krstini len: “E sapengere čhavalen!† Ko vaćerđa tumenđe da šaj te našen tari e Devlesiri xoli savi avela?‡
 8 Bijanen bijandipa§ savencar ka mothoven da čaće pokajinden tumen! I ma mislinen dai dovoljno te phenen: ‘Amaroi

pradad o Avraam.’* Phenava tumenđe da o Devel hem akale bendar šaj te vazdel čhaven e Avraamese. 9 Aće o tover oto sudo e Devlesoro već vazdime te čhinel o kašta ano koreno.† I đijekh kaš savo na bijani šukar bijandipe ka čhinel pe hem ka frdel pe ani jag.”

10 A o narodo pučlja le: “So valjani te ćera?”

11 O Jovan phenđa lenđe: “Kas isi duj gada, jekh valjani te del okolese kas nane. A kas isi xajbnase, te ćerel isto ađahar.”

12 Nesave carinicija da ale te krstini len o Jovan, i phenđe lese: “Učitelju, so amen te ćera?”

13 A ov phenđa lenđe: “Ma roden buderi porez okolestar so o zakoni phenela tumenđe te roden.”

14 I nesave vojnici da pučle e Jovane: “A so amen te ćera?”

A ov phenđa lenđe: “Nikastar ma len love ađahar so ka mothoven lenđe zoralipe ili so ka tužinen len xovavne hem oven zadovoljna tumara plataja.”

15 A o narodo adžićerđa e Mesija hem sare pučle pe nane li o Jovan o Mesija.

16 Adalese o Jovan phenđa sarijenđe: “Me krstinava tumen panjeja, ali avela o po baro mandar, kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuća te phravav.‡ Ov ka krstini tumen e Svetone Duhoja hem

† **3,1** O Irod, o Filip hem o Lisanije inele “tetrarsija.” O lafi “tetrarh” mislini pe upro manuš oti vlada kova vladini ine upro jekh kotor oto e Rimesoro carstvo. Đijekh tetrarh inele talo autoritet e rimesere carosoro. O carstvo e Irodesoro “e Baresoro”, kova inele caro ano vreme kad o Isus bijandilo, inele ulavdo ko štar kotora palo lesoro meriba, a adale kotorencar vladinđe lesere čhave sar “tetrarsija” ili “vladarija upro štarto kotor.” Đijekh kotor inole jekh ili više po tikore kotora save vičinde pe regije, sar so inele i Galileja hem i Samarija. ‡ **3,2** hem o Ana hem o Kajafa inele šerutne sveštenici ili šaj te prevodini pe ađahar: “dok o Ana hem o Kajafa kandle zajedno sar bare sveštenici.” O Ana inele baro svešteniko, a o Jevreja ađahar ine pendžarena le čak hem palo adava so o Rimljanja čhivde lesere đamutre e Kajafa te zamenini le sar baro svešteniko. § **3,4** O manuša akava ćerena ađahar so pokajinena pe zako pumare grehija: “Pripreminen tumen te šunen e Gospodesoro lafi kad ka avel” ili “Pokajinen tumen hem oven spremna o Gospod te avel.” * **3,5** Kad o manuša pripreminena o drom zako caro kova avela, peravena o uće thana hem pherena o rupe te šaj o drom te ovel ravno. Akavai kotor oti metafora savi počinđa ko stih angleder akalestar. † **3,7** E sapengere čhavalen! Averčhane: “Bišukar manušalen!” ‡ **3,7** O Jovan ukorini ine e narodo adalese so rodinde te krstini len sar te na kaznini len o Devel, ali na mangle te ačhaven pe pumare grehendar. Šaj te prevodini pe da ađahar: “Našti te našen tari xoli e Devlesiri samo ađahar so ka oven krstime.” § **3,8** Bijanen bijandipa Ki akaja metafora o ponašiba e manušesoro uporedini pe e bijandipaja. Sar e luludatar so adžićeri pe te del bijandipe savoi primerno zaki lakiri vrsta, e manušestar kova vaćeri da pokajinđa pe adžićeri pe te živini sar o Devel so rodela lestar. * **3,8** Mislinde da o Devel naka kaznini len adalese soi o Avraam lengoro pradad. † **3,9** O toveri metafora zaki kazna savi sigate ka avel: “O Develi sar o manuš kova čhivđa plo tover upro koreno e kaštengoro.” ‡ **3,16** kase na injum dostojno ni o dorikha oti obuća te phravav Adaleja o Jovan vaćeri da nane dostojno ni lesoro robo te ovel. § **3,16** jagaja Akatei i “jag” metafora ili zako “čistiba oto grehija” ili zako “sudo”. * **3,17** gumno Akavai than kote čedela pe o điv te odvojini pe tari pleva.

jagaja. § 17 Ano vas lese i lopata te čistini o gumno* plo hem te odvojini o điv taro ljuške. † O điv ka čhivel pese ki šupa, a o ljuške ka tharel jagaja savi nikad na mudarđola.” ‡ 18 Esavke da but avera lafija o Jovan phenđa e narodose sar te terini len te pokajinen pe hem vačerđa lende o Šukar lafi.

19 A e vladare e Irode o Jovan ukorinda adalese so lelja romnjaće ple phralesere romnja e Irodijada § hem zato but avera bišukar buća so ćerđa. 20 Tegani o Irod ćerđa aver bišukaripe: čhivđa e Jovane ko phandlipe.

*O Jovan krstini e Isuse
(Mt 3,13–17; Mk 1,9–11)*

21 Kad sa o manuša krstinde pe, krstinda pe hem o Isus. I tegani sar ine o Isus molini pe, phravdilo o nebo, 22 a o Sveto Duho huljilo upro leste ano e golubesoro oblik. A taro nebo šundilo o glaso e Devlesoro: “Tu injan mlo Čhavo o manglo! Tuja injum bahtalo!”

*E Isusesoro poreklo
(Mt 1,1–17)*

23 O Isus počinda pli služba* anglo narodo kad inole đi ko trijanda berš. O narodo smatrinda dai o Isus čhavo e Josifesor.

O Josif inele čhavo e Ilijasoro.

24 O Ilija inele čhavo e Matatesoro.

O Matat inele čhavo e Levijesor.

O Levije inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Janajesoro.

O Janaj inele čhavo e Josifesor.

25 O Josif inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Amosesoro.

O Amos inele čhavo e Naumesoro.

O Naum inele čhavo e Eslijasoro.

O Eslija inele čhavo e Nangejesoro.

26 O Nangej inele čhavo e Maatesoro.

O Maat inele čhavo e Matatijesor.

O Matatije inele čhavo e Semeinesoro.

O Semein inele čhavo e Josihesor.

O Josih inele čhavo e Jodasoro.

27 O Joda inele čhavo e Joannesoro.

O Joanan inele čhavo e Risasoro.

O Risa inele čhavo e Zorovavelesoro.

O Zorovavel inele čhavo e Šalatiilesoro.

O Šalatiil inele čhavo e Nirisoro.

28 O Niri inele čhavo e Melhisoro.

O Melhi inele čhavo e Adisor.

O Adi inele čhavo e Kosamesoro.

O Kosam inele čhavo e Elmadamesoro.

O Elmadam inele čhavo e Iresoro.

29 O Ir inele čhavo e Isusesoro.

O Isus inele čhavo e Eliezeresor.

O Eliezer inele čhavo e Jorimesoro.

O Jorim inele čhavo e Matatesoro.

O Matat inele čhavo e Levijesor.

30 O Levije inele čhavo e Simeonesoro.

O Simeon inele čhavo e Judasoro.

O Juda inele čhavo e Josifesor.

O Josif inele čhavo e Jonamesoro.

O Jonam inele čhavo e Eliakimesoro.

31 O Eliakim inele čhavo e Melejasoro.

O Meleja inele čhavo e Menasoro.

O Mena inele čhavo e Matatasoro.

O Matata inele čhavo e Natanesor.

O Natan inele čhavo e Davidesoro.

32 O David inele čhavo e Jesejesoro.

O Jesej inele čhavo e Jovidesoro.

O Jovid inele čhavo e Voozesoro.

O Vooz inele čhavo e Salmonesor.

O Salmon inele čhavo e Naasonesor.

33 O Naason inele čhavo e Aminadav-

esor.

O Aminadav inele čhavo e Adminesor.

O Admin inele čhavo e Arnisor.

O Arni† inele čhavo e Esromesor.

O Esrom inele čhavo e Faresesor.

O Fares inele čhavo e Judasoro.

34 O Juda inele čhavo e Jakovesoro.

O Jakov inele čhavo i Isaakesoro.

† 3,17 E vilencar o điv frdela pe ano vazduho sar te šaj o zrnja e đivesere odvojinen pe tari pleva. O zrnjai po phare hem perena tele, a e pleva legari i barval. Akate o điv predstavini okolen kola pokajinde pe, a i pleva okolen kola na pokajinde pe. ‡ 3,17 O Jovan vaćeri e Hristestar kova avela te sudini sar dai zemljoradniko kovai spremno te odvojini o zrnja e đivesere tari pleva: “ov ićeri i vila ano vasta adalese soi spremno” ili “ovi spremno sar soi o zemljoradniko spremno te ćedel o điv.” § 3,19 lelja romnjaće ple phralesere romnja e Irodijada E Mojsijasoro zakoni ano 3. Mojs 18,16; 20,21 na muklja e manušese te lel romnjaće ple phralesere romnja đikote adava phral inele dživdo. O Jovan ukorinda e Irode adalese so lelja ple phralesere romnja, a lesoro phral inele dživdo. * 3,23 pli služba sar Mesija † 3,33 Umesto “čhavo e Adminesor. O Admin inele čhavo e Arnisor. O Arni inele čhavo e Esromesor” ano nesave grćka rukopisija terđola samo “čhavo e Aramesoro. O Aram inele čhavo e Esromesor.”

O Isaak inele čhavo e Avraamesoro.
 O Avraam inele čhavo e Tarasoro.
 O Tara inele čhavo e Nahoresoro.
³⁵ O Nahor inele čhavo e Seruhesoro.
 O Seruh inele čhavo e Ragavesoro.
 O Ragav inele čhavo e Falekesoro.
 O Falek inele čhavo e Everesoro.
 O Ever inele čhavo e Salasoro.
³⁶ O Šala inele čhavo e Kainamesoro.
 O Kainam inele čhavo e Arfaksadesoro.
 O Arfaksad inele čhavo e Simesoro.
 O Sim inele čhavo e Nojesoro.
 O Noje inele čhavo e Lamehesoro.
³⁷ O Lameh inele čhavo e Matusalasaroro.
 O Matusala inele čhavo e Enohesoro.
 O Enoh inele čhavo e Jaretesororo.
 O Jaret inele čhavo e Malaleilesoro.
 O Malaleil inele čhavo e Kainamesoro.
³⁸ O Kainam inele čhavo e Enosesoro.
 O Enos inele čhavo e Sitesoro.
 O Sit inele čhavo e Adamesoro.
 O Adam inele čhavo e Devlesoro.

4

O Isus na perela e bengese ko kušnjje
(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ A o Isus, pherdo e Svetone Duhoja, irinđa pe tari len Jordan; i oto Duho inele legardo ko čučo than, ² kaj inele saranda dive iskušime e bengestar. I na xalja ništa adala dive, i kad on pherdile, tegani bokhalilo.

³ I o beng phenđa lese: “Te injan o Čhavo e Devlesoro, vačer akale barese te ovel maro.”

⁴ A o Isus phenđa lese: “Pisimei ko Sveto Lil: ‘O manuš na ka živini samo oto maro.’”

⁵ I o beng legarda le ko učo than hem mothovđa lese đijekh carstvo e phuv-jakoro otojekhvar, ⁶ i phenđa lese: “Tuće ka dav sa akava zoralipe hem i slava olengiri adalese soi maje dindi, i dava la kase me mangava. ⁷ Adalese, te peljan ko kočija angla mande, sa ka ovel klo.”

⁸ I o Isus phenđa lese: “Pisimei ko Sveto Lil: ‘Per ko kočija samo e Gospodese, te Devlese, hem samo ole kande!’”

⁹ I o beng anđa le ko Jerusalem hem čhivđa le upro najučo than e Hramesoro hem phenđa lese: “Te injan e Devlesoro

Čhavo, frde tut akatar tele! ¹⁰ Adalese soi pisime ko Sveto Lil:

‘Ka naredini ple andelende te arakhen tut,’

¹¹ hem: ‘ka akharen tut ko vasta te na khuve tut preja ko bar.’”*

¹² O Isus phenđa lese: “Vačerdoi ko Sveto Lil:

‘Ma kušin e Gospode, te Devle.’”†

¹³ I kad završinđa đijekh kušnja, o beng cidinđa pe olestar di nesavi aver prilika.

O Isus sikaj ani Galileja
(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ I irinđa pe o Isus, ano zoralipe e Duhosoro, ki regija Galileja, i šundilo o glaso olestar ko sa o krajo. ¹⁵ I sikavđa olende ano sinagoge hem inele pohvalime sarijendar.

E Isuse ispuđinena oto Nazaret
(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ I alo ki diz Nazaret kote barilo hem, palo plo adeti ko dive e savatesoro, đerdinđa ki sinagoga. Uštino te čitini, ¹⁷ a ine lese dindo o lil e prorokosoro e Isaijasoro. Ov phravđa o lil hem arakhlja o than kaj inele pisime:

¹⁸ “O Duhoi e Gospodesoro upra mande, adalese so pomazinđa man hem bičhalđa man te anav o šukar lafi e čororende, te proglasinav: da o phandle ka oven oslobodime, e kororende ka irini pe o dikhiba, o mučime ka oven slobodna,

¹⁹ te proglasinav o adžicerdo berš e Gospodesoro.”‡

²⁰ Tegani phandlja o lil, irinđa le e slugaste, i beštino te sikaj. I sare ani sinagoga dikhle ano leste. ²¹ A o Isus lelja te vačeri lende: “Avdive pherdilo o Lil savo šunden tumare kanencar.”

²² I sare vačerde šukar olestar hem inele zadivime oto šukar lafija save iklile lesere mujestar, i vačerde: “Nane li ov e Josifesororo čhavo?”

²³ A ov phenđa lende: “Čače ka vačeren maje adaja poslovica: ‘Doktore, sasljarkorkore tut!’ So šunđam so ulo ano Kafarnaum, čer hem akate, ano to than kaj

* 4,11 Ps 91,11-12 † 4,12 5. Mojs 6,16 ‡ 4,19 Is 58,5-6; 61,1-2

bariljan.” ²⁴ I phenda: “Čače, vačerava tumende, nijekh proroko nane prihvatime ano plo than kaj barilo.

²⁵ I čače, vačerava tumende, inele but udovice ano Izrael kad o proroko o Ilija živinda, kad na pelo bršinŠ trin berš hem šov masek i pojavisalo baro bokhalipe ki sa i phuv. ²⁶ I nijekhače olendar na inele bičhaldo o proroko Ilija sem ki e abandijengiri diz Sarepta uzalo Sidon e udovicače. ²⁷ I inele but gubavci* ano Izrael kad o proroko o Jelisej živinda, i nijekh olendar na inele sasljar do sem o Neman o Sirijco.”

²⁸ I sare ani sinagoga pherdile xoli kad šunde adava. ²⁹ I uštindoj ispudinde le tari diz, i legarde le upre ko brego upro savo lengiri diz inele vazdime te šaj frden le odupral. ³⁰ Ali o Isus nakhino maškar olende hem dželo.

O Isus ispudini e demone e manušestar (Mk 1,21–28)

³¹ I o Isus huljilo ani e galilejakiri diz Kafarnaum, i sikavđa e manušen ko dive e savatesoro. ³² I on inele zadivime lesere sikavibnaja adalese so lesoro vačeriba inele ano autoritet.

³³ A adari, ani sinagoga, inele manuš opsednutime e demonesere melale duhoja hem oto sa o glaso vičinda: ³⁴ “Oh, so mangeja amendar, Isuse Nazarećanine? Aljan li te uništine amen? Džanav ko tu injan: o Sveco e Devlesoro.”

³⁵ Tegani o Isus ukorinda le: “Phand to muj hem ikljov olestar!” I o demoni frdinda le ki phuv maškaro manuša, iklilo olestar hem ni xari na dukhavđa le.

³⁶ I sare začudinde pe hem vačerde jekh avereja adahar: “Savo li vačeriba adava da ano autoritet hem ano zoralipe naredini e melale duhende te ikljon i onda ikljona?” ³⁷ I o glaso e Isusestar dželo ko sa o pašutne thana.

O Isus sasljari e Petresere sasuja hem bute avere nambormen hem opsednutimen (Mt 8,14–16; Mk 1,29–39)

Š **4,25** kad na pelo bršin Ko original terđola: “kad o nebo inele phandlo” * **4,27** gubavci I guba inele e kožakoro nambormipe. † **4,40** Kad o kham huljilo Adava značini da nakhlo o savato dive i adalese o manuša tromandile te anen pumare nambormen. * **5,1** Aver anav zako Genisaretakoro jezero

³⁸ O Isus iklilo tari sinagoga hem dželo ko čher e Simonesoro. E Simonesere sasuja inele bari jag. I on zamolinde le te sasljari la. ³⁹ I o Isus terdino uzalo late, naredinda e jagače hem oj muklja la. I odmah uštini hem lelja te kandel len.

⁴⁰ Kad o kham huljilo,† sarijen kolen inele namborme manuša oto razna nambormipa, ande len koro Isus. A ov upra đijekhste olendar čhivđa ple vasta hem sasljarđa len. ⁴¹ A butendar da iklile o demonja vičindoj hem vačerindoj: “Tu injan o Čhavo e Devlesoro!” O Isus pretinda len hem na muklja len te vačeren adalese so džande dai ov o Hrist.

⁴² Kad dislilo, o Isus iklilo tari diz hem dželo ko jekh čučo than. I but džene rodinde le. Ale di leste hem na muklena le ine te džalfse olendar. ⁴³ A ov phenda lende: “I ko avera dizja valjani te vačerav o šukar lafi oto carstvo e Devlesoro adalese so adalese injum bičhaldo.” ⁴⁴ I o Isus nastavinda te propovedini ano sinagoge e judejakere.

5

O Isus vičini e prvone učenikonen (Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

¹ A jekhvar but džene čedinde pe uzalo Isus te šunen o lafi e Devlesoro, a ov terdino uzalo E galilejakoro jezero.* ² I dikhlja duj čamcija uzalo jezero savendar iklile o manuša kola dolena mačhen adalese so kosena ine pumare mreže. ³ I đerdinda ano jekh čamco, kova inele e Simonesoro, i zamolinda le te cidel pe xari e phuvjatar, i bešindoj ano čamco, sikavđa e narodo.

⁴ A kad završinda o vačeriba, phenda e Simoneso: “Čhiv tut ko xor hem frden tumare mreže te šaj dolen mačhen.” ⁵ A o Simon phenda: “Gospodarona, sa i rat dindam zori i ništa na dolindam, ali palo to lafi ka frdav i mreža.” ⁶ I kad čerde adava, dolinde bute mačhen i lengere mreže lelje te pharavdon. ⁷ I vastencar mothovde pumare amalende, kola inele ko aver čamco, te aven te pomožinen

lende. I on ale hem pherde soduj čamcija edobor da lelje te pherdon pani.

⁸ A kad dikhlja adava o Simon o Petar, pelo ko kočija anglo Isus vačerindoj: “Dža mandar, Gospode, me injum grešno manuš!” ⁹ Adalese so i dar prelelja ole hem sarijen kola inele oleja zbog o baro doliba e mačengoro. ¹⁰ Ađahar da i dar dolinda e Jakove hem e Jovane, e Zevedejesere čhaven, kola inele e Simonese amala.

I o Isus phenda e Simonese: “Ma dara! Od akana manušen ka dole.”† ¹¹ I kad ikalde o čamcija upri phuv, ačhavde sa hem dzele palo leste.

*O Isus sasljari e gubavco
(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)*

¹² I jekhvar o Isus inele ki jekh diz, i nekotar anglo leste iklilo manuš pherdo gubaja. So dikhlja e Isuse, pelo anglo leste mujeja di phuv hem molinda le vačerindoj: “Gospode, te mangeja, šaj te sasljare man!”

¹³ I o Isus pružinda plo vas, dolinda le hem phenda: “Mangava, ov sasljardo!” I otojekhvar i guba cidinda pe olestar. ¹⁴ Tegani naredinda lese: “Ma vačer nikase akalestar, nego dža mothov tut e sveštenikose hem de žrtva adalese so injan sasljardo, sar so naredinda o Mojsije, zako svedočanstvo olende.”

¹⁵ A o glaso e Isusestar džala ine po dur, i but džene čedena pe ine te šunen le hem te oven sasljarde oto pumare nambormipa. ¹⁶ A ov cidela pe ine te molini pe ko thana kote na inele manuša.

O Isus mothoj so isi le pravo te oprostini o grehija

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

¹⁷ I jekh dive o Isus sikavđa ano jekh čher, a o fariseja hem o učitelja e Zakonestar, kola ale oto sa e galilejakere hem judejakere gava hem oto Jerusalem, beštine adathe. A o zoralipe e Gospodesoro inele upro Isus te sasljari. ¹⁸ I nesave manuša ande upri nosiljka jekhe manuše

kova našti ine te phirel ni te mrdini. Mangle te anen le andre hem te čiven le anglo Isus. ¹⁹ I taro narodo našti ine te arakhen kotar te anen le andre, i uklinde upro čher hem odupral mukle le sa e nosiljkaja ko maškar anglo Isus.

²⁰ I kad o Isus dikhlja lengiri vera, phenda: “Manušeja, oprostimei će te grehija!”

²¹ I o fariseja hem o učitelja e Zakonestar lelje te vačeren ana pumende: “Kovai akava so hulini? Ko šaj te oprostini o grehija sem o jekh Devel?”

²² A o Isus džanda lengere mislija, i phenda lende: “Sose ađahar mislinena? ²³ Soi po lokhe te phenel pe: ‘Oprostimei će te grehija’ ili te phenel pe: ‘Ušti hem phir’?” ²⁴ Ka dokažinav tumende da man, e Čhave e Manušesere, isi pravo te oprostina o grehija ki phuv.” Tegani irinda pe nakoro manuš kova našti ine te phirel hem phenda lese: “Tuće vačerava! Ušti, le ti nosiljka hem dža čhere!”

²⁵ I o manuš odmah uštino anglo lende, lelja i nosiljka hem dželo čhere slavindoj e Devle. ²⁶ I sare začudinde pe, hvalinde e Devle, pherdile dar hem vačerde: “Avdive dikhljam čudesija!”

E Isusesiri buti te vičini e grešnikonen ko pokajiba

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

²⁷ I palo adava, o Isus iklilo adathar hem dikhlja e cariniko† palo anav Levije sar bešela ko than kotar čedela pe o porez, i phenda lese: “Phir pala mande!” ²⁸ I ov uštino, ačhavđa sa hem dželo palo leste.

²⁹ I čerđa lese o Levije baro xajba pese ano čher, hem adari inele but carinici hem avera kola beštine olencar uzalo astali. ³⁰ Tegani o fariseja hem lengere učitelja e Zakonestar mrmljinde vačerindoj e Isusesere učenikonende: “Sose tumen xana hem pijena e carinikonencar hem avere grešnikonencar?”

³¹ I o Isus phenda lende: “E sastende na valjani doktori, nego e nambormende.

† 5,10 “Ka dole manušen” simbolično značini: o Petar ka legari o Lafi e Devlesoro e manušende. ‡ 5,27 O Jevreja mrzinde e carinikonen adalese so o carinici inele Jevreja kola ule izdajnici ađahar so inele bučarne e Rimljanengere kola osvojinde o Izrael. Adala carinici na inele poštena hem čorena ine o love e Izraelconendar.

³² Me na aljum te vičinav e pravednikonenš, nego e grešnikonen te irinen pe taro greh ko Devel.”

*E Isusesoro sikaviba nevo
(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)*

³³ A on phende lese: “E Jovanesere e Krstiteljesere učenici but postinena hem molinena, adahar hem e farisejengere učenici, a te učenici stalno xana hem pijena.”

³⁴ A o Isus phenda lenđe: “Sar šaj te terinen e mladoženjasere amalen te postinen kadi olencar o mladoženja? ³⁵ Ali ka aven o dive kad ka lel pe lendar e mladoženja, tegani, ko adala dive, ka postinen.”

³⁶ I vačerđa lenđe akaja uporedba: “Nijekh na čhivela o kotor e neve fostanestar ko purano fostani; adalese so hem o nevo ka pharavđol, a ko purano na ka avel o kotor e nevestar. ³⁷ I niko na čhorela i nevi mol ano purane morča. Te čerđa adahar, i nevi mol ka pharaj o morča hem ka čhordol, a o morča ka oven uništine.* ³⁸ Nego, i nevi mol valjani te čhorel pe ano neve morča. ³⁹ I nijekh, kova pilja i purani, na mangela i nevi, adalese so vačeri: ‘dovoljnoi i purani.’†

6

*O Isus po baro hem oto savato
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)*

¹ Ko jekh savato o Isus nakhino maškaro njive. A lesere učenici čedinde e đivesoro klaso, morde le vastencar hem xale. ² Tegani nesave fariseja phende: “Sose čerena so na tromal pe ko savato palo e Mojsijasoro zakoni?”*

³ O Isus phenda lenđe: “Na čitindēn li ano Sveto Lil adava so čerđa o David kad bokhalile ov hem okola so inele oleja? ⁴ Đerdinda ano čher e Devlesoro, lelja o posvetime maro, savo nikase na inele

§ 5,32 e pravednikonen Okolen kola šunena e Devle.

pharaj ine o purane morča, adalese so on našti ine više te širinen pe. † 5,39 Akate vačeri pe da o sikaviba e verakere vođengoro hem e Isusesoro nane ista. Poantai da o manuša kola navikninde ko purano sikaviba na mangena te šunen neve stvarija save o Isus sikaj. * 6,2 O fariseja ičerde pe ko adava da hem tikori buti ko savato sar soi “te morel pe vastencar xari klaso” nane muklo te čerel pe palo e Mojsijasoro zakoni. † 6,15 “Zilot”

okova kova uštela protiv e rimesiri vlast. † 6,16 e Juda e Iskariote Averčhane: “e Juda tari diz Iskariot”

muklo te xan sem e sveštenikonende, i xalja hem dinda okolende so inele oleja.” ⁵ I phenda lenđe: “Me, o Čhavo e Manušesoro injum gospodari e savatesoro.”

*O Isus sasljari ko savato
(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)*

⁶ Ko aver savato, o Isus đerdinda ki sinagoga hem sikavđa. Adari inele jekh manuš kasoro desno vas inele šuko. ⁷ Tegani o učitelja e Zakonestar hem o fariseja posmatrinena le ine te dikhen na li ko savato ka sasljari, sar te šaj tužinen le. ⁸ A ov džandā lengere mislija hem phenda e manušese kas inele šuko vas: “Ušti hem terđov ko maškar!” I ov uštino hem terdino.

⁹ A o Isus phenda lenđe: “Te pučav tumen: soi muklo te čerel pe ko savato: šukaripe ili bišukaripe? Te spasini pe ili te uništini pe o dživdipe?” ¹⁰ I dikhindoj sarijen, phenda lese: “Pružin to vas!” I ov čerđa adahar hem lešoro vas ulo sasto. ¹¹ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar pherdile bari xoli hem vačerde maškara pumende so te čeren e Isusesese.

*O Isus birini dešuduje apostolen
(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)*

¹² Adala dive, o Isus dželo ki gora te molini pe. I nakhavđa sa i rat ani molitva e Devlese. ¹³ Kad dislilo, vičinda kora peste ple učenikonen hem birinda olen-dar dešudujen. Olen vičinda “apostolja”:

¹⁴ e Simone kole vičinda Petar,
hem lesere phrale e Andreja,
e Jakove
hem e Jovane,
e Filipe
hem e Vartolomeje,

¹⁵ e Mateje
hem e Toma,
e Jakove e Alfejesere čhave
hem e Simone kovai vičime Zilot,†

* 5,37 Kad i nevi mol ine ušljola hem širini pe, tegani

† 5,39 Akate vačeri pe da o sikaviba e verakere vođengoro hem e Isusesoro nane ista. Poantai da o manuša kola navikninde ko purano sikaviba na mangena te šunen neve stvarija save o Isus sikaj. * 6,2 O fariseja ičerde pe ko adava da hem tikori buti ko savato sar soi “te morel pe vastencar xari klaso” nane muklo te čerel pe palo e Mojsijasoro zakoni. † 6,15 “Zilot”

16 e Juda e Jakovesere čhave, hem e Juda e Iskariote,† kova ulo izdajniko.

O Isus sikaj oto bahtalipe hem oto pharipe

(Mt 4,23–25; 5,1–12)

17 I o Isus huljindoj e Dešudujencar, terdino ko ravno than. A adari inele pherdo lesere učenici hem but narodo taro but thana e judejakere, di hem tari diz Jerusolim, hem taro e tiresere hem e sidonesere pašutne thana savei uzalo more. 18 Ale te šunen le hem te oven saslarde oto pumare nambormipa. A saslile hem okola kolen mučinde o melale duhija. 19 I sa o manuša rodinde te pipinen le adalese so baro zoralipe ikljola ine olestar hem sasljari sarijen.

20 I o Isus dikhlja ano ple učenici, i lelja te vačeri:

“Bahtale injen tumen o čorore, adalese soi o carstvo e Devlesoro tumaro!

21 Bahtalei okola kolai akana bokhale, adalese so ka oven čaljarde!

Bahtalei okola kola akana rovena, adalese so ka asan!

22 Bahtale injen kad o manuša mrzinena tumen, kad odbacinena tumen, uvredinena tumen

hem lađarena tumen da injen bišukar adalese so verujinena ana mande, ano Čhavo e Manušesoro!

23 Tegani radujinen tumen hem ripinen oto bahtalipe, adalese so adžiceri tumen bari nagrada ko nebo! Adalese so ađahar čerena ine lengere pradada e prorokonencar ano lengoro vreme!

24 Ali jao tumenđe e barvalenđe, adalese so već leljen tumari uteha!

25 Jao tumenđe kola akana injen čaljarde, adalese so ka oven bokhale!

Jao tumenđe kola akana asana, adalese so ka tugujinen hem ka roven!

26 Jao tumenđe kad sa o manuša vačerena šukar tumendar, adalese so ađahar vačerena ine lengere pradada e xovavne prorokonendar ano lengoro vreme!”

Mangen tumare dušmanjen

(Mt 5,38–48; 7,12)

27 “A vačerava tumenđe so šunena: Mangen tumare dušmanjen! Čeren šukaripe okolende so mrzinena tumen! 28 Vačeren šukaripe okolende so dena tumen armanja! Molinen e Devle okolende so čerena tumenđe bišukaripe! 29 Okolese kova khuvela tut ki čham, irin hem aver čham. Okolese kova lela to ogrtači, ma zabranin te lel tutar hem o gad. 30 De đijekhese kova rodela tutar, hem ma rode palal okolestar kova lela tutar. 31 I sar so mangena avera te čeren tumenđe, ađahar čeren tumen olenđe.

32 Te mangljen samo okolen kola tumen mangena, ko ka vačeri tumenđe hvala? Adalese so hem o grešnici mangena okolen kola olen mangena. 33 Ađahar da, te čerđen šukaripe okolende kola tumenđe čerena šukaripe, ko ka vačeri tumenđe hvala? Hem o grešnici čerena ađahar. 34 Te dinden ko zajam love okolende kastar adžicerena te irinen tumenđe, ko ka vačeri tumenđe hvala? Hem o grešnici dena ko zajam jekh averese te šaj irini pe lenđe edobor.

35 Nego, mangel tumare dušmanjen, čeren lenđe šukaripe hem den len ko zajam bizo nisavo adžiceriba te irini pe tumenđe adava! I o Devel ka vačeri tumenđe bari hvala. I ka oven čhave e Najbaresere§,* adalese soi ov šukar† hem premalo nezahvalna hem premalo okola kola nane šukar. 36 Oven milosrdna sar soi milosrdno‡ tumaro Dad kovai ano nebo!”

O Isus sikaj te na sudina averen

(Mt 7,1–5)

§ 6,35 ka oven čhave e Najbaresere (e Devlesere) značini “ka mothoven e Devlesere osobine hem ka ponašinen tumen sar ov so ponašini pe.” * 6,35 O lafi “Najbaro” anavi zako Devel. Adava anav vačeri oto lesoro baripe hem zoralipe. Akava lafi sličnoi zako lafija “Legarutno”, “Vođa” ili “Najučo.” Adava značini da nijekh nane po baro ili po učo olestar–Devel kovai po baro sarijendar. † 6,35 šukar O Devel dela milost ađahar so dela šukaripe okolende so na zaslužinena le. ‡ 6,36 milosrdno O Devel dela milosrđe ađahar so na dela kazna okolende so zaslužinena la. § 6,37 Oprostinen Značini “te oslobodinen nekas oti kazna.”

³⁷ “Ma sudinen hem čače naka sudini pe tumenđe! I ma osudinen hem čače naka oven osudime! Oprostinenš hem ka oprostini pe tumenđe! ³⁸ Den hem ka del pe tumenđe: mera šukar, pritiskime, tresime hem prepherdi ka čhivel pe tumenđe ki angali. Adalese so, sava meraja merinena, esavkaja ka merini pe tumenđe.”*

³⁹ I vačerđa lenđe akaja uporedba: “Šaj li o kororo te legari e korore? Na li soduj ka peren ki rupa? ⁴⁰ Nane o učeniko upreder o učitelj. I đijekh kovai sikavdo sa, ka ovel sar plo učitelj.†

⁴¹ A sose dikheja i trunka ani jakh te phralesiri, a i greda ani ti jakh na primetineja? ⁴² Sar šaj te phene te phralese: ‘Phrala, aš te ikalavtar i trunka oti jakh’, a korkoro na dikheja i greda ani ti jakh? Dujemujengereja, najangle ikal i greda te jakhatar, i tegani šukar ka dikhe te ikale i trunka te phralesere jakhatar.”

So ikljola oto šukar hem oto bišukar vilo
(Mt 7,17–20; 12,34–35)

⁴³ “Nane šukar kaš savo anela bišukar bijandipe, sar so nane bišukar kaš savo bijani šukar bijandipe. ⁴⁴ Adalese so đijekh kaš pendžari pe palo lesoro bijandipe. Sar so džanen, o smokve na čedena pe oto kare ni o drakha na čedena pe oti kupina. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukaripe ano vilo, i ađahar, ple vilestar ikali šukaripe, a o bišukar manuš ple vilestar ikali bišukaripe. Adalese so e manušesoro muj vačeri adava sojai lesoro vilo pherdo.”

E Isusesoroi sikaviba šukar temelji
(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “Sose vičinena man: ‘Gospode, Gospode!’, a na čerena so vačerava?

* **6,38** O Develi sar o trgovco kova na žalini o điv, kova dela averenđe điv i buderi oti mera savi rodona olestar.

† **6,40** O manuš valjani šukar te dikhel kas ka lel sar ple učitelje, adalese so ka ovel sar plo učitelj. Te o učitelj na sikavđa šukar (adalese soi phandle lesere jača ano duho), o učeniko ka ovel xovavdo. * **7,2** kapetane Manuš kova naredini upro šel vojnici. † **7,3** O kapetani šunđa sar o Isus sasljarda bute manušen, hem dai ov palem paše, da irinda pe ano Kafarnaum. † **7,3** O Isusi Jevrejco, a o kapetani nane, adalese o kapetani mislinđa da o Isus angleder ka čerel nešto e Jevrejende te zamolinde le. Ko but slučajevija o Jevreja hem e rimesere vojnici inele neprijatelj. § **7,6** O Jevreja na đerdinena ine ko čher savo nane e jevrejengoro te na oven, sar so verujinde, melale anglo Devel. * **7,8** Sar so e kapetane isi autoritet te naredini e vojnikonenđe, ađahar e Isuse isi autoritet te naredini e nambormipase te cidel pe.

⁴⁷ Đijekh kova avela mande hem šunela mle lafija hem čerela len, ka mothovav tumenđe upra kastei: ⁴⁸ Ovi upro manuš kova čerindoj plo čher xandlja hem čerđa xor, čerđa o temelji upro bar hem vazdinda o čher. I kad ale o panja, i len khuvđa ko adava čher, ali našti ine te potresini le adalese soi čerdo šukar. ⁴⁹ A okova kova šunđa mle lafija, a na čerđa len, ovi upro manuš kova čerđa plo čher ki phuv bizo temelji, ko savo khuvđa i len hem otojekhvar peravđa le, i oto čher uli bari ruševina.”

7

E kapetanesiri zorali vera
(Mt 8,5–13; Jn 4,43–54)

¹ A kad o Isus završinda plo vačeriba anglo narodo, đerdinda ki diz Kafarnaum. ² A jekhe rimljanengere kapetane* ine sluga kova inele namborme, anglo meriba, a ceninda le. ³ I kad o kapetani šunđa e Isusese,† bičhalđa koro leste nesave starešinen e jevrejengeren‡ te pučen le ako šaj te avel te sasljari lesere sluga. ⁴ A kad ale koro Isus, šukar zamolinde le vačerindoj: “Ov zaslužini te čere lese adava, ⁵ adalese so mangela amare narodo, a čerđa amende hem sinagoga.”

⁶ I o Isus dželo olencar. A kad inele paše uzalo čher, o kapetani bičhalđa lese ple amalen vačerindoj: “Gospode, ma mučin tut, adalese so na injum dostojno te đerdine maje ko čher.§ ⁷ Adalese na dikhljum man dostojno te avav đi tute. Nego samo naredin hem mlo sluga ka ovel sasto. ⁸ Adalese so hem me injum manuš talo autoritet, hem isi man vojnici teleder mande. I jekhesse vačerava: ‘Dža!’, i ov džala. A averese vačerava: ‘Aval’, i

ov avela. A mle slugase vačerava: ‘Čer adava!’, i ov čerela.”*

⁹ A o Isus kad šunđa adava olestar, iznenadinda pe, irinda pe nakoro narodo kova džala ine palo leste hem phenda lende: “Vačerava tumende, na arakhljum ni jekhe ano Izrael te ovel le esavki vera.”†
¹⁰ I kad okola kola inele bičhalde irinde pe čhere, arakhle e sluga saste.

O Isus vazdela taro mule e udovicakere čhave

¹¹ Na but palo adava, o Isus dželo ki diz savi vičime Nain.† Oleja da dzele lesere učenici hem but narodo. ¹² A kad alo paše uzalo udar e dizjako, reslja e dizutnen sar legarena e mule čhave, kova inele jekhoru pe dajaće koja inele udovica. But dizutne džana ine e dajaja te parunen e čhave. ¹³ I kad dikhlja la o Gospod, pelo lese žal olaće hem phenda laće: “Ma rov!”
¹⁴ I alo paše hem dolinda pe upro nosilja. Tegani okola so akharde terdine, a o Isus phenda: “Terneja, tuće vačerava, ušti!”
¹⁵ I o mulo beštino hem lelja te vačeri, i o Isus dinda le lesere dajaće.

¹⁶ Tegani sare darandile hem slavinde e Devle vačerindoj: “Baro proroko iklilo maškar amende!” hem: “O Devel alo te pomožini ple narodose!”§ ¹⁷ I adava šundilo ki sa i phuv e jevrejengiri hem ko sa o pašutne thana.

O Isusi Mesija, a o Jovan phravđa lese o drom (Mt 11,2–11)

¹⁸ I sa adava e Jovanese e Krstiteljese* vačerde lesere učenici. Tegani o Jovan vičinda kora peste nesave dujen ple

učenikonendar ¹⁹ hem bičhalđa len koro Gospod o Isus vačerindoj: “Tu li injan adava kolestar o Devel dinda plo lafi da valjani te avel ili te adžičera avere?”†

²⁰ I adala manuša ale koro Isus hem phende: “O Jovan o Krstitelj bičhalđa amen kora tute vačerindoj: “Tu li injan adava kolestar o Devel dinda plo lafi da valjani te avel ili te adžičera avere?””

²¹ Baš ko adava sati o Isus sasljarda buten oto nambormipa, oto pharipa hem oto bišukar duhija, hem bute kororende dinda dikhiba. ²² Tegani o Isus phenda e Jovanesere učenikonende: “Džan hem vačeren e Jovanese so dikhljen hem so šunden: o korore dikhena, o bange phirena, o gubavci čistinenena pe, o kašuke šunena, o mule uštena, e čororende vačeri pe o Šukar lafi.† ²³ I bahtaloi okova kova nane sablaznime zbog mande.”§

²⁴ Kad e Jovanesere bičhalde manuša dzele, o Isus lelja te vačeri e narodose e Jovanestar: “So ikliljen ki pustinja te dikhen? I trska sava phudela i barval? Na! ²⁵ Ili so ikliljen te dikhen? E manuše ano barvale šėja urjavde? Na! Okola ano sjajna šėja hem so živinena ano luksuz, eče tane ano palate. ²⁶ Ili so ikliljen te dikhen? E proroko? Oja, vačerava tumende, ovi po više oto proroko! ²⁷ Ovi okova kolestar pisime ano Sveto Lil:

‘Ače, bičhalava mle glasniko angla tute, kova ka čerel će o drom angla tute.’

²⁸ Vačerava tumende: maškar okolende kolai bijande nijekh nane po baro e Jovanestar, a o najtikoro e Devlese ano carstvo po baroi olestar.”*

† **7,9** O Isus očekujinda e Jevrejendar te ovel len esavki vera, ali olen na ine. Ov na očekujinda e poganendar te ovel len esavki vera, a eče, akale manuše ine. † **7,11** Akavai paše uzalo than kote o proroko o Jelisej vazdinda taro mule e dajakere jekhore čhave angleder but berša (dikh ki 2. Thag 4,8–37). § **7,16** O manuša verovatno mislinde da o Isus inele baro proroko sar o Ilija ili o Jelisej. Samo adala duj manuša vazdinde nekas taro mule (1. Dnev 17,17–24; 2. Thag 4,18–37). * **7,18** O Jovan o Krstitelj inele ko phandlipe. † **7,19** O Jevreja očekujinde da o Mesija ka ovel caro kova ka avel hem ka spasini len tari e rimesiri vlast. Na očekujinde te ovel samo Spasitelji ano duho. O Jovan pendžarda o proroštvoja e Mesijastar sar soi o Is 42,7; 61,1–2 (dikh hem ano Lk 4,18–19). Adahar očekujinda o Isus te ovel caro, te šaj e Jovane hem avere pravednone manušen phravel/oslobodini taro phandlipe, hem te sudini hem te kaznini e manušen kola na prihvatinde e Mesija (dikh e Jovanesoro vačeriba ano Lk 3,9; Lk 3,16–17), ali adalestar pana ništa na ulo. † **7,22** Sa adava so čerđa o Isus mothoj dai ov o Mesija, sar so o proroko Isaija angleder vačerđa ano Is 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2. § **7,23** Ko original terđola: “I bahtaloi okova kova na sablaznini pe zbog mande.” * **7,28** Duhovno terđojba e manušengoro ano carstvo e Devlesoro po baroi oto duhovno terđojba e manušengoro so živinde angleder so ine čerdo o carstvo.

O Isus sikaj da o manuša valjanena te prihvatinen ole hem e Jovane

(Mt 11,12–19)

²⁹ I sa o manuša hem o carinici kola šunde adava, pendžarde dai e Devlesoro sikaviba čačikano. Oni adala so krstinde pe e Jovanesere krstibnaja. ³⁰ A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar na mangle te len o plan e Devlesoro pumende. Oni adala so na mangle o Jovan te krstini len.

³¹ O Isus phenđa: “Kasar akana te uporedinav e manušen oti akaja generacija? Kasei slična? ³² Sličnai e manušenđe† kola bešena ko trg hem vačerena jekh averese:

‘Bašaldam tumende veselo, ‡

a na čhelden!

Dilabdam tužno,

a na runden!’

³³ Ađahar, alo o Jovan o Krstitelj. Ni xalja maro ni pilja mol, a phenena: ‘O demoni ano leste!’ ³⁴ Aljum me, o Čhavo e Manušesoro. Xava hem pijava, a phenena: ‘Eče manuš xalano hem mato, amal e carinikonengoro hem e avere grešnikonegoro!’ ³⁵ Ali i mudrost e Devlesiri mothovđa pe dai čačipe sa lakere čhavorendar.”§

O Isus šaj te oprostini o grehija

(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Jn 12,1–8)

³⁶ Nesavo fariseji palo anav Simon vičinda e Isuse te avel te xal koro leste. Ov đerdinda e farisejese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali.* ³⁷ I eče, adari ali i đuvli kolaće džanda pe dai grešnica ani diz, adalese so šunda da o Isus inele uzalo astali e farisejese ko čher, i anda†

skupo miris ko čaro savo inele ćerdo oto šužo bar‡. ³⁸ I terdindojo palo lesere pre, runđa hem lelja te sampaćeri lesere pre ple asvencar hem koslja len ple balencar. I tegani čumudinda lesere pre hem mahlja len e miriseja.

³⁹ Kad adava dikhlja o fariseji kova vičinda le, phenđa ana peste: “Tei čače dai akava manuš proroko, ka džanel ine koi hem savi akaja đuvli koja pipini le,§ adalese soi grešnica.”

⁴⁰ A o Isus phenđa lese: “Simone, isi man nešto te vačerav će.”

A ov phenđa: “Učitelju, vačer!”

⁴¹ I o Isus phenđa: “Duj džene inele dužnici nesave manušese kova dela love ko zajam. Jekh alo lese panšel e rimljanengere denarija,* a o dujto pinda.

⁴² Adalese so na ine len te irinen, ov oprostinda o dugo sodujende. Adalese, ko olendar više ka mangel le?”

⁴³ O Simon phenđa: “Mislinava da okova kase oprostinda više.” Tegani ov phenđa lese: “Oja, šukar phendan.”

⁴⁴ Irinda pe nakori đuvli, i phenđa e Simonese: “Dikheja li akala đuvlja? Đerdindum tuće ko čher, pani mle prende na andan,† a oj sampaćerđa mle pre ple asvencar hem koslja len ple balencar. ⁴⁵ Na čumundindan man ni jekhvar, a oj, sar đerdindum na ačhavđa te čumudini mle pre.‡ ⁴⁶ Na mahljan mlo šero e uljeja, a oj mahlja mle pre e miriseja.§ ⁴⁷ Adalese phenava će: But manglipe mothovđa, adalese soi laće oprostime but grehija; a xari manglipe

† 7,32 e manušenđe Ko original terdola: “e čhavorende”. ‡ 7,32 Bašaldam ... veselo Ko original terdola: “Bašaldam ... flauta.” § 7,35 O Isus akala izrekaja mangela te vaćeri da o manuša valjande te prihvatinen e Isuse hem e Jovane.

* 7,36 O adeti ko esavke gozbe inele o murša te pašljon udobno uzalo astali hem te xan. † 7,37 Ko adava vreme inele o adeti da okola kola na inele vičime ki večera šaj te aven samo te dikhenfse, a te na xan. ‡ 7,37 ko čaro savo inele ćerdo oto šužo bar Ko original terdola: “ko čaro oto alabasteri.” O alabasteri kovlo, parno bar. O manuša ine garavena o skupa stvarija ano alabasterna khore.

§ 7,39 pipini le O Simon mislinda da ako adaja đuvli pipini e Isuse, o Isus ka ovel andral nečisto. Adalese mislinda da o Isus nane proroko.

* 7,41 e rimljanengere denarija Jekh e rimljanengoro denari inele plata zako jekh dive buti. † 7,44 O adeti savo o čherutno valjanda te ćerel inele te anel pani hem kotor savencar ine thovela hem kosela ple gostonengere pre save inele melale oto prašnjava droma. ‡ 7,45 I đuvli čumudinda e Isusesere pre umesto lesere čhamnja sar znako zako baro pokajiba hem poniznost.

§ 7,46 Akava inele adeti zako adžiceriba e cenime gosto. I đuvli but dinda čast e Isusesere adaleja so ađahar ćerđa. Oj mothovđa poniznost adaleja so mahlja lesere pre umesto lesoro šero. O Isus nastavini te uporedini e Simonesoru bišukar adžiceriba e gostonen e đuvljakere ćeribnaja.

mothoj okova kolesei oprostime xari grehija.”⁴⁸ A olaće phendā: “Oprostime! će te grehija.”

⁴⁹ A o manuša kola inele uzalo astali lelje ana peste te vaćeren: “Kovai akava so šaj hem o grehija te oprostini?”

⁵⁰ Tegani o Isus phendā e đuvljaće: “Ti vera spasinda tut! Dža ano mir!”

8

O đuvlja kola džana ine palo Isus

¹ Palo adava, o Isus lelja te džal ko dizja hem ko gava vaćerindoj o šukar lafi oto carstvo e Devlesoro; oleja dže hem o dešuduj apostolja² hem nesave đuvlja kola inele sasljarde oto bišukar duhija hem oto nambormipa: i Marija (vićimi Magdalena, kolatar ikalđa efta demonen);³ i Jovana (i romni e Huzesiri, e Irodesere upravnikosiri); i Suzana hem but avera. Adala đuvlja pumare lovencar kandle e Isuse hem lesere učerikonon.

O Isus vaćeri oto seme hem oti phuv (Mt 13,1–23; Mk 4,1–20)

⁴ Kad čedinda pe uzalo Isus baro narodo taro but dizja, ov vaćerđa lenđe jekh pričā: ⁵ “Ikliło o sejaći te sejini o seme. I sar frdela ine o seme, nesave zrnja pele ko drom, inele gazime hem o čiriklja xale len. ⁶ Nesave pele ko bar, barile hem šučile adalese so na ine len pani. ⁷ I nesave pele maškaro kare, o kare barile olencar hem tasavde len. ⁸ I nesave pele ki šukar phuv, barile hem ande bijandipe šel puti više.” Kad vaćerđa adava, vićinda: “Phraven tumare kana te šunen!”*

O šukar bijandipe anena okola so ićerena e Devlesoro lafi (Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

⁹ Tegani lesere učerenci pućle le so manglja te vaćeri adala pričaja. ¹⁰ A

ov phendā: “O Devel tumende dinda te džanen o garavdipa oto lesoro carstvo, a averende vaćerava ano pričē, te pherdol okova so terđola ano Sveto Lil: ‘anglo jaćhai korore

hem anglo kanai kašuke.’†

¹¹ A akava i pričā vaćeri: O semei sar o lafi e Devlesoro. ¹² Nesave manušai sar o semke save pele ko drom. On šunena o Lafi, ali avela o beng hem lela o Lafi lengere vilendar te na verujinen hem te na oven spasime. ¹³ A nesave manušai sar o semke save pele ko bar. On šunena o Lafi, lena le radosno, ali oni sar luludā saven nane koreno. Kola nesavo vreme verujinena, ali kad avela o iskušenje perena. ¹⁴ A nesave manušai sar o semke save pele maškaro kare. Oni adala kola šunde o Lafi, ali živinena ano brige, ano barvalipe hem ano dživdipasoro šukaripe, i ovena tasavde hem na anena šukar bijandipe. ¹⁵ A nesave manušai sar o semke save pele ki šukar phuv. Oni adala kola e šukare hem e bimelale vileja šunena o Lafi hem ićerena le sa đikote na anena šukar bijandipe.”

Kova šunela e Isusesoro sikaviba, ka barjol lesoro duhovno džandipe (Mk 4,21–25)

¹⁶ “Niko na tharela i svetiljka te učhari la čareja ili te čhivel la talo than e pašljojbnasoro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola so đerdinena. ¹⁷ Sa soi garavdo ka dićhol; sa soi garavdipe ka šundol. ¹⁸ Adalese pazinen sar šunena. Jer, kas isi, lese ka del pe pana,‡ a kas nane, ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le.”§

E Isusesiri čaćikani porodica i okola so ićerena e Devlesoro lafi (Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)

¹⁹ A e Isusesiri daj hem lesere phralja* avena ine nakoro leste, ali oto but narodo

* **8,8** Ko original terđola: “Kas isi kana te šunel, nek šunel.” † **8,10** Ko original terđola: “te na dikhen dikhindoj hem te na xaljojen šundindoj.” ‡ **8,18** kas isi, lese ka del pe pana šukar dićhola oto kontekst da o Isus vaćeri oto xaljojba hem oto verujiba. Akava znaćini: “Đijekhe kole isi xaljojba, ka del pe lese više xaljojba” ili “O Devel ka ćerel okolende so verujinena o čaćipe te xaljojen više.” § **8,18** ka lel pe olestar hem adava so mislini da isi le Akava znaćini: “Ali đijekh kas nane xaljojba, ka našali i okova xaljojba so ov mislini da isi le” ili: “Ali o Devel ka ćerel okolende so na verujinena o čaćipe te na xaljojen ni okova xari so on mislinena da xaljojena.” * **8,19** phralja Adava inele e Isusesere phralja tari e dajakiri strana. Lengoroi dad o Josif, a e Isusesoroi dad o Devel.

našti ine te aven ði oleste. ²⁰ A neko phenða lese: “Ti daj hem te phralja terðona avri hem mangena te dikhen tut.”

²¹ A o Isus phenða: “Akalai mli daj hem mle phralja-kola šunena hem čerena o lafi e Devlesoro.”

E Isuse šunena hem i barval hem o panja

(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)

²² I jekh dive o Isus phenða ple učenikonenðe: “Te nakha ki aver strana oto jezero!” I ðerdinde ano čamco hem poðinde. ²³ A sar ine plovina, o Isus zasuča. I muklja pe i zorali barval upro jezero. O čamco lelja te pherðol pani i arakhle pe ani opasnost.

²⁴ I o učenicij ale uzalo Isus hem džangavde le vičindoj: “Gospodarona, Gospodarona, meraja!”

I o Isus uštino, naredinða e barvaljaće hem e talasenðe te ačhon, i ačhile hem ulo mir. ²⁵ Tegani pučlja e učenikonen: “Kaj tumari vera ana mande?”

A on darandile hem začudime pučle jekh avere: “Kova šaj te ovel akava so naredini e barvaljenðe hem e panjese, a on šunena le?”

O Isus ikali bute melale duhen e manušestar

(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ I resle ko krajo e gerasakoro savoi prekalo jezero E galilejakoro. ²⁷ A kad o Isus iklilo ki phuv, reslja le nesavo manuš tari diz kova inele opsednutime demonencar. Sa edobor vreme inele nango hem na beštino ano čer, nego maškaro grobija. ²⁸ I kad dikhlja e Isuse, vrištinda, pelo anglo leste hem vičinda oto sa o glaso: “So mangeja mandar, Isuse, Čhaveja e Najbare Devlesereja? Molinava tut, ma mučin man!” ²⁹ (Adalese so o Isus već naredinða e melale duhose te ikljol adale manušestar. Angleder, ði hem kad o stražarija ine pazinena le hem phandena le ko lancija hem ko okovija, o manuš phagela len ine hem o demoni legari le ine ko čuče thana.)

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar to anav?” I ov phenða: “Legija† (but džene injam)”, adalese so but demonja ðerdinde ano leste. ³¹ I molinde le te na naredini lenðe te džan ko phandlipe zako demonja.‡

³² A adari ki gora inele krdo oto bale save xana ine, i o melale duhija molinde e Isuse te mukel lenðe te ðerdinen ano bale. I ov muklja lenðe. ³³ Tegani o demonja iklindoj taro manuš, ðerdinde ano bale. I o bale prastandile taro brego ano jezero hem taslile.

³⁴ I kad okola so arakhena ine e balen dikhle so ulo, našle hem vačerde adalestar e manušenðe ani diz hem ano gava. ³⁵ Tegani o manuša ale te dikhen so ulo. Ale koro Isus hem arakhle e manuše, kolestar iklile o demonja, sar urjavdo hem saste gođaja bešela uzalo e Isusesere pre, i darandile. ³⁶ A okola so dikhle adava so ulo, vačerde averenðe sar o Isus sasljarda e opsednutime manuše. ³⁷ I sa o narodo oto krajo e gerasakoro zamolinde e Isuse te džal olendar adalese so uklinda len bari dar. Tegani o Isus ðerdinda ano čamco te irini pe palal.

³⁸ A o manuš, kolestar o Isus ikalða e demonen, molinda e Isuse te džal oleja, ali o Isus bičhalða le vačerindoj: ³⁹ “Irin tut te čhereste hem vačer sa so čerða će o Devel.” I o manuš dželo maškari sa i diz hem vačerða so čerða lese o Isus.

O Isus sasljari e namborma ðuvlja hem vazdela taro mule e čhajorja

(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

⁴⁰ A kad o Isus irinda pe prekalo jezero, but manuša inele radosna so dikhle le so avela, adalese so sare adžicerena le ine. ⁴¹ I dikh, alo o manuš kasoro anav Jair, kova inele vođa ani sinagoga. I perindoj mujeja ði phuv anglo pre e Isusesere, phenða: “Molinava tut, ava maje ano čer.” ⁴² Adalese so e Jairesiri jekhori čhaj, kola ine dešuduj berš, inele anglo meriba.

I sar o Isus džala ine palo Jair, o narodo gurini pe ano leste. ⁴³ A maškaro narodo inele jekh ðuvli kolatar dešuduj

† 8,30 Legija E rimljanengiri vojničko grupa ani savi inele ði ko šov hiljade vojnici. ‡ 8,31 phandlipe zako demonja Averčhane: “Bezdan.” O Jevreja verujinde dai o than zako mule ko xor e phuvjakoro. Adava inele hem than kaj o bišukar duhija inele phandle ðikote na avela o dive kad o Devel ka kaznini len.

berš thavdinđa rat. Oj sa plo barvalipe dinda e doktorende, ali nijekh našti ine te sasljari la. ⁴⁴ Nakhini oto palal e Isusese hem dolinda pe upro lesere fostanesoro krajo hem otojekhvar ačhilo te thavdel latar o rat.

⁴⁵ I o Isus pučlja: “Ko dolinda pe upra mande?”

A kad dijekh olendar phende: “Na injum me”, o Petar phenda: “Gospodarona, sar te džana kad but džene čedinde pe hem gurinena pe uzala tute.”

⁴⁶ A o Isus phenda: “Neko namerno dolinda pe upra mande. Osetindum sar ikljola mandar o zoralipe te sasljari nekas.” ⁴⁷ A i đuvli dikhlja so našti te garaj pe, tresindoj oti dar ali hem peli ko kočija anglo leste hem vačerđa anglo sa o manuša sose dolinda pe upro leste hem sar otojekhvar inele sasljardi. ⁴⁸ A o Isus phenda laće: “Mli čhaj, ti vera spasinda tut. Dža ano mir!”

⁴⁹ Sar o Isus vačeri ine adava e đuvljaće, nesavo manuš taro čher e Jairesoro, e sinagogakere vođasoro, alo hem phenda: “Jaire, ti čhaj muli. Ma više mučin e učitelje!”

⁵⁰ A o Isus šunđa adava hem phenda e Jairese: “Ma dara! Samo verujin hem oj ka ovel spasime, ka uštel!”

⁵¹ I đerdindoj ko čher e Jairesoro, o Isus na muklja nikase te đerdini oleja, sem e Petrese, e Jovanese, e Jakovese hem e čhajorjakere dadese hem e dajaće. ⁵² A sare, kola već inele ano čher, runde hem tugujinde palo late. A o Isus phenda: “Ma roven! Adalese so oj na muli, nego sovela.”Š

⁵³ I on asandile lese adalese so džande so muli. ⁵⁴ A o Isus dželo hem dolinda la taro vas hem vičinda: “Čhajorije, ušti!”

⁵⁵ I lakoro duho irinda pe ano late, i otojekhvar uštini, a o Isus naredinda lakere dadese hem lakere dajaće te den

la te xal. ⁵⁶ I lakoro dad hem lakiri daj inele začudime, a o Isus naredinda lende te na vačeren nikase so ulo.

9

O Isus bičhali e apostolen te vačeren o Evandelje hem te sasljaren

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ A o Isus vičinda e dešuduje apostolen hem dinda len zoralipe hem autoritet upro sa o demonja hem te sasljaren o nambormipa. ² I bičhalđa len te propovedinen oto carstvo e Devlesoro hem te sasljaren e nambormen. ³ Angleder so te džan, phenda lende: “Ma legaren tumencar ništa ko drom: ni štapi, ni torba dromese, ni maro, ni love, hem te na ovel tumen aver gad. ⁴ Sa đikote ačhovea ki nesavi diz, bešen ano jekh čher hem ma nakhen ko aver čhera.* ⁵ Te na mangle tumen nesave dizutne, iklindoj tari adaja diz, tresinen i prašina tumare prenda† sar znako dai kriva so na lelje o lafi e Devlesoro.”

⁶ I on dzele taro than ko than, vačerindoj o šukar lafi hem sasljarindoj e nambormen ko sa o thana.

O Irod zbnime

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ A o Irod o vladari‡ e Galilejakoro šunđa sa so ulo i inele zbnime adalese so nesave vačerde da o Jovan o Krstitelj uštino taro mule. ⁸ A avera vačerde da o proroko o Ilija mothovđa pe ki phuv, a nesave avera vačerde da taro mule uštino nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ A o Irod phenda: “Me čhindum e Jovanesoro šero. A kovai onda akava kastar sa adava šunava?” I manglja te dikhel e Isuse.

O Isus parvari više oto pandž hiljade manušen

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

Š **8,52** O Isus džanda da i čhaj muli. Phenda da oj sovela adalese so džanda da sigende ka vazdel la taro mule. O Isus da o lafi “sovela” phenda kad vačerđa e Lazaresere meribnastar (Jov 11,11–14), a o Lazar inele dujto manuš kole vazdinda taro mule. * **9,4** Valjani te oven zadovoljna e xajbnaja hem e thaneja sojbnase savo o čherutno dela len; na troman te roden po šukar than sojbnase. Ali, šaj te džan ko avera čhera te propovedinen o šukar lafi.

† **9,5** tresinen i prašina tumare prenda Znako zako zoralo odbiba ani kultura e jevrejengiri. Adaleja mothovđa pe da na mangle ni i prašina adala dizjatar te ačhol upro lende. ‡ **9,7** o Irod o vladari Akate vačeri pe oto Irod Antipa, kova inele vladari upreder jekh oto štar kotora e Izraelesere savo vičinda pe Galileja.

¹⁰ I kad o apostolja irinde pe koro Isus, vačerde lese sa so ćerde. I o Isus legarđa len peja hem cidinđa pe olencar, nakori diz vičime Vitsaida, te šaj oven korkore.

¹¹ A o narodo šunđa adava i dželo palo lende. A o Isus dodžaćerđa len šukar, vačerđa lende oto carstvo e Devlesoro hem sasljarda e nambormen. ¹² A kad lelja te perel i rat, o dešuduj apostolja nakhle đi o Isus hem phende lese: “Te phene ine e narodose te džan ko pašutne gava hem thana kote šaj te arakhen nešto xajbnase hem than sojbnase. Adalese so injam akate ko čučo than kote nane ništa xajbnase hem nane than sojbnase.”

¹³ A o Isus phenđa lende: “Den len tumen nešto xajbnase!”

A on phende: “Ali isi amen samo pandž mare hem duj mače. Amen li te dža te čina xajbnase zako sa akava narodo?”

¹⁴ Adari inele đi ko pandž hiljade murša. Š Tegani o Isus phenđa ple učenikonende, e apostolende:

“Čhiven len te bešen ko kupe po pinda.”

¹⁵ I ćerde ađahar, čhivde sarijen te bešen.

¹⁶ O Isus lelja o pandž mare hem o duj mače, dikhlja naupre ko nebo, zahvalinđa e Devlese* zako mare hem zako mače hem phaglja len. Tegani dinda o mare hem e mačen ko učenici te ulaven len e manušenje. ¹⁷ I sare xale đikote na čalile. A palo adava, dešuduj korpe čedinde pe okolestar so ačhilo oto xajba.

*O Petar xaljovela dai o Isus o Hrist
(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)*

¹⁸ A jekh dive o Isus inele korkoro ple dešuduje učenikonencar, i molinđa pe. I kad završinđa i molitva, pučlja e učenikonen: “So phenela o narodo, kova injum me?”

¹⁹ A on phende: “Nesave manuša phenena da tu injan o Jovan o Krstitelj, a nesave avera phenena da tu injan o

proroko o Ilija, a palem nesave avera phenena da tu injan jekh oto avera proroci taro purano vreme kova uštino taro mule.”

²⁰ Tegani o Isus pučlja e učenikonen: “A so tumen phenena, kova injum me?”

O Petar phenđa: “Tu injan o Hrist, kole o Devel bičhalđa!”

*O Isus vaćeri ple meribnastar
(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)*

²¹ A o Isus naredinđa e učenikonende te na vačeren njkase dai ov o Hrist. ²² I phenđa: “Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani but te patinav. O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar† na ka prihvatinen man. O manuša ka mudaren man, ali o trito dive o Devel ka vazdel man taro mule.”

*So o manuš valjani te ćerel te šaj ovel e Isusesoro učeniko
(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)*

²³ I o Isus vačerđa ple učenikonende hem sa e narodose so inele adari: “Ko mangela te džal pala mande, nek ačaj pe ple dživdipastar, nek lel plo krsto‡ taro dive ko dive hem nek phirel pala mande. ²⁴ Adalese so đijekh kova mangela te arakhi plo dživdipe, ka našali le, a ko našali plo dživdipe zbog mande, ka ovel le večno dživdipe. ²⁵ So vredini e manušese hem sa i phuv te ovel olesiri, a našali ili upropastini pes? ²⁶ Adalese kova lađala mandar hem mle lafonendar, hem me, o Čhavo e Manušesoro, ka lađav olestar kad ka irinav ki phuv ano sjajŠ savo ka ovel sar o sjaj mle Dadesoro hem e svetone anđelengoro. ²⁷ A čače vačerava tumende, isi nesave akate maškar tumende kola naka meren đikote na dikhena o carstvo e Devlesoro.”

*O Devel phenela e trine učenikonende dai o Isus o Pomazaniko
(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)*

Š 9,14 A uzalo lende inele hem đuvlja hem čhavore.

* 9,16 zahvalinđa e Devlese Ko original terđola: “bлагословинđa (o mare hem o mače)”. † 9,22 O starešine, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno predstavinde sa e Jevrejengere vođen. ‡ 9,23 Manuš kovai već osudime te merel ko krsto, legari ine o upruno kotor oto krsto đi ko than kaj ka mudaren le. Akale vaćeribnaja, o Isus manglja te phenel: 1. Te mangaja te ova lesere učenici, valjani te odrekniina amen adalestar so amen mangaja ki akaja phuv hem valjani te ova spremna te šuna e Isuse. 2. Da valjani te ova spremna đijekh dive te trpina, čak hem te valjani te mera zbog o Isus, adalese so injam lesere učenici. 3. Soduj upruno opcije. Š 9,26 sjaj Sjjajno veličanstvo, slava.

28 Kad nakhle sar di ofto dive sar o Isus phenda adava, lelja peja e Petre, e Jovane hem e Jakove i dželo ki gora te molini pe. 29 I sar ine molini pe, lesoro muj ulo averčhane hem lesere šeja ule but parne hem sjajna. 30-31 I dikh, nekotar iklile duj manuša ano baro sjaj,* o Mojsije hem o Ilija, hem lelje te vačeren e Isuseja. On vačerde e meribnastar† savo e Isuse adžičeri ano Jerusalem.‡

32 A o Petar hem okola so inele oleja, zasuće. Kad uštine, dikhle e Isuse ano baro sjaj hem e duje manušen sar terđona oleja. 33 I kad lelje o Mojsije hem o Ilija te ciden pe e Isusestar, o Petar phenda e Isuse: “Gospodarona, šukari amende akate so injam. Te čera trin šatorja: jekh tuće, jekh e Mojsijase hem jekh e Ilijase.” Na džanda so vačeri. 34 Sar ine vačeri adava, iklilo jekh oblako savo učarda len. A o učenici darandile kad učarda len o oblako.

35 I šundilo glaso taro oblako savo vačerda: “Akavai mlo Čhavo, kole birinđum! Ole šunen!” 36 I palo adava so šundilo o glaso, o učenici dikhle samo e Isuse korkore. I trainde, hem tegani pana nikase na vačerde adalestar so dikhle.

O Isus ikali e bišukare duho e čhavorestar
(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

37 Tejsato dive, kad o Isus hem o trin učenici huljile tari gora, baro narodo alo te dikhel e Isuse. 38 I dikh, nesavo manuš taro narodo lelja te vičini: “Učitelju, molinava tut te pomožine mle čhavesse, adalese soi maje jekhoru! 39 O bišukar duho but puti prelela le hem otojekhvar vrištini; frdela le ano grčevija hem ikljola lestar pena taro muj; uništini le hem skoro nisar na ačaj le. 40 I molinđum te

* 9,30-31 ano baro sjaj ili: “ani slava.” † 9,30-31 O lafi savoi akate prevodime sar “meriba,” ko original terđola “ikljojba,” so vačeri oto značaj e Isusesere meribnastar. Ko Purano zavet kad vačeri pe oto “ikljojba,” mislini pe upro adava so o Devel ikalda e Izraelconen taro egipatsko ropstvo. E Hristesoroi meriba ko krsto “ikljojba,” šaj hem te vačeri pe, delo otkupljenja, saveja o Devel ikali e manušen taro e grehengoro ropstvo. ‡ 9,30-31 savo adžičeri ano Jerusalem e Isuse. ili: “(e Isusesoro meriba) savo valjani te ovel/te pherđol ano Jerusalem.” O Isus sigende ka merel ano Jerusalem sar te pherđol e Devlesoro plan. § 9,40 Akava verovatno ulo angleder so o Isus huljilo ple trine učenikonencar tari gora. * 9,47 ki godi Ko original terđola: “ko vilo”. † 9,47 lelja jekhe čhavore Ko Mk 9,33 pisini da o Isus hem lesere učenici tegani inele andre ano čher. O čhavoro verovatno živinda ano adava čher. ‡ 9,48 zbog maje Ko original terđola: “ano mlo anav”.

učenikonen te ispuđinen e bišukare duho mle čhavestar, ali on našti ine.”§

41 A o Isus phenda: “O, biverakiri hem rumimi generacijo! Pana kobor valjani te ovav tumencar hem te trpinav tumen? Ana te čhave akari!” 42 I sar o čhavoro avela ine di o Isus, o demoni frdinda le ki phuv ano grčevija. A o Isus naredinda e melale duhose te cidel pe e čhavorestar, sasljarđa e čhavore hem phenda lesere dadese: “Ače to čhavo.” 43 Tegani sare inele začudime so dikhle e Devlesoro baro zoralipe.

O Isus dujto puti vačeri ple meribnastar
(Mt 17,22–23; Mk 9,30–32)

Sar sare čudinena pe ine zako adava so čerđa o Isus, ov phenda ple učenikonende: 44 “Šunen šukar akala lafija: Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te ovav predime ano vasta e manušengere.” 45 Ali o učenici na xalile so o Isus manglja te vačeri adaleja. Adava inele olendar garavdo sar te na xaljovent le, a darandile te pučen le so adaleja manglja te vačeri lenđe.

Ko Carstvo e Devlesoro najbaro okova kovai ponizno
(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

46 A o učenici lelje maškara pumende te raspravinen kova šaj olendar te ovel najbaro. 47 A o Isus džanda soi lenđe ki godi*, lelja jekhe čhavore,† čhivda le uzala peste, 48 i phenda lenđe: “Đijekh kova primini akale čhavore zbog maje,‡ man primini. A đijekh kova man primini, primini e Devle kova bičhalđa man. Kova maškara tumende pes dikhela sar najtikore, ole o Devel dikhela sar najbare.”

Kova nane protiv tumende, ovi tumencar
(Mk 9,38–40)

⁴⁹ A o Jovan phenda e Isusese: “Gospodarona, dikhljam nesave manuše sar ano to anavš ispuđini e demonen e manušendar. Amen o učenci na mukljam lese te čerel adava, adalese so na džala amencar pala tute.”

⁵⁰ A o Isus phenda lese: “Muken le te čerel adava, adalese so okova kova nane protiv tumende, ovi tumencar!”

O Isus na mangela te uništini e Samarijanconen

⁵¹ A kad inele paše o dive e Isusesere te ovel vazdime ko nebo, ov zorale odlučinda te džal ko Jerusolim. ⁵² I bičhalđa nesave manušen angla peste. I on dzele hem đerdinde ko nesavo gav e Samarijakoro te pripreminen le e Isusese.* ⁵³ Ali o gavutne na mangle e Isuse adalese so džande da džala ko Jerusolim.† ⁵⁴ A dikhindođ adava o učenci o Jakov hem o Jovan, pučle e Isuse: “Gospode, mangeja li te phena te huljel taro nebo i jag hem sa te tharel len?”‡ ⁵⁵ A o Isus irinda pe hem phenda lenđe da nane šukar so ađahar mislinenaš. ⁵⁶ I ov hem lesere učenci dzele ko aver gav.

Nane lokho te ovel pe e Isusesoro učeniko
(Mt 8,19–22)

⁵⁷ I sar o učenci hem o Isus džana ine dromeja, nesavo manuš alo hem phenda

e Isusese: “Ka džav tuja kaj god tu džaja.”*

⁵⁸ A o Isus phenda lese: “E lisicen isi jazbine hem e čirikljen gnezdija, a man, e Čhave e Manušesere nane kaj te pašljarav mlo šero.”†

⁵⁹ A avere manušese phenda: “Phir pala mande!”

A ov phenda: “Aš najangle, Gospode, te parunav mle dade.”‡

⁶⁰ Tegani o Isus phenda lese: “Muk o mule te parunen ple mulen,š a tu dža vačer oto carstvo e Devlesoro.”

⁶¹ A aver manuš phenda: “Ka phirav pala tute, Gospode, ali aš te džav te pozdravinav man mle čerutnencar.”

⁶² A o Isus phenda lese: “Nijekh kova dolela pe upro plugo te orini i onda dikhela napalal,* nane korisno zako carstvo e Devlesoro.”†

10

O Isus bičhali e eftavardešuduje učenikonen te mothoven dai o carstvo e Devlesoro paše

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

¹ Palo adava, o Gospod o Isus birinda avere eftavardešuduje* učenikonen hem bičhalđa len duj po duj angla peste ko sa o dizja hem o thana ko save manglja te džal. ² Angleder so te džan, o Isus phenda lenđe: “I žetvai bari, a xari bučarne te čeden. Adalese, molinen e gospodare oti

§ 9,49 ano to anav ili: “ano to autoritet”. * 9,52 I Samarija inele regija/okrug maškari Galileja hem i Judeja. O Samarijanci na mangle pe e Jevrejencar. † 9,53 O Jerusolim inele glavno than kote o Jevreja slavinde e Devle. ‡ 9,54 O Jakov hem o Jovan phende ađahar adalese so džande da o proroci sar o Ilija osudinde e manušen kola odbacinde e Devle (dikh ano2. Thag 1,10–12). § 9,55 phenda lenđe da nane šukar so ađahar mislinena Ko original terđola: “ukorinda len”. * 9,57 Akava značini da ov manglja te ovel e Isusesoro učeniko. † 9,58 O Isus phenda akaja izreka sar te sikaj e manuše sari adava kadi neko lesoro učeniko. Te adava manuš džala palo leste, možda ni ole na ka ovel čher. ‡ 9,59 Nane jasno da li o dad adale manušesoro mulo i ov ka džal odmah te paruni le ili mangela te ačhol nesavo vreme đikote lesoro dad na merela i te šaj paruni le. Akatei poenta so adava manuš mangela te čerel nešto angleder so ka džal palo Isus. § 9,60 O Isus na mislini čačimase o mule ka parunen avere mulen. Kad phenela “mule” adava šaj te ovel: 1. metafora zako okola kola sigende ka meren, ili 2. metafora zako okola kola na džana palo Isus hem duhovnoi mule. Akatei poenta so o učeniko nisose na tromal te mukel te ačaj le adalestar te džal palo Isus. * 9,62 Nijekh kova kad orini, a dikhela napalal, našti te čerel o plugo te džal adari kaj valjani. Adava manuš valjani šukar te dikhel anglal te šaj šukar te orini. † 9,62 Đijekh manuš kova ulo e Isusesoro učeniko hem tegani mangela te irini pe ko purano dživdipe, nane korisno sar sluga e Devlese ko carstvo. * 10,1 eftavardešuduje Ano nesave grčka rukopisija terđola “eftavardeš.” † 10,2 O Isus vačeri da isi but manuša kolai spremna te đerdinen ko carstvo e Devlesoro, ali da nane dovoljno učenci te sikaven hem te pomožinen e manušende.

žetva te bičhali e bučarnen ki žetva pli.†
 3 Džan! Ače, bičhalava tumen sar bakror-
 jen maškaro ruva. 4 Ma legaren tumencar
 kesa e lovencar, ni torba dromese, ni
 buderi obuča. I ma našalen tumaro
 vreme ađahar so ka terđoven te vačeren
 nekasar odrumal.

5 I kad đerdinena ko nesavo čher, prvo
 vačeren: ‘Mir akale čhereste!’ 6 Te adari
 bešela o manuš kova mangela mir, tegani
 o mir, saveše tumen molinena, ka ačhol
 oleja; a te na manglja mir, tumaro mir ka
 irini pe tumenđe. 7 Kad avena ko nesavo
 čher, ma palo adava nakhen ko avera
 čhera. Ačhoven ko jekh than, xan hem
 pijen adava so o čherutne ikalena angla
 tumende,† adalese soi o bučarno dostojno
 pla plataće.

8 I ki savi diz đerdinena, a o dizutne
 priminena tumen, xan okova so ikalena
 angla tumende. 9 Sasljaren e nambormen
 adari hem vačeren sarijenđe: ‘Akaleja
 mothovaja tumenđe dai paše o carstvo e
 Devlesoro!’ 10 A ki savi diz đerdinena, a
 o dizutne na priminena tumen, iklindoj
 ko glavna droma e dizjakere, vačeren:
 11 ‘Hem i prašina tumara dizjakiri, savi
 dolinda pe ko amare pre, amen kosaja laš
 sar znako da o Devel ka sudini tumenđe.*
 Ali te džanen da o carstvo e Devlesoro alo
 paše!’ 12 Vačerava tumenđe da ko dive
 kad o Devel ka sudini e manušenđe, po
 lokhe ka ovel zako manuša tari Sodoma†
 negoli zako manuša tari adaja diz.”

† **10,7** O Isus na phenđa da on valjani te ačhoven ano adava čher sa adava dive, nego da valjani te soven ano isto čher đijekh rat đikotei adari; šaj te phenel pe hem ađahar: “Ma soven đijekh rat ano aver čher.” § **10,11** “Te kosel pe i prašina taro pre”: ani kultura e jevrejengiri adava značinda nešto simbolično. Dikh i fusnota ko Lk 9,5 * **10,11** Akavai simbolično ćeriba saveja mothovena da odbacinena adala dizjakere manušen; šaj te phenel pe hem ađahar: “Sar tumen amen so odbacinden, i o Devel u potpunosti odbacini tumen.” † **10,12** O Devel e jagaja tharđa e manušen ani diz Sodoma adalese so inele but bišukar (dikh 1. Mojs 19,24–28). † **10,13** O manuša kola živinde ano Horazin hem ani Vitsaida inele Jevreja i valjande te adžiceren e Mesija. O manuša kola živinde ano Tir hem ano Sidon na inele Jevreja adava značini da on na adžicerde te avel o Mesija. Okova so o Isus akate vačeri adavai da čak hem okola kola nane Jevreja valjani te pendžaren dai ov o Mesija adalese so ćerđa sa adala čudesija. § **10,13** bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo Ko adava vreme adeti saveja o manuša mothovena dai tužna hem dai lende žao zako pumare grehija inele te bešen ano šeja save inele hrapava hem neudobna hem te čhoren upra pumende pepeo. * **10,15** than e mulengoro Ko original terđola: “Had”. O anava “Had” hem “Šeol” ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena. † **10,17** Akate kad phenela pe “anav”, mislini pe upro e Isusesoro zoralipe hem upro lesoro autoritet. † **10,18** O Isus koristini akaja uporedba te phenel so o Devel pobedini ine e Sotone dok lesere 72 učenici propovedinde ano dizja. Ili avere lafonencar, o Sotoni pelo sar so taro nebo i munja khuvela natele. § **10,19** sapa hem o škorpije O Isus verovatno uporedini e šapen hem e škorpijen e demonencar sar soi okola savendar o učenici vačerenena ko Lk 10,17. O demonjai sar o sapa hem o škorpije adalese soi opasna hem ćerena bišukaripe e manušenđe.

O Isus ukorini e dizjen save na priminena lesoro lafi

(Mt 11,20–24)

13 “Jao tumenđe, manušalen taro Horazin! Jao tumenđe, manušalen tari Vitsaida! Te oven ine čudesija maškaro manuša taro Tir hem taro Sidon† save ule maškara tumende, pana angleder ka kajinen pe ine, bešindoj ano šeja oto kanaj hem ano pepeo. § 14 Ali e manušenđe taro Tir hem taro Sidon ka ovel po lokhe ko Sudo negoli tumenđe. 15 A tumen, manušalen taro Kafarnaum, ma mislinen da o Devel ka povazdel tumen đi o nebo; đi o than e mulengoro* isi te peraj tumen.

16 Tegani phenđa e učenikonenđe: Kova šunela tumen, man šunela, a kova odbini tumen, man odbini. A kova odbini man, odbini e Devle kova bičhalđa man.”

O Isus sikaj e učenikonen saveše više te radujinen pe

17 Kad o eftavardešuduj učenici irinde pe oto drom radosna, phende e Isuses: “Gospode, hem o demonja šunena amen kad naredinaja lende ano to anav!”†

18 A o Isus ko adava phenđa lende: “Dikhljum e Sotone sar perela taro nebo sar munja.† 19 Eče, dinđum tumen vlast te gazinen upro sapa hem o škorpije § hem upro sa o zoralipe e dušmanesoro e Sotonesoro hem ništa naka ovel tumenđe. 20 Ali ma edobor radujinen tumen zako

adava so o bišukar duhija šunena tumen, nego više radujinen tumen adalese soi tumare anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo.”*

Blagoslovimej okola kola šunena e Isusesoro lafi

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ I tegani o Isus radujinđa pe ano Sveto Duho hem phenđa: “Hvalinava tut, Dade, Gospode e nebosoro hem e phuvjakoro, so garavđan o čačipe okolendar kola pes dikhena sar mudronen hem džanden, a mothovđan okolende kolai sar čhavore.† Oja, Dade, džanav da čerđan adava adalese so ađahar mangljan.”

²² Tegani o Isus phenđa okolende so inele adari: “Mlo Dad sa‡ muklja maje ko vasta. Niko na džanel e Čhave, sem o Dad; hem niko na džanel e Dade, sem o Čhavo hem okola kolende o Čhavo mangela te mothoj le.”

²³ Tegani irinđa pe nakoro učenci hem samo olende phenđa: “Blago e manušenje kola dikhena adava so tumen dikhena! ²⁴ Vačerava tumende da but proroci hem carija mangle te dikhjen man, ali na dikhle man; hem mangle te šunen man, ali na šunde man!”

O Isus sikaj e učitelje e Mojsijasere zakonestar sar te dobini o večno dživdipe
(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ I dikh, jekh dive sar o Isus sikaj ine, nesavo učitelj e Zakonestar uštinoš te pučel le nešto sar te iskušini le, i pučlja:

* **10,20** anava zapisime ko lil e Devlesoro ano nebo. Ano nebo o Devel pisinđa ko lil o anava sarijengere kola ka dobinen o večno dživdipe. Akale lilestar vačeri pe hem ko Ps 69,28; Fil 4,3; Jev 12,23; Pučar 3,5; 13,8; 17,8; 20,12; 20,15; 21,27. † **10,21** Akava odnosini pe upro okola kolen možda nane but obrazovanje, ali spremnai te prihvatinen e Isusesoro sikaviba ađahar sar o čhavore kad spremno šunena okolen kolende verujinena. ‡ **10,22** sa i vlast, o čačipe, o džandipe. § **10,25** uštino Ano Izrael ko adava vreme, o učitelj hem o učenci bešena ine dok ov ine sikaj len. Kad o učenko mangela ine nešto te pučel, valjani te uštel ko pre. * **10,27** Mang ili “čumudin” † **10,27** I naredba ano 10,27a–b avela oto 5. Mojs 6,5. I naredba ano 10,27c avela oto 3. Mojs 19,18. Akalai duj lila (5. Mojs hem 3. Mojs) kotora oto Zakoni savo o Devel dinđa e Mojsijase. O duj naredbe šaj te arakhen pe hem ano Mt 22,37–39 hem ano Mk 12,30–31. ‡ **10,29** Akava manuš manglja te džanel kas valjani te volini, ili avere lafonencar: “Kas valjani te dikhav sar mle pašutne hem te mangav le sar korkore man?”

§ **10,31** svešteniko Jevrejsko svešteniko inele manuš kova dinđa žrtve e Devlese ko than e manušengoro. Ov predstavinđa e manušen e Devlese. * **10,32** levit O Levitija inele manuša oto pleme e Levijesoro kola pomožinde e jevrejengere sveštenikonon ano Hram. † **10,33** Samarijančo O Samarijanci inele e jevrejengere potomci kola lelje pe avere narodoja. On na slavinde e Devle ko Jerusolim sar so o Jevreja. O Jevreja inele xoljame upro Samarijanci hem na verujinde da o Samarijanci inele e Devlesoro narodo. ‡ **10,34** I mol koristinđa pe te kosel pe i rana, a o ulje verovatno koristinđa pe te na inficirini pe i rana.

“Učitelju, so valjani te čerav te dobinav o večno dživdipe?”

²⁶ A o Isus phenđa lese: “Soi pisime ano e Mojsijasoro zakoni? So čitineja adari?”

²⁷ I ov phenđa e Isuseso:

“Mang* e Gospode te Devle sa te vileja, sa te dušaja, sa te zoralipnaja hem sa te godaja; hem mang te pašutne sar korkore tut.”†

²⁸ Tegani o Isus phenđa lese: “Šukar phenđan. Čer ađahar hem ka ovel tut o večno dživdipe.”

²⁹ Ali o učitelj e Zakonestar manglja te opravdini pe i pučlja e Isuse: “A kovai mlo pašutno?”‡

³⁰ A ko adava, o Isus phenđa lese akaja priča: “Nesave manuše, sar ine huljela tari diz Jerusolim ki diz Jerihon, dolinde o čora. On lelje lestar sa, di o šeja. Edobor marde le da o manuš samo so na ine te merel. Tegani o čora cidinde pe olear, a o manuš pašlilo ko drom hem na džanda pese.

³¹ Na nakhlo but, i nekotar adale dromeja sar huljela ine nesavo sveštenikoš, dikhlja e manuše sar pašljola ko drom i nakhino avrethar.

³² Ađahar da nesavo levit:* alo di adava than kote o manuš pašljola, dikhlja le i nakhino oti aver strana adale dromesiri.

³³ A inele nesavo Samarijančo† savo džala ine adale dromeja. Kad reslja di ko than kote o manuš pašljola, dikhlja le,

i pelo lese žal olese. ³⁴ Tegani o Samar-
ijančo alo di o manuš, čhorda ulje hem
mol upro lesere rane te kosel len† hem
pačarda len. I vazdinda le upro plo xer
hem legarda le ko čher kote lovende šaj
te xal pe hem te sovel pe, i adari brininda
pe olestar. ³⁵ Tejsato dive o Samarijančo
ikalda duj denarijaš hem dinda ko manuš
kasoro inele o čher hem phenda lese:
'Brinin tut akale manušestar, i sa so ka
trošine buderi, ka irinav će kad ka irinav
oto drom.'

³⁶ Tegani o Isus pučlja e učitelje e Za-
konestar: "So tu pheneja? Kova akale tri-
nendar mothovda pe sar pašutno okolese
kole dolinde o čora?"

³⁷ A ov phenda: "Okova kova mothovda
lese milosrđe."

Tegani o Isus phenda lese: "Oja, akana
dža hem čer ađahar!"

E Isusesoro lafi ko prvo than

³⁸ I sar o Isus hem lesere učenici džana
ine dromeja di ko Jerusolim, đerdinde ko
nesavo gav. Adari živinda nesavi đuvli
palo anav Marta. Oj vičinda len kora
peste ko čher hem lelja te čerel lende
xajbnase. ³⁹ Ola inele phen palo anav
Marija, koja beštini uzalo e Gospodesere e
Isusesere pre hem šunda lesoro lafi. ⁴⁰ A
i Marta sa ki sig dikhela ine te kandel, i
ali uzalo Isus hem pučlja le: "Gospode, so
tu pheneja? Šukar li adava so mli phen
muklja man korkora te kandav? Phen
laće te pomožini maje."

⁴¹ A o Gospod phenda laće: "Marto,
Marto! Briniñeja tut hem uznemirineja
tut zako but so, ⁴² a samo jekh valjani.
I Marija birinda te čerel šukar stvaru,
adalese na ka ačhavav la adalestar."

11

*O učeniko pučela e Isuse te sikaj len
sar te molinen pe*

(Mt 6,9–13; 7,7–11)

¹ I kad jekhvar o Isus završinda e molit-
vaja, jekh lesere učenikonendar phenda
lese: "Gospode, sikav amen te molina
sar so o Jovan o Krstitelj sikavda ple
učenikonen."

² Tegani o Isus phenda lende: "Kad
molinena, vačeren:

'Dade Devla! Barjaraja to sveto anav!*

To carstvo te avel!†

³ De amen maro đijekh dive!

⁴ Oprostin amende amare grehija

sar so hem amen oprostinaja†
đijekhese kova grešinda premala
amende!

Hem cide amen taro iskušenje!Š" "

⁵ Tegani o Isus phenda lende: "Zamisli-
nen da ki ekvaš i rat džana koro tumaro
amal te phenen lese: 'Amala, te de man
trin mare, i ka irinav će. ⁶ Mlo amal alo
oto drom kora mande, a nane man so te
ikalav anglo leste!' ⁷ A ov od andral te
phenel: 'Ma uznemirin man! O udarai
phandle, a mle čhavorei mancar ko than e
pašljojbnasoro hem sovena. Našti akana
te uštav te dav tut!' ⁸ Vačerava tumende:
te na uštino te del le adalese soi lesoro
amal, ka uštel hem ka del le sa so valjani
adalese so lesere amale nane lađ te ovel
uporno.*

⁹ Vačerava tumende: Mangen hem ka
del pe tumende! Roden hem ka arakhen!
Khuven hem ka phravel pe tumende!

¹⁰ Adalese so đijekh kova mangela, prim-
ini; hem kova rodela, arakhi; hem kova
khuvela, ka ovel lese phravdo.

¹¹ A kova dad tumendar: kad lesoro
čhavo ka rodel lestar ine mače, ka del

§ **10,35** duj denarija Duj denarija inele duj srebrna kovanice. Ko adava vreme, zako duj denarija o bučarno
valjanda duj dive te čerel buti. * **11,2** 1. Akava značini: "Nek to anav ovel priznajime sar sveto" ili "Molinaja
o manuša te poštujuinen to sveto anav" ili "Sare te poštujuinen tut, adalese so injan sveto." 2. E Jevrejende o
anav e manušesoro predstavinda e manuše. Kad o manuša poštujuinde nekasoro anav, adava inele isto sar kad
poštujuinena ole. † **11,2** Akava značini te barjol hem te širini pe e Devlesiri vladavina ki phuv. ‡ **11,4** sar
so hem amen oprostinaja ili "hem amen te oprostina." § **11,4** Ko original terdola: "hem ma legar amen ano
iskušenje." * **11,8** O Isus vačeri akaja priča sar te sikaj kroz i uporedba da tumaro amal ka pomožini tumende
te isi tumen bari potreba hem molinena le više puti zako pomoć. Ko esavko način o Devel ka del tumen okova
so tumende valjani te pučljen le uporno. Te čak o komšija, kova na volini tut, ka del tut okova so valjani će kad
bizi lađ rodeja, kobor više o Devel, kovai šukar dad hem kova volini tut, ka del tut okova so valjani će kad bizi
lađ molineja le.

le sape? ¹² Ili kad ka rodel jaro, ka del le škorpija? ¹³ Kad tumen, kola injen bišukar, džanen te den šukar darija tumare čhavenđe, kobor više tumaro Dađ taro nebo ka del e Svetone Duho okolende kola rodona olestar.”

O Isus kandela pe e Devlesere zoralipnaja, a na e bengesere

(Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

¹⁴ I jekh dive o Isus ispuđinda e demone kova čerela ine jekhe manuše te naši vačeri. Kad iklilo o demoni, o manuš lelja te vačeri. I o manuša kola inele adari inele zadivime, ¹⁵ ali nesave olendar vačerde: “E Veelzevulesere, † e demonengere šerutnesere, zoralipnaja ispuđini e demonen!” ¹⁶ A avera iskušinde e Isuse adahar so rodinde lestar te čerel čudo † saveja ka mothoj da o Devel bičhalđa le.

¹⁷ Ali o Isus džanda lengere mislija, i phenđa lenđe: “Đijekh carstvoŠ savoi ana peste ulavdo ka properel, hem o čher* ano savo nane sloga ka perel. ¹⁸ Tei e Sotonesoro carstvo ana peste ulavdo, † sar onda pana trajini? Akava vačerava adalese so tumen phenena da e Veelzevulesere zoralipnaja ispuđinava e demonen. ¹⁹ A te me e Veelzevulesere zoralipnaja ispuđinava e demonen, kasere zoralipnaja tumare učenici ispuđinena len? † Adalese on ka dokažinen tumende da na injen u pravu. ²⁰ Ali te e Devlesere zoralipnajaŠ ispuđinava e demonen, onda o carstvo e Devlesoro alo maškara tumende.”

† **11,15** E Veelzevulesere Veelzevul inele dujto anav zako Sotoni ili zako Beng. Ponekad pisini pe hem “Vaal-Zevuv.” Akava anav doslovno značini “gospodari e maćijengoro”, so značini “vladari upro demonja.” Akavai anav povezime e anaveja oto xovavno devel “Vaal-zevuv” taro Ekron (dikh 2. Thag 1,2, 3, 6) † **11,16** te čerel čudo Ko original terđola: (te del len) znako taro nebo. § **11,17** carstvo Akate o “carstvo” vačeri e manušendar ano leste: “Te o manuša oto nesavo carstvo marena pe maškara pumende, on ka uništinen pumaro carstvo.”

* **11,17** o čher Akate o “čher” vačeri e porodicatar: “Te o čherutne maškara pumende marena pe, lengiri porodica ka ovel uništine.” † **11,18** e bengesoro carstvo ana peste ulavdo Ko original terđola “Sotoni.” Akate o “Sotoni” vačeri e demonendar, kola služinena e Sotone, hem e Sotonestar: “Te o Sotoni hem o članovija oto lesoro carstvo marena pe maškara pumende, lesoro carstvo naka trajini.” † **11,19** Adalese so hem on (e farisejengere učenici) čerena isto adava (ispuđinena e demonen). § **11,20** e Devlesere zoralipnaja Ko original terđola: “e Devlesere najeja” (dikh2. Mojs 8,19). * **11,21** O Sotoni † **11,22** Akate vačeri pe e Isusestar kova pobedini e Sotone hem lesere demonen sar dai o Isus po zoralo manuš kova lela adava soi e zorale manušesoro. † **11,23** O Isus vačeri oto čediba e učenikonengoro kola phirena palo leste. “Ko na terini e manušen te aven hem te phiren pala mande, ov terini len te džan dur mandar.” § **11,24** ano manuš kolestar iklijum Ko original terđola: “mle čhereste kotar iklijum.” * **11,25** sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime Adava značini dai adava čher spremno te šaj neko te živini adari.

O Isus po zoralo e Bengestar

²¹ O Isus phenđa hem akava: “Kad okova kovai zoralo hem naoružime* pazini plo boro, lesoro barvalipei osigurime. ²² Ali kad avela o po zoralo lestar, ka pobedini le hem ka lel lesoro oružje upro savo inole nada hem ka ulaj plencar adava so lelja e bizoralestar. †

²³ Ko nane mancar, ovi protiv mande. I ko na čedela mancar, ov čorela.” †

O Isus upozorini da o bišukar duho šaj te irini pe ano manuš

(Mt 12,43–45)

²⁴ Tegani o Isus phenđa: “Kad o bišukar duho ikljola taro manuš, džala ko šuke thana rodindoj kote šaj te odmorini. Kad na arakhi le, vačeri: ‘Ka irinav man ano manuš kolestar iklijumŠ.’ ²⁵ O bišukar duho irinda pe hem arakhlja dai adava manuš sar čučo čher savoi šulavdo hem namestime*. ²⁶ Tegani džala hem lela efa avere duhen po bišukaren pestar hem đerdinena ano manuš hem ačhona adari. I ko kraj adale manušese ovela po bišukar nego angleder.”

Blagoslovime i o poslušna e Devlese

²⁷ I sar o Isus vačeri ine adava, nesavi đuvli oto narodo vičinda: “Bahtali i đuvli koja akharđa tut ano vodi hem dinda tut čuči!”

²⁸ A o Isus phenđa: “Po bahtalei okola so šunena o lafi e Devlesoro hem čerena le!”

O Isus po baroi e Jonastar hem e Solomonestar, a o manuša na šunena le (Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Sar čedela pe ine po baro narodo, o Isus lelja te vačeri: “Akajai generacija bišukar. Rodela mandar znako,† ali nisavo znako naka del pe laće sem adava so inele e prorokose e Jonase.‡ ³⁰ Sar so adava so ulo e Jonase inele znako e manušenđe kola živinde ki diz NinivaŠ da o Devel bičhalđa le, ađahar hem so ka ovel maje, e Čhavesse e Manušeserese, ka ovel znako akala generacijaće da o Devel bičhalđa man.*

³¹ Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, i carica koja angleder vladinđa ki južno phuv† ka uštel hem ka osudini e manušen oti akaja generacija, adalese so tari durutni phuv ali te šunel e Solomonesiri mudrost, a akatei tumencar neko po baro e Solomonestar, a tumen na mangena te šunen! ³² Ko dive kad ka ovel e Devlesoro sudo, o manuša kola živinde ani purani diz Niniva ka ušten hem ka osudinen akala generacija, adalese so on pokajinde pe kad o Jona propovedinđa, a akatei tumencar neko po baro e Jonastar, a tumen pana na pokajinđen tumen!”

E Isusesoroi sikaviba svetlost e manušenđe (Mt 6,22–23)

³³ “Niko na tharela i svetiljka hem te čhivel la ko garavdo than ili talo čaro, nego čhivela la ko than zaki svetiljka te šaj dikhen o svetlost okola

kola đerdinena.‡ ³⁴ Ti jakhi sar svetiljka te telose. Kadi ti jakh šukar, sai to telo osvetlime. A kadi ti jakh bišukar, hem to teloi ani tomina.Š ³⁵ Adalese, pazin da o svetlost so mislineja dai ana tute nane tomina. ³⁶ Tei sa to telo pherdo oto svetlost, bizo jekh kotor oti tomina, tegani sa to dživdipe ka ovel osvetlime sar kad i svetiljka osvetlini tut.”

O Isus kritikujini e verakere vođen soi pobožna samo od avrijal (Mt 23,1–36)

³⁷ Kad o Isus vačerđa adava, nesavo fariseji vičindža le te xal maro koro leste. I o Isus đerdinđa lese ko čher hem čhivđa pe uzalo astali. ³⁸ A o fariseji dikhindoj adava, čudindža pe so o Isus na thovđa ple vasta angleder o xajba, palo adeti e jevrejengoro.* ³⁹ A o Gospod o Isus phenđa lese: “Oja, tumen o fariseja kosena i šolja hem o čaro od avrijal, a pherđen len tumara pohlepaja hem bišukaripnaja. ⁴⁰ Hulavonalen! Nane li o Devel okova kova čerđa e manuše, kova džanel le hem od avrijal hem od andral?† ⁴¹ Akavai po šukar: den e čororende sar milostinja okova so isi tumen, so xalane ićerena ano šolje hem ano čare, i ka oven čista hem od andral hem od avrijal.‡

⁴² Ali jao tumenđe e farisejende so dena e Devlese dešto kotor oto začinjaŠ hem oto sa o povrće, a ačhavđen te ćeren averenđe okova soi pošteno hem te mangel e Devle. Valjani te den o dešto

† **11,29** Sar dokaz da o Devel bičhalđa man ‡ **11,29** O Jona inele proroko ano Purano zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Palo trin dive dživdo ikילו taro vodi e bare mačhesoro, sar o Isus so ka ikljol taro grobo o trito dive. § **11,30** O manuša kolende o Jona propovedinđa inele but bišukar. Živinde ki Niniva, ki glavno diz e Asirijakiri, hem inele bare neprijatelj e Izraelese (dikh Jona 3). * **11,30** Ko original terđola: “Sar so o Jona inele znako e Ninivljanenđe, ađahar hem o Čhavo e Manušesoro ka ovel znako akala generacijaće.” † **11,31** Carica oti Saba (avdisutni phuv Jemen) putujinđa prekalo 1500 kilometarija te šunel e Solomonesiri mudrost. Živinđa 1.000 berš angleder e Isusestar (dikh 1. Thag 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12). ‡ **11,33** O stihija 33–36 oni metafora savaja o Isus vačeri ple sikavibnastar dai “svetlost” zako savo mangela lesere učenici te oven poslušna hem te ulaven le averencar. Ov vačeri e manušendar kola na džanen ili na prihvatina lesoro sikaviba dai ani “tomina”. § **11,34** Adava značini: Kad neko prihvatini e Isusesoro sikaviba, ka xaljol o čačipe e Isusestar hem zbog adava ka ćerel soi šukar. A kad neko na prihvatini e Isusesoro sikaviba, ačhola ano bidžandipe e čačipnastar oto Isus. * **11,38** E Jevrejen inele pravilo o manuša te thoven pumare vasta sa di o kunja sar te oven čista palo adeti anglo Devel. † **11,40** O Isus pučela akava te ukorini e farisejen so na xaljovena dai e Devlese bitno okova soi ano lengere vile. ‡ **11,41** i ka oven čista hem od andral hem od avrijal Ko original terđola: “I sa ka ovel tumenđe čisto.” § **11,42** oto začinja Ko original terđola: “oti nana hem oti ruta”. * **11,42** Ko original terđola: “Adava valjanđen te ćeren, a okova te na bistren te ćeren.”

kotor, ali na troman te bistren te ćeren adava soi po bitno.*

⁴³ Jao tumende e farisejende so volinena te bešen ko anglune thana ano sinagoge hem so volinena kad o manuša, pherde poštujiba premala tumende, pozdravinena tumen ko trgija. ⁴⁴ Jao tumende adalese so injen sar o bioznaćime grobija upra savende o manuša phirena, a na džanen.”†

⁴⁵ Tegani nesavo oto učitelja e Zakonestar phenda e Isuse: “Učitelju, hem amen vredineja adale lafonencar.”

⁴⁶ A o Isus phenda: “Jao hem tumende, učiteljalen e Zakonestar! Čhivena upro manuša pharipa but phare te akharen adahar so dena len pravilja save našti te íceren, a ni najeja na mangena te mrdinen te pomožinen lende te akharen adava pharipe. ⁴⁷ Jao tumende, adalese so vazdena spomenici e prorokonende kolen tumare pradada mudarde. ⁴⁸ Adaleja mothovena da odobrinena adava so ćerde tumare pradada: on mudarde len, a tumen vazdena lende spomenici.† ⁴⁹ Adalese o Devel mudro vaćerđa tumendar: ‘Ka bićhalav lende prorokonem hem apostolen. Nekas olenđar ka mudaren, a nekas ka progoninen.’

⁵⁰ Akala generacijatar ka rodel pe o rat sa e prorokonengoro savo thavđinda pana taro ćeriba e phuvjakoro, ⁵¹ pana

taro rat e Aveljesoro sa đi o rat e Zaharijasoro,§ kova inele mudardo maškaro žrtveniko hem i svetinja ano Hram. Oja, vaćerava tumende, akaja generacija ka ovel osudime zako adava rat so thavđinda!*

⁵² Jao tumende, učiteljalen e Zakonestar! Adalese so e narodostar garavđen o ključo oto džandipe e Devlesere carstvostar. Korkore na đerdinđen maškaro adava udar hem na mukljen te đerdinen ni okola kola mangle te đerdinen.”†

⁵³ I kad o Isus iklilo adathar, o učitelja e Zakonestar hem o fariseja ani bari xoli lelje te protivinen pe hem te pućen le but so. ⁵⁴ On dikhle te dolen le ko bišukar lafi sar te šaj tužinen le.

12

O Isus vaćeri ple ućenikonende te na oven dujemujengere
(Mt 10,26–27)

¹ I kad ćedinde pe nekobor hiljade manuša, edobor but inele da terdine jekh upra avereste, o Isus prvo lelja te vaćeri ple ućenikonende: “Arakhen tumen taro kvasco e farisejengoro, te na oven dujemujengere sar soi on.* ² Sa soi garavdo ka arakhel pe; sa soi garavdipe ka šunđol pe.† ³ Adalese, sa so vaćerđen ani tomina, ka šunđol pe ano svetlost; hem so poxari

† **11,44** Akala grobija inele xandle rupe ko than kote e mulesoro telo inele parume. Na ine len parne bara save inaće o manuša čhivena ine upro grobija te šaj avera dikhen len. Kad o Jevreja phirena ine prekaló grobo, tegani ovena ine nećista palo adeti. Akala bioznaćime grobija ćerena len ine slućajno te oven nećista. † **11,48** O Isus ukorini e farisejen hem e učiteljen e Zakonestar. On džanen zako mudariba e prorokonengoro, ali na osudinena pumare pradaden zako adava so mudarde e prorokonem. Averćhane: “So te osudinen tumare pradaden, tumen odobrinena adava so ćerde hem složinena tumen olencar ko adava te na oven poslušna e prorokonengere lafonende.” § **11,51** O Avelj inele prvo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (1. Mojs 4,1–16), a o Zaharija inele zadnjo manuš kova inele mudardo ko Purano zavet (2. Dnev 24,20–22). *

* **11,51** O mulei proroci jedina kolen poštujinena! Sar so lengere preci na šunde e prorokonem ano Purano zavet, adahar hem akala fariseja hem o učitelja e Zakonestar na šunena e Isuse hem naka šunen e apostolen kolen o Isus ka bićhali. Ka avel kraj zako strpljenje e Devlesoro hem ov konaćno ka sudini e Izraelese zako sa o berša so odbacinde lesoro lafi. † **11,52** O Isus vaćeri e Devlesere ćaćipnastar sar te phene dai ano ćher ko savo o učitelja na mangena te đerdinen, ali na mukena ni averende te ovel len o ključo te šaj đerdinen. Akava znaćini da o učitelja na džanen ćaćimase e Devle, ali hem na mukena ni averen te upoznajinen le. * **12,1** Sar so o kvasco širini pe maškaro sa o humer, lengoro licemerje širinda pe maškari sa i zajednica. “Arakhen tumen taro licemerje e farisejengoro, savoi sar kvasco” ili “Pazinen te na oven licemerna sar o fariseja.” Lengoro bišukar ponašiba utićini upro sarijende isto adahar sar so o kvasco utićini upro humer. † **12,2** Averćhane: “Ma oven sar olende, adalese so o Devel ka pućari sa so o manuša akana ućharena. O manuša ko kraj ka dodžanen sa so đijekh manuš garaj.” † **12,3** O ćhera ano Izrael inolen ravna krovija, i o manuša šaj ine te ušten hem te terđoven upro lende.

vačerđen ko kan ano sobe, ka vačeri pe taro krovija‡ sare te šunen.”

Ma daran, adalese so injen dragocena e Devlese

(Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)

⁴ “Ali phenava tumenđe, amalalen: ma daran okolendar kola šaj te mudaren samo o telo, adalese so više adalestar na ka šaj te dukhaven tumen. ⁵ A ka phenav tumenđe kastar te daran: te daran taro Devel kas palo mudariba isi zoralipe te frdel ano pakao. Oja, vačerava tumenđe, olestar te daran!

⁶ Na biknela pe li pandž čiriklja zako samo duj najtikore kovanice? A palem nijekh olendar nane bisterdi anglo Devel. ⁷ A o Devel čak džanel kobor bala isi tumen ko šero.Š Adalese, ma daran! E Devlese injen po dragocena negoli but čiriklja!”

Na valjani te dara te priznajina e Isuse anglo manuša

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ “A vačerava tumenđe: Dijekh kova anglo manuša ka priznajini dai mlo, me, o Čhavo e Manušesoro, anglo anđelja e Devlesere ka priznajinav dai ov mlo. ⁹ A te odrekniđa pe neko mandar anglo manuša, hem me ka odrekninav man olestar anglo anđelja e Devlesere. ¹⁰ I te vačerđa neko lafi protiv mande, protiv o Čhavo e Manušesoro, ka ovel lese oprostime; ali naka ovel oprostime okolese kova hulini upro Sveto Duho.*

¹¹ A kad ka anen tumen anglo sudo ko sinagoge, anglo vladarija hem o vlastija, ma oven zabrinuta sar hem soja te brani-nen tumen, so te vačeren! ¹² Adalese so tegani o Sveto Duho ka sikaj tumen so te vačeren.”

O Isus vačeri te na ova pohlepna

¹³ Tegani neko oto narodo phenđa e Isuse: “Učitelju, vačer mle phralese te

ulaj mancar okova so ačhavđa amende amaro dad.”

¹⁴ A o Isus phenđa lese: “Manušēja, ko čhivđa man te ovav sudija ili delioco upra tumende?” ¹⁵ Tegani phenđa sarijenđe: “Arakhen tumen hem ciden tumen tari pohlepa. I sa edobor barvalipe te ovel e manuše, lesoro dživdipe na avela oto adava so isi le.”

¹⁶ Tegani o Isus phenđa lenđe akaja priča: “Nesave barvale manušesiri phuv bijandā but bijandipe. ¹⁷ I ov mislinđa pe ana peste: ‘So te ćerav? Nane man edobor baro than kote te čhivav i žetva mli.’ ¹⁸ I phenđa: ‘Akava ka ćerav! Ka peravav mle purane šupe hem ka vazdav po bare, i adathe ka čhivav sa o điv hem sa soi mlo. ¹⁹ Tegani ka vačerav korkoro maje da isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj te odmorinav, te xav, te pijav, te uživinav!’

²⁰ Ali o Devel phenđa lese: ‘Hulavona! Akaja rat ka mere!† A sa adava so spremindan, kasoro ka ovel?’

²¹ Ađahari okolese kova pese čedela blago ki phuv, a na barvaljola okoleja soi šukar e Devlese ano jača.”

O Devel dela ple učenikonende okova so valjani lenđe zako dživdipe

(Mt 6,25–34)

²² Tegani o Isus phenđa ple učenikonende: “Adalese vačerava tumenđe: ma oven zabrinuta zako tumaro dživdipe: ka ovel tumen li so te xan; ni zako tumaro telo: ka ovel tumen li so te urjen. ²³ Adalese soi o dživdipe po bitno e xajbnastar hem tumaroi telo po bitno e šejendar.‡ ²⁴ Dikhen e gavranen!Š Ni sejinena ni čedena, nane len ni šupa kote te čhiven o điv, a palem o Devel parvari len. A tumen injen e Devlese po vredna e čirikljendar! ²⁵ A kova tumendar šaj adaleja so brinini pe te

Š 12,7 Amaro pouzdanje šaj te ovel ano Devel. Ov džanel but više nego so amen džanaja. Na džanaja čak ni kobor bala isi amen ko šero, ali o Devel džanel adava hem više adalestar. * 12,10 okolese kova hulini upro Sveto Duho Averčhane: “okolese kova namerno na priznajini e Svetone Duhosiri buti.” † 12,20 Akaja rat ka mere Ko original terđola: “Akaja rat ka rodel pe tutar ti duša!” ‡ 12,23 O Devel dinda tumen hem tumaro dživdipe hem tumaro telo. Adalese šaj te verujinen lese da ka del tumen hem okova so valjani tumenđe zako dživdipe. § 12,24 O manuša so šunena ine e Isuse, smatrinena ine so o gavranja nane korisna adalese so o Jevreja našti ine te xan adaja vrsta čirikljen.

produžini xari plo dživdipe?* ²⁶ Znači te našti ni adava najxari te ćeren, sose onda injen zabrinime zako bilo so aver?

²⁷ Dikhen o divlja luluda sar barjona. Na ćerena buti, čak na sivenafse šeja, a vaćerava tumenđe da ni o caro o Solomon, kova inele but barvalo, na inole edobor šuže šeja sar jekha olendar. ²⁸ Te o Devel ađahar šukar urjavela i čar ko polje savi avdive adari, a tejsa frdela pe ani jag, kobor li više tumenđe ka del šeja, tikora verakere manušalen! ²⁹ Tumen ma oven zabrinuta zako adava so ka xan hem so ka pijen, ³⁰ adalese so adava rodna okola kola na džanen e Devlese. Tumaro Dad, o Devel, džanel da valjani tumenđe sa adava. ³¹ Nego roden o carstvo e Devlesoro,† a ov ka del tumen sa adava so valjani tumenđe!

³² Ma daran, mle ućenikonalen!‡ Tu-mare Dadesiri volja inele te del tumen o carstvo.§

³³ Bikninen so isi tumen hem o love den e čororende! Ćeren tumenđe kese zako love save na properena hem barvalipe ko nebo savo nikad na tikorini. Niko naka šaj te avel adari te čorel tumaro barvalipe hem nijekh moljco naka uništini le. ³⁴ Adalese so tumaro vilo* ka ovel adari kaj tumaro barvalipe.”

Oven spremna zako dujto aviba e Gospodesoro e Isusesoro
(Mt 24,45–51)

³⁵ O Isus ple ućenikonende phenda hem akava: “Oven spremna, urjavde zaki buti hem tumare svetiljke te oven tharde, ³⁶ sar sluge kola adžićerena ple gospodare te irini pe čhere taro bijav. Kad irini pe o gospodari hem kad khuvela ko udar, o slugei spremna te phraven lese. ³⁷ Blago okole slugenđe kolen o gospodari, kad ka avel, ka arakhi len džangale sar

adžićerena le! Čaće, vaćerava tumenđe, ov, o gospodari, ka phandel pe i kecelja, ka bešljaćeri len te xan hem ka kandel len. ³⁸ Blago e slugenđe kolen o gospodari ka arakhi džangalen čak hem te alo ki ekvaš i rat ili anglo disljojba.

³⁹ Ali akava te džanen: te o čherutno džanel ine ko savo sati avela o čor, naka mukel lese ine te đerdini ko čher te čorel. ⁴⁰ Hem tumen oven spremna, adalese so me, o Čhavo e Manušesoro, ka avav tegani kad na nadinena tumen!”

⁴¹ Tegani o Petar pučlja e Isuse: “Gospode, vaćereja li akala uporedbe samo amende e ućenikonende ili sarijende?”

⁴² O Gospod o Isus phenda: “Kovai, onda, verno hem mudro upravniko kas o gospodari ka čhivel upreder ple sluge te del len xajba ko vreme? ⁴³ Blago okole slugase kas lesoro gospodari, kad ka avel, ka arakhi sar ćerela ađahar. ⁴⁴ Čaće vaćerava tumenđe, upreder sa o barvalipe plo ka čhivel le sar upravniko. ⁴⁵ A te vaćerđa adava sluga ana peste: ‘Naka avel pana mlo gospodari’ i lela te marel avere slugen, hem te xal, te pijel hem te maćol, ⁴⁶ lesoro gospodari ka avel tegani kad naka očekujini le,† ka čhinel le ko ekvaš hem ka čhivel le maškaro nevernici.

⁴⁷ A okova sluga kova džanda i volja ple gospodaresiri, a na inele spremno ili na ćerđa pali e gospodaresiri volja, but mariba ka xal. ⁴⁸ A okova kova na džanda e gospodaresiri volja, a ćerđa nešto zako savo avela lese kazna, xari mariba ka xal. Kasei dindo but, but ka rodel pe lestar. Kasei poverime but, više ka rodel pe lestar.”

* **12,25** xari Ko original terđola “kuni”. Akava pučibai metafora adalese soi kuni mera zaki dužina, a na zako vreme. I slikai adaja dai o dživdipe e manušesoro izdužime sar phal, sar thulo thav ili sar nesavo aver fizičko predmeti. † **12,31** roden o carstvo e Devlesoro Akava značini “oven fokusirime upro lesoro carstvo” ili “zorale mangel o carstvo e Devlesoro.” ‡ **12,32** mle ućenikonalen! Ko original terđola: “stado tikoreja!” O Devel brinini pe zako e Isusesere ućenici sar so o pastiri brinini pe zako plo stado. Adalese o Isus vićini ple ućenikonen “stado tikoreja”. § **12,32** Šaj te vaćeri pe hem: “Tumaro dad odlučinda te mukel tumen te živinen ano carstvo olesoro” ili “Tumaro dad odlučinda te mukel tumenđe te vladinen oleja ano lesoro carstvo.” * **12,34** vilo Akate o vilo odnosini pe upro mislija e manušesere. † **12,46** tegani kad naka očekujini le Ko original terđola: “ko dive savo na očekujini hem ko sati savo na pretpostavini.”

E Isusesoro lafi ka anel ulajba maškaro manuša

(Mt 10,34–36)

⁴⁹ Tegani o Isus phenđa: “Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv.† So bi mangava već te ovel thardi! ⁵⁰ A valjani te nakhavav bare muke.Š But maje pharo đikote adava na ovela! ⁵¹ Mislinena da aljum te anav mir ki phuv? Na. Aljum te ćerav o manuša te ciden pe jekh averestar. ⁵² Adalese od akana, oto pandž čerutne, trin ka oven ki mli strana, a duj ki aver ili duj ki mli strana, a trin ki aver. ⁵³ Ka uštel o dad upro čhavo hem o čhavo upro dad, i daj upri čhaj hem i čhaj upri daj, i sasuj upri bori hem i bori upri sasuj.”

O Isus vaćeri e narodose te spreminen pe zako adava so ka avel

(Mt 16,2–3; 5,25–26)

⁵⁴ Tegani o Isus vaćerđa e narodose: “Kad dikhena da o kale oblaci avena taro zapad, tegani phenena da ka perel bršin, i čaće perela. ⁵⁵ Kad phudela i barval taro jug, phenena da ka ovel tatipe, i ovela. ⁵⁶ Dujemujengere manušalen!* O izgled e phuvjakoro hem e nebosoro šukar pendžarena, ađahar da pendžarena o znakija adalestar so ovela akana, a na mangena te den lenđe značaj.†

⁵⁷ Tumen korkore valjani te pendžaren okova soi ispravno. ⁵⁸ Te neko legari tut ko sudo te tužini tut adalese so na irinđan lese o love, odrumal de sa tutar te mirine tut oleja angleder nego so resena adari. Te na ćerđan ađahar, ov šaj te vucini tut anglo sudija, a o sudija ka del tut ko manuš kova ka čhivel tut ano phandlipe. ⁵⁹ Vaćerava će da čaće naka

ikljove adathar sa đikote na irineja đi i zadnjo para.”†

13

Sare valjani te ciden pe taro pumare grehija

¹ Tegani nesave manuša phende e Isuse so o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde.* I on inele mudarde sar anena ine žrtve ano Hram e jerusalimesoro. ² A o Isus phenđa lenđe: “Tumen li mislinena da adala Galilejci, adalese so ađahar mudardile, inele po grešna sa avere Galilejconendar? ³ Na! Ali te na obratindən tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast! ⁴ Ili okola dešofto upro kolende peli i kula ano Siloam hem mudarđa len, tumen li mislinena da on inele po bare grešnici sa e manušendar kola živinena ano Jerusalem? ⁵ Na! Ali te na obratindən tumen taro tumare grehija, sarijen tumen ka adžićeri propast!”

Na ačhilo pana but vreme zako pokajiba

⁶ Tegani o Isus vaćerđa lenđe akaja priča: “Inele nesave manuše smokva sadime pese ano vinograd. I alo te rodel o bijandipe lakoro, ali na arakhlja le. ⁷ Tegani phenđa e manušese so ćerela buti lese ano vinograd: ‘Aće, trin berš sar avava te rodav bijandipe upri akaja smokva, ali na arakhava le. Čhin la! Sose te šučari i phuv?’

⁸ A ov phenđa: ‘Gospodarona, ačhav la pana akava berš. Ka xandav la hem ka frdav laće đubrivo, ⁹ i šaj ka bijani. A te na bijanđa, ka čhine la.’”

† **12,49** Aljum te frdav jag e sudosiri ki phuv Šaj te znaćini: 1. O Isus alo te pripremini e manušen te suoćinen pe e Devlesere sudoja, a ov inele kaznime e Devlestar ko than okolende kola ka pokajinen pe ine, ili 2. O Isus alo te pročistini e vernikonen, ili 3. O Isus alo te ćerel podela maškaro manuša. Š **12,50** valjani te nakhavav bare muke Ko original terđola: “valjani te ovav krstime e krstibnaja.” Akate o “krstiba” odnosini pe upro adava so o Isus valjani te trpini. Sar kad o pani učhari e manuše kad krstini pe, ađahar i patnja ka učhari e Isuse.

* **12,56** Adala manuša inele dovoljno džande te pendžaren o znakija da avela o bršin ili da avela o tatipe. Ali na mangle te priznajinen da e Isusesere čudesija inele znakija save mothovena dai ov okova kole o Devel bičhalđa te spasini e manušen. † **12,56** Averčhane: “Adava znaćini da sigurno valjani te xaljoven so znaćini adava so o Devel ćerđa kroz mande akala dive!” † **12,59** O Isus e manušende vaćerđa akaja uporedba te upozorini len da valjani te mirinen pe e Devleja angleder nego so avela o vreme te osudini len. * **13,1** o Pilat, o upravniko e rimesoro, naredinđa nesave Galilejci te oven mudarde Ko original terđola: “o Pilat mešinda lengoro rat lengere žrtvenar”.

O Isus sasljari ko savato e đuvlja koja inele bandardi

¹⁰ I jekh savato sar o Isus sikaj ine ani jekh sinagoga, ¹¹ adari inele nesavi đuvli kola o bišukar duho ćerela ine te ovel bandardi dumeja. Oj inele bandardi dešofto berš hem nisar našti ine te ispravini pe. ¹² Kad o Isus dikhlja la, vićinda la kora peste hem phenđa laće: “Đuvlije, oslobodimi injan taro to nambormipe!” ¹³ I ćhivđa ple vasta upro late, a oj otojekhvar ispravinda pe hem lelja te slavini e Devle.

¹⁴ Tegani e sinagogakoro vođa, xoljame so o Isus sasljarđa ko savato, phenđa e narodose: “Isi šov dive ano kurko ko save šaj te ćerel pe buti! Ko adala dive aven hem oven sasljarde, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus phenđa lese: “Dujemujengere injen! I tumen ko savato phravena tumare guruve ili tumare xere taro jasle te legaren le te pijel pani. ¹⁶ A akajai đuvli oto pleme e Avraamesoro kola o Sotoni phandlja aće dešofto berš. Oj li na valjani te ovel phravdi taro akala lancija e nambormipasere ko savato?” ¹⁷ Kad phenđa adava, lađandile sare kola inele protiv leste, a sa avera manuša radujinde pe zako sa o šukaripe savo o Isus ćerđa.

O carstvo e Devlesoroj sar o tikoro seme savo ovela baro kaš

(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)

¹⁸ Tegani o Isus phenđa: “Te phenav tumenđe savesei slično o carstvo e Devlesoro. ¹⁹ Sličnoi e semese oti gorušica save o manuš lelja hem frdinđa pese ki bašta. Ov barilo hem ulo kaš, hem o ćiriklja ćerde gnezdija upro lesere granke.”

O carstvo e Devlesoroj sar o kvasco savo ćerela o humer te uštel

(Mt 13,33)

²⁰ Palem o Isus phenđa: “Te phenav tumenđe savesei slično o carstvo e Devlesoro. ²¹ Sličnoi e kvascose save i đuvli lelja hem ćhivđa ano baro ćaro vareja,† i ov ćerđa sa o humer te uštel.”

Den sa tumendar te đerdinen ano carstvo e Devlesoro

²² I sar o Isus džala ine ple dromeja di ko Jerusalim, terđola ine ko dizja hem ko gava te sikaj e narodo. ²³ I ko jekh than, neko pućlja le: “Gospode, samo li xari manuša ka oven spasime?”

A o Isus phenđa lenđe: ²⁴ “Den sa tumendar te đerdinen maškaro tesno udar e nebosoro adalese so but džene, vaćerava tumenđe, ka roden te đerdinen, ali naka šaj. ²⁵ Kad o ćherutno ka uštel hem ka phandel o udar, ka ovel kasno. Tegani ka terđoven avri hem ka khuven ko udar vaćerindoj: ‘Gospodarona, phrav amenđe!’ Ali ov ka phenel tumenđe: ‘Na džanav kola injen.’‡

²⁶ Tegani ka phenen: ‘Xaljam hem piljam tuja, hem tu sikavđan ko amare dizjengere droma.’

²⁷ A ov ka phenel: ‘Vaćerava tumenđe da na pendžarava tumen.Š Ciden tumen mandar, sare tumen so ćerena bišukaripe!’

²⁸ Tegani ka roven hem but ka xolja-nen* so ka dikhen e Avraame, e Isaake, e Jakove hem sa e prorokonen ano carstvo e Devlesoro, a tumen frdime avri. ²⁹ O manuša ka aven taro istok hem taro zapad, taro sever hem taro jug hem ka ćhiven pe uzalo astali ki gozba ano carstvo e Devlesoro.† ³⁰ Aće, okola kolai akana prva tegani ka oven zadnja, a okola kolen akate dikhena sar zadnjonen adari ka oven prva.”‡

E Isusesei phare zako manuša taro Jerusalim

(Mt 23,37–39)

† **13,21** baro ćaro vareja Ko original terđola: “trin mere oto varo” savoi di ko 30 kilja. ‡ **13,25** Na džanav kola injen Ko original terđola: “Na džanav tumen kotar injen.” Š **13,27** na pendžarava tumen Ko original terđola: “na džanav tumen kotar injen.” Averćhane: “Na injen mle amala ni mlo jeri i na injen vićime maje ki gozba.”

* **13,28** but ka xolja-nen Ko original terđola: “krciba e dandengoro”. † **13,29** But Jevreja kola mislinde dai e Devlese ano carstvo, naka oven. Ali but okola kola nane Jevreja taro sa o strane e phuvjakere ka oven ano carstvo e Devlesoro. ‡ **13,30** Ko original terđola: “O prva ka oven zadnja, a o zadnja prva.” Kadi neko “prvo”, adava znaćinda dai bitno hem da dela pe lese ćast. Averćhane: “ka oven najbitnija ... ka oven najxari bitna” ili “O Devel ka del ćast ... O Devel ka lađari.”

³¹ I tegani nesave fariseja ale koro Isus hem phende lese: “Dža akatar, adalese so o caro o Irod mangela te mudari tut.”

³² O Isus phenđa lenđe: “Džan hem vačeren adala lisicaće:§ ‘Ka ispudinav e demonen hem ka sasljarav avdive hem tejsa, a ko trito dive završinava.’ ³³ Ali avdive, tejsa hem prektejsa valjani te džav mle dromeja, adalese so izgledini dai o Jerusolim than kote sa o proroci valjani te oven mudarde.*

³⁴ Jerusalime, Jerusalime, tu savo mudareja e prorokonon hem frdeja bara upro okolende kolen bičhalđa tumenđe o Devel! But puti mangljum te čedav te manušen sar i khani ple piličken talo ple phaka,† ali tumen na mangljen! ³⁵ Ače, to čher ka ovel napustime!‡ I vačerava tumenđe da čače naka dikhen man đikote na phenena: ‘Blagoslovime! okova kova avela ano anav e Gospodesoro!’ ”§

14

O Isus anglo fariseja sasljar! e namborme ko savato

¹ I ko jekh savato, o Isus inele vičime ko čher nesave farisejengere vođasoro te xal maro, i dželo. Sare so inele adari, šukar ine posmatrinena le,* ² adalese so anglo leste inele nesavo manuš kasere vasta hem o pre inele pherde pani. ³ I o Isus pučlja e učiteljen e Zakonestar hem e farisejen: “Palo e Mojsijasoro zakoni, tromal pe li te sasljar! pe namborme manuše ko savato ili na?” ⁴ A on ništa na phende. Tegani o Isus čhivđa plo vas upro namborme manuš, sasljarđa le hem muklja le te džal. ⁵ A olenđe phenđa: “So mislinena tumaro čhavo ili tumaro guruv ko savato perela ano bunari, ini sigate ine ka ikalen le adathar?” ⁶ I na inolen so te phenen ko adava.

§ **13,32** lisicaće O Irod inele lukavo sar lisica. * **13,33** O Isus vačerđa akava adalese so džanđa da e Jevrejengere vođe hem ole ka mudaren ano Jerusolim sar so lengere pradada mudarde bute averen kola inele proroci bičhalde taro Devel. Ko original terđola: “adalese so našti te ovel adava, o proroko te mudarđol avri taro Jerusolim.”

† **13,34** sar i khani ple piličken talo ple phaka Adahar i khani štitini ple piličken taro povrede. ‡ **13,35** E Jerusalimesere manuša na prihvatinde e Isuse sar Mesija. O Devel akana olen na prihvatini hem na ka štitini len više. Posle e rimesiri vojska uništinda o Jerusolim (70 berš palo Hrist). § **13,35** O Isus palem ka irini pe ki phuv. Tegani ka pendžaren e jerusalimesere manuša dai ov o Mesija. * **14,1** posmatrinena le Mangle te dikhen ka šaj li te tužinen le zako nesavo bišukar čeriba.

O Isus sikaj te ova ponizna hem te na ova sebična

⁷ Kad o Isus dikhlja sar o gostija kola ale te xan rodenafse anglune thana bešibnase, phenđa lenđe: ⁸ “Kad injan vičime nekase ko bijav, ma beš ko najšukar than, adalese so šaj maškaro vičime isi nesavo manuš kovai po baro tutar. ⁹ Tegani okova so vičinda tut ka phenel će: ‘De o than akalese.’ Tegani ka ove lađardo, i ka dža te dole o najpaluno than.

¹⁰ Nego, kad injan vičime, dža hem beš ko najpaluno than. Kad ka dikhel tut okova so vičinda tut ka phenel će: ‘Amala, ava beš ko po šukar than!’ Tegani sa o gostija ka dikhen kobor injan poštujime. ¹¹ Adalese, ko pes povazdela, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime.”

¹² Tegani o Isus phenđa okolese so vičinda le: “Kad vičineja gostonen ko ručko ili ki večera, ma vičin samo te amalen, te phraljen, te jerje, hem te barvale komšijen. Te vičindan olen, hem on tut ka vičinen ko xajba kora pumende te irinen će. ¹³ Nego, kad vičineja ko xajba, vičin e čororen, e sakatimen, e bangen hem e kororen. ¹⁴ Tegani ka ove blagoslovime, adalese so olen nane sar te irinen će. A o Devel ka irini će tegani kad ka vazdel e pravednikonen taro mule.”

Nesave prihvatina te aven e Devlese ki gozba, a nesave na

(Mt 22,1–14)

¹⁵ Kad adava šunđa jekh okolendar so beštine uzalo astali, phenđa e Isusese: “Bahtaloi okova kova ka xal maro ano carstvo e Devlesoro!”

¹⁶ A ko adava, o Isus phenđa lese: “Nesavo manuš čerđa bari gozba hem vičinda bute manušen. ¹⁷ I kad sa inele čerdo xajbnase, bičhalđa ple sluga te phenel e vičimende: ‘Sai akana čerdo

xajbnase. Aven!’ ¹⁸ Ali jekh pala avereste lelje te phenen lese sose našti te aven. O prvo phenđa lese: ‘Činđum njiva i valjani te džav te dikhav la. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.’†
¹⁹ O dujto phenđa: ‘Samo so činđum deše guruven† i džava te dikhav sar ka orinen. Molinava tut, vačer te gospodarese da adalese našti te avav.’§ ²⁰ O trito phenđa: ‘Samo so leljum romnja i adalese našti te avav.’*

²¹ I o sluga irinđa pe hem phenđa sa adava ple gospodarese. Tegani o gospodari xoljanda i phenđa ple slugase: ‘Siđar, ikljov ko droma e dizjakere hem ko trgija i ana akari e čororen, e sakatimen, e kororen hem e bangen.’ ²² Kad o sluga čerđa adava, phenđa: ‘Gospodarona, čerđum ađahar sar so phenđan, ali pana isi thana.’ ²³ I o gospodari phenđa lese: ‘Ikljov avri tari diz ko droma hem ko staze hem terin e manušen te aven te ovel pherdo mlo čer. ²⁴ Vačerava tumenđe da nijekh okole prvone manušendar kolai vičime naka xal adava so čerđum xajbnase.’”

E Isusesere učenci valjani te oven svesna da ka trpinen zbog lese (Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ I but manuša džana ine dromeja palo Isus. Ov irinđa pe nakoro lende hem phenđa lenđe: ²⁶ “Te neko mangela te ovel mlo učenko, valjani te volini man

but više nego ple dade hem pla daja, pla romnja hem ple čhaven, ple phraljen hem ple phenjen, više nego plo dživdipe.† Te na čerđa ađahar, našti te ovel mlo učenko. ²⁷ Ko na akhari plo krsto† hem na džala pala mande, našti te ovel mlo učenko.

²⁸ Adalese so nijekh tumendar naka lelje te vazdel kula, a angleder adalestar te na bešel te računini o troško te dikhel ka šaj li te završini la. § ²⁹ Te samo čhivđa o temelji, i na ačhola le love te završini di o kraj, sare kola ka dikhen adava ka asan lese ³⁰ hem ka phenen: ‘Akava manuš lelja te vazdel kula, a našti ine te završini la!’

³¹ Ili, kova caro kad džala te arakhi pe ko mariba avere caronencar, angleder adalestar na bešela te razmislini šukar ka šaj li ple deše hiljadencar te marel pe adaleja kova avela protiv leste ple biše hiljadencar? ³² Te našti, ka bičhali ple manušen koro aver caro, sar pana na alo paše, te pučen le savei o uslovija zako mir. ³³ Ađahar da đijekh tumendar kova na mukela sa so isi le, našti te ovel mlo učenko.”*

O učenci valjani te ačhoven verna sledbenici e Isusesere (Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Tegani o Isus phenđa: “Šukari o lon. Ali te našalđa plo londipe, soja ov ka lonđari pe? ³⁵ Esavko nane šukar ni

† **14,18** vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: “izvinin man”. † **14,19** deše guruven Ko original terđola: “pandž jarmija e guruvenecar”. § **14,19** vačer te gospodarese da adalese našti te avav Ko original terđola: “izvinin man”. * **14,20** Adala manuša kola inele vičime ki gozba uvredinde e caro. Zaki gozba inele pana angleder obavestime, a akana, kad alo o vreme te aven, on izmislinena xovavne hem smešna izgovorija. Sose neko ka činel ine njiva savi nikad ni na dikhlja ili te činel guruven saven na dikhlja, ili te ovel čhere pe romnjaja sa o vreme? On smatrinena dai lengoro imanje hem lengiri porodica po bitno e gospodarestar. O Isus upozorinđa dai o love, o imanje hem i porodica nikad na valjani te oven po bitna e Devlestar (dikh o stihija 25-33 tele). † **14,26** valjani te volini man but više nego ple dade hem pla daja Ko original terđola: “valjani te mrzini ple dade hem pla daja ...” Akatei o “te mrzinen” preuveličavanje zako po tikoro manglipe. † **14,27** akhari plo krsto Akaja metafora značini da valjani te pokorinen pe e Devlese hem te oven spremna te patinen ko bilo savo način sar te šaj oven e Isusesere učenci, hem te oven spremna te valjanđa hem te meren zbog o Isus. O Isus na mislini da đijekh hrišćanin valjani te ovel kovime ko krsto. O Rimljanja but puti terinde e manušen te akharen pumare krstija angleder so kovinde len upro lende sar znako da pokorinena pe e Rimese. § **14,28** Averčhane: Ma aven pala mande te na džanden kobor adava ka koštini tumen. * **14,33** Šukari kad neko mangela te ovel e Isusesoro učenko, ali te pokušinđa te džal palo Isus bizo te akhari plo krsto hem te ačaj sa so isi le, ov ka ovel beskorisno sar o graditeljji kova našti ine te završini i kula ili sar o caro kova dželo ko mariba savo našti ine te pobedini. † **14,35** Phraven tumare kana te šunen! Ko original terđola: “Kas isi kana te šunel, nek šunel!”

zaki phuv ni zako đubrivo, i frdela pe. Phraven tumare kana te šunen!”†

15

O pastiri radujini pe kad arakhi ple našalde bakre
(Mt 18,12–14)

¹ But carinici hem prešunde grešnici čedena pe ine uzalo Isus te šunen le. ² A o fariseja hem o učitelja e Zakonestar mrmrljinde vačerindoj: “Akava primini kora peste e grešnikonen hem xala olen-car.”*

³ Adalese o Isus phendā lende akaja priča: ⁴ “Te nekas tumendar isi šel bakre i jekh olendar našaldilo, so ka ćerel? Ka aćhaj e enjavardešuenjen ko gore† hem ka džal te rodel e našalde bakre sa đikote na arakhi le. ⁵ I kad ka arakhi le, ka radujini pe, ka čhivel le ko piće ⁶ hem ka legari le čhere. Tegani ka vićini ple amalen hem ple komšijen kora peste hem ka phenel lende: ‘Radujinen tumen mancar! Arakhljum mle našalde bakre.’ ⁷ Vaćerava tumende, ađahar da ano nebo ka ovel po bari radost zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel‡ nego li zako enjavardešuenja pravednici kola mislinena da na valjani te obratinen pe.”§

I đuvli radujini pe kad arakhi i kovanica savi našaldā

⁸ O Isus phendā hem akava: “Ili te nesava đuvlja isi deš srebrna kovanice* i jekh našali, so ka ćerel? Ka tharel o svetlo, ka šulaj o čher hem šukar ka rodel i kovanica đikote na arakhi la. ⁹ I kad ka arakhi la, ka vićini ple amalinjen

hem ple komšiken kora peste hem ka phenel lende: ‘Radujinen tumen mancar! Arakhljum i kovanica savi našaldum.’ ¹⁰ Ađahar, vaćerava tumende, ovela radost maškaro anđelja e Devlesere zako jekh grešniko kad irini pe taro ple grehija ko Devel.”

O dad radujini pe so irinđa pe lesoro našaldo čhavo

¹¹ I o Isus phendā: “Jekhe manuše ine duj čhave. ¹² I o tikneder čhavo phendā ple dadese: ‘Dade, de man akana o kotor oto barvalipe klo so preperela maje.’ I ađahar o dad ulavđa lende plo barvalipe.†

¹³ I palo nekobor dive o tikneder čhavo čedinđa sa so inole, dželo ki durutni phuv hem adari xalja sa plo barvalipe ađahar so živinđa dilikane. ¹⁴ Kad xalja sa o love, ulo baro bokhalipe ani adaja phuv i tegani na inole so te xal. ¹⁵ I dželo te ćerel buti koro jekh manuš kova živinđa adari. Adava manuš bićhalđa le pese ko polje te arakhi balen.‡ ¹⁶ O čhavo edobor inele bokhalo da manglja te xal adava so xana o bale,§ ali niko na dinđa le ništa xajbnase, čak ni adava.

¹⁷ A kad lelja te razmislini šukar, phendā: Mle dadesere bućarnen isi da buđeri xajbnase, a me akate merava bokhatar! ¹⁸ Ka irinav man koro mlo dad hem ka phenav lese: ‘Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! ¹⁹ Na injum dostojno akana te vaćerav da injum to čhavo. Molinava tut, le man sar jekhe bućarne te ćerav buti kora tute.’

²⁰ I lelja te džal koro plo dad. Pana sar inele dur ple dadesere čherestar, lesoro dad dikhlja le sar avela. Pelo e dadese

* **15,2** xala olen-car O fariseja na xale ano čhera e manušengere kola na poštujinde lengere stroga zakonja zako thojba, zako dešto kotor hem zako odredime xajba, adalese so darandile da adava ka ćerel e fariseje te ovel nećisto hem zbog adalese te na prihvatini le o Devel. † **15,4** Adava verovatno inele pašnjaci kote o bakre bezbedno xale. Paše uzalo lende verovatno inele avera manuša kola arakhle bakren hem pomožinde len ko arakhiba. ‡ **15,7** irini pe taro ple grehija ko Devel Ko original terđola: “pokajini pe (obratini pe)”. § **15,7** enjavardešuenja pravednici kola mislinena da na valjani te obratinen pe. Adalai o fariseja kola mislinde dai pravedna hem da na valjani te pokajinen pe. * **15,8** srebrna kovanice Ko original terđola “drahme”. O drahmei grćka kovanice oto srebro. Zaki jekh drahma ćerela pe ine buti jekh dive. † **15,12** Palo e jevrejengoro adeti, e phuredere čhavesse preperela ine duj puti više oto nasledstvo negoli avere čhavende. I verovatno e tiknedere čhavesse prepelo trećina oto e dadesoro imanje. ‡ **15,15** E Jevrejengoro zakoni vaćeri dai o bale nećista životinje. Palo akava zakoni, o Jevreja na tromandile te xan balano. Dikh 3. Mojs 11,7. Adalese o Jevreja mrzinde balen hem e manušen kola arakhena balen. § **15,16** adava so xana o bale Ko original terđola: “Ijuske oto rogać”.

žal, prastandilo di leste, zagrlinda le hem čumudinda le. ²¹ Tegani o čhavo phenda: 'Dade, grešindum anglo Devel hem angla tute! Na injum dostojno akana te vačerav da injum to čhavo.'

²² A o dad phenda ple slugende: 'Sig anen o najšužo ogrtači hem urjaven le! Čhiven lese i angrustik* ko naj hem o sandale† ko pre! ²³ Anen okole thuljarde telco te čhinen, te xa hem te slavina, ²⁴ adalese so akava mlo čhavo inele mulo, a akana dživdilo, inele našaldo, a akanai arakhlo.' I lelje te veselinen pe.

²⁵ A o phureder čhavo čerela ine buti ki njiva. I ko iriba, alo paše uzalo čer i šunđa bašaliba hem čheliba. ²⁶ Tegani vičinda jekhe sluga te pučel le so ulo adava. ²⁷ O sluga phenda lese: 'To phral irinda pe čhere. To dad čhinda e thuljarde telco adalese so dikhlja le dživde hem saste.'

²⁸ I o phureder čhavo xoljanda hem na manglja te đerdini ko čer. Tegani lesoro dad iklilo hem molinda le te đerdini. ²⁹ A ov phenda ple dadese: 'Ače, sa edobor berša kandava tut sar robo hem nikad na phagljam to lafi, a nijekhvar na dinda man ni buzore te šaj mle amalencar te veselinav man. ³⁰ A kad alo akava čhavo klo, kova xalja to imanje e kurvenar, tu čhinda lese thuljarde telco.'

³¹ A lesoro dad phenda lese: 'Mlo čhavo, tu stalno injan mancar. I sa soi mlo-kloi. ³² Ali, valjandam adahar te slavina hem te radujina amen adalese so akava, to phral, inele mulo, a akana dživdilo; inele našaldo, a akanai arakhlo!''

16

Koristinen akala phuvjakoro barvalipe te čeren tumende barvalipe ano nebo

* **15,22** angrustik I angrustik inele znako zako autoritet. † **15,22** sandale Ko adava vreme o sluge/robovija phirde pernage, a o slobodna manuša akharde sandale ko pre. * **16,4** o manuša priminen man pumende ano čera Ov nadini pe da adala manuša ka pomožinen lese kad ka ačhol bizi buti. † **16,6** Adava inele di ko 3.000 litarja ulje oto masline. ‡ **16,7** Šel burija Ko original terđola: "Šel kôrovija." Adava inele di ko 20.000 kilja. § **16,8** manuša oti akaja phuv Manuša kola na džanen e Devlese. * **16,8** manuša oto svetlost E Devlesere manuša. † **16,9** akale phuvjakere barvalipnaja Ko original terđola: "nepošteno barvalipe". Akate koristini pe o lafi "mamon" so ko aramejski značini barvalipe. Adava isto lafi koristini pe hem ko 16,13. ‡ **16,9** te oven primime ano večna čera Akava verovatno značini da kad pomožinena e čororende, on ka radujinen pe kad ka dikhen tumen ano nebo.

¹ O Isus ple učenikonende vačerda akaja priča: "Jekhe barvale manuše ine upravniko kole tužinde da xalja lesoro barvalipe. ² I o barvalo vičinda le hem phenda lese: 'So šunava tutar adava? Ana maje o spisko kote pisinda mle lovendar adalese so našti više te čere buti kora mande sar upravniko!'

³ Tegani o upravniko phenda ana peste: 'So ka čerav kad mlo gospodari ka cidel man tari buti? Na injum edobor zoralo te xandav, a lađava te prosinav. ⁴ Džanav so te čerav te šaj o manuša priminen man pumende ano čera* kad ka ovav cidime tari buti.'

⁵ I vičinda sa ple gospodaresere dužnikonen, i phenda e prvonese: 'Kobor aveja mle gospodarese?' ⁶ A ov phenda: 'Šel burija uljeja.'† Tegani o upravniko phenda lese: 'Siđar le o lil klo hem čhiv da aveja lese pinda.'

⁷ I pučlja avere: 'A tu kobor aveja mle gospodarese?' A ov phenda: 'Šel burija‡ diveja.' I olese da phenda o upravniko: 'Le o lil klo hem čhiv da aveja lese oftovardeš.'

⁸ I o gospodari pohvalinda e nepoštenone upravniko so inele džando hem so adahar postupinda. Akava mothoj dai o manuša oti akaja phuv§ po džande ko postupci premalo pumarende taro manuša oto svetlost.* ⁹ Vačerava tumende: čeren o manuša te oven tumare amala adahar so ka pomožinen lende akale phuvjakere barvalipnaja†, te šaj, kad naka ovel tumende više korisno adava barvalipe, te oven primime ano večna čera‡ ano nebo.

¹⁰ Kovai verno ano najtikore buća, ov ka ovel verno hem ano najbare; a kova nane pravedno ano najtikore buća, ov naka ovel pravedno hem ano najbare.

11 Te na injen verna ano akala phuvjakoro barvalipe, ko ka mukel tumende ano vasta o čačimasoro barvalipe? 12 Te na injenle verna ano averesoro barvalipe, ko ka del tumen tumaro?

13 Nijekh sluga našti kandel duje gospodaren. Ili ka mrzini jekhe, a ka volini e dujtone; ili jekhesse ka ovel poslušno, a e dujtone naka podnosini. Našti kanden hem e Devle hem o barvalipe.”

14 Sa adava, so vačerda o Isus, šunde o fariseja kola volinde barvalipe, i asandile lese. 15 A o Isus phenda lenđe: “Tumen injen adala so čerena tumen pravedna anglo manuša, ali o Devel džanel dai tumare vile bišukar. Jer soi but vredno e manušenđe, adavai gadno e Devlese.”

O lafi e Devlesoro isi le trajno autoritet (Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

16 Tegani o Isus phenda: “O Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokongere sikavena ine e manušen di o aviba e Jovanesoro, a od tegani vačeraja o Šukar lafi taro carstvo e Devlesoro hem terinaja sarijen te đerdinen ano leste. 17 A palem, angleder o nebo hem i phuv ka nakhen, negoli jekh slovo oto Zakoni e Mojsijasoro te properel, te našali plo autoritet.

18 Jekh primer: Kova tumendar ačaj pla romnja hem lela avera, čerela preljuba. Hem kova lela romnja kola o rom muklja, isto čerela preljuba.”

Priča e barvalestar kova na manglja te šunel e Devlesoro lafi

19 O Isus phenda: “Inele nesavo barvalo manuš kova urjela pe ine sa ano najšuže šejaš hem taro dive ko dive xala ine najšukar xabinja. 20 Angli lesiri kapija sa ano čirevija pašljola ine nesavo čororo manuš palo anav Lazar. 21 Ov but manglja te čaljari pe okolestar so ačhola ine palo xajba e barvalesoro. I ko sa adava, sar pašljola ine angli kapija, di o diline đukle

avena ine hem ližinena lesere čirevija. 22 Kad mulo o čororo, o anđelja legarde le e Avraamese ki angali.* I o barvalo da mulo hem inele parume. 23 I ano than e mulengoro,† ano bare muke, o barvalo vazdinđa ple jača hem odural dikhlja e Avraame hem e Lazare lese ani angali.

24 Tegani vičinda: ‘Pradade Avraame, smilujin tut maje hem bičhal e Lazare te čivel plo upruno kotor e najestar ano pani hem te avel te šudrari mli čhib, adalese so but injum mučime ani akaja jag.’

25 A o Avraam phenda: ‘Mlo čhavo, setin tut da primindan to šukaripe tuće ko dživdipe, a o Lazar plo bišukaripe. A akanai e Lazarese šukar akate, a tu mučineja tut. 26 Sem adava, isi bari provalija maškar amende hem tumende i te manglja neko te nakhel akatar kora tumende ili adathar kora amende, naka šaj.’

27 A o barvalo phenda: ‘Onda molinava tut, pradade Avraame, bičhal e Lazare mle dadese ko čher. 28 Adari isi man pandž phralja. Nek o Lazar vačeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel‡, te na aven hem on ko akava than e mukengoro.’

29 A o Avraam phenda: ‘Isi len o Zakoni e Mojsijasoro hem o Lila e purane prorokongere. Nek šunen olen!’

30 A ov phenda: ‘Nane adava dovoljno, pradade Avraame! Ali te alo lenđe neko taro mule, ka obratinen pe.’

31 I o Avraam phenda lese: ‘Te na šunde adava so pisinda o Mojsije hem o proroci, naka šunen ni te neko uštino taro mule.’”

17

O učenicu valjanena te oven verna sluge e Devlesere (Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

Š 16,19 sa ano najšuže šeja Ko original terđola: “ano skerlet hem ano lan”. * 16,22 e Avraamese ki angali Akate mislini pe da o Avraam hem o Lazar pašlile jekh uzala avereste ki gozba. Adava inele e grkengoro način sar xana ine ki gozba. O radost ano nebo čestoi ano Lafi e Devlesoro mothovdo sar gozba. † 16,23 Ko original terđola: “Had”. O anava “Had” hem “Šeol” ani Biblija koristinena pe zako meriba hem zako than kote o duše e manušengere džana kad merena. ‡ 16,28 Nek o Lazar vačeri lenđe te irinen pe taro pumare grehija ko Devel Ko original terđola: “Nek upozorini len”.

1 O Isus phenda ple učenikonende: “O iskušnja čače ka aven, ali pharo okolese prekala kaste avena! 2 Olese ka ovel ine po šukar ki men te ovel lese phandlo baro bar* hem te ovel frdime ano more, nego te čerel jekh akale tikorendar† te perel ano greh. 3 Arakhen tumen! Te grešinda nesavi verno osoba, vačer laće so adava nane šukar, a te pokajinda pe, oprostini laće. 4 I te eſta puti ko dive grešini premala tute hem eſta puti avela kora tute hem vačeri će: ‘Kajinav man’, oprostini laće.”

5 O apostolja phende e Gospodese e Isusese: “De amen po bari vera!”

6 A o Gospod phenda: “Te isi tumen vera tikori sar zrno oti goruſica,‡ ka phenen ine akale kaſtese:§ ‘Ikal tut oto koreno hem sadin tut ano more!’ I ka ſunel tumen ine.

7 Kova tumendar ka phenel ine ple slugase, kova xandela ili arakhi e bakren, kad irini pe tari njiva: ‘Siđar ava akari hem beſ te xas maro?’ 8 Na li angleder ine ka phenel lese: ‘Čer maje te xav, phand tut i kecelja hem kande man đikote xava hem pijava, a palo adava tu ka xas hem ka pije?’ 9 Na li valjani te zahvalini e slugase adalese so čerđa adava so ine lese phendo? Na valjani. 10 Ađahar hem tumen, kad čerena sa so phenda tumende o Devel, vačeren: ‘Amen injam sluge kolende na valjani te zahvalini pe! Čerđam samo soi amari buti!’ ”

O Isus sasljari deſe gubavconen, a samo jekh zahvalini lese

11 I sar o Isus džala ine nakori diz Jerusolim, nakhino maškari regija Samar-ija hem i regija Galileja. 12 I sar đerdini ine ko nesavo gav, nakoro leste ale deſ gubavci kola terdine po dur olestar 13 hem vičinde: “Isuse, Gospodarona, smilujin tut amende!”

* 17,2 baro bar Ko original terđola: “bar e mlinesoro”. † 17,2 jekh akale tikorendar Akate mislini pe upro manuſa kola korkore pumen naſti braninen, sar o čhavore. ‡ 17,6 seme oti goruſica Akava seme ili zrno inele but tikoro. O Isus adaleja vačeri da olen nane ni xari vera. § 17,6 kaſtese Ko original terđola: “dudinka”.

* 17,14 mothoven tumen e sveštenikonende O gubavci valjande te roden potvrda taro svešteniko dai sasljarde tari guba. † 17,22 Ko original terđola: “jekh oto dive e Manuſesere Čhavesere”.

14 Kad dikhlja len o Isus, phenda lende: “Džan hem mothoven tumen e sveštenikonende!”* I sar ine džana dromeja, saslile tari guba.

15 I jekh olendar kad dikhlja so saslilo, irinda pe koro Isus slavindoj e Devle oto sa o glaso. 16 Pelo anglo lesere pre mujeja đi phuv, zahvalindoj lese. A ov inele Samarijanço.

17 Tegani o Isus pučlja: “Na li deſ saslile? A kaj pana okola enja? 18 Nijekh li olendar na aračhilo te irini pe hem te slavini e Devle, sem akava jekh kova čak nane ni Jevrejco?” 19 I phenda e manuſese: “Uſti hem dž! Ti vera spasinda tut!”

O Isus upozorini e učenikonen te oven spremna zako lesoro dujto aviba

(Mt 24,23–28, 37–41)

20 Jekh dive o fariseja pučle e Isuse kad ka avel o carstvo e Devlesoro. O Isus phenda lende:

“O carstvo e Devlesoro na avela e znakonencar saven ka ſaj te dikhen tumare jačencar. 21 Naka ſaj te phenel pe: ‘Ače akatei!’ ili ‘Eče adari!’ Adalese soi o carstvo e Devlesoro maškara tumende!”

22 Tegani phenda ple učenikonende: “Avela o vreme kad ka mangel te dikhen jekh oto dive kad me, o Čhavo e Manuſesoro, ka vladinav sar caro,† ali naka ſaj te dikhen. 23 O manuſa ka phenen tumende: ‘Eče adari!’ ili ‘Ače akatei!’ Ali ma džan olencar te roden man! 24 Adalese so o aviba e Manuſesere Čhavesoro ko leſoro dive ka ovel sar i munja kad čhanela taro jekh krajo e nebosoro, a svetlini ko dujto. 25 Ali angleder adalestar valjani but te patinav hem te ovav odbacime akala generacijatar.

26 Hem sar so inele ano vreme kad o Noje živinda, ađahar ka ovel hem ano vreme kad me, o Čhavo e Manuſesoro, ka avav. 27 O manuſa ine xana hem pijena, lena pe hem dena pe sa đi o dive kad o Noje đerdinda ki barka. Tegani alo o baro

pani hem tasavđa sarijen kola na inele ani barka.

²⁸ Ađahar da inele ano vreme kad o Lot živinda. O manuša ani diz Sodoma ine xana hem pijena, činena hem biknena, sadinena hem vazdena čera. ²⁹ A ko dive kad o Lot iklilo tari Sodoma, odupral sar bršin peli jag hem žuta bara save thabljona[†] hem mudarđa sarijen kola ačhile ani diz. ³⁰ Ađahar da o manuša naka oven spremna ko dive kad me, o Čhavo e Manušesoro, ka avav. ³¹ Ko adava dive, ko ka ovel upro čer,* a lesere stvarija ano čer, ma te huljel te lel len. Ađahar da, ko ka ovel ki njiva, ma te irini pe čhere palo ple stvarija. ³² Setinen tumen so ulo e Lotesere romnjaće![†] ³³ Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, naka ovel le večno dživdipe; a ko našali plo dživdipe, ka ovel le večno dživdipe.[‡] ³⁴ Vačerava tumenđe, ki adaja rat kad ka irinav, duj džene ka pašljon ko jekh than e pašljojbnasoro. Jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačaj pe. ³⁵ Ka oven duj đuvlja kola zajedno ka čeren xajbnase. ³⁶ Jekha ka lel pe, a e dujtone ka ačaj pe. ³⁶ Duj murša ka čeren buti ki njiva; jekhe ka lel pe, a e dujtone ka ačaj pe.”*

³⁷ I on pučle e Isuse: “Kaj, Gospode?”

A ov phenda lenđe: “Kaj isi mulo telo, adari čedena pe o lešinarija.”[†]

18

O Devel pomožini okolende kola molinena bizo odustajiba

¹ Tegani o Isus vačerđa ple učenikonende priča te sikaj len sar stalno valjani te molinen pe bizo te odustajinen. Vačerđa: ² “Inele nesavo sudija ani jekh diz. Na darandilo e Devlestar hem na ačhilo lese di o manuša. ³ A inele hem nesavi udovica ani adaja diz. Oj stalno

avela ine koro leste hem molini le: ‘De man pravda anglo okova kova tužini man!’ ⁴ Ov jekh vreme na manglja te pomožini laće. Ali kad nakhlo nesavo vreme, phenda korkoro pese: ‘Iako na darava e Devlestar hem na ačhilo maje di o manuša, ⁵ ka dav pravda akala udovicaće, adalese so but puti avela kora mande, i te na avel više te dosadini man!’”

⁶ Tegani o Gospod o Isus phenda: “Razmislinen adalestar so phenda o nepravedno sudija!”* ⁷ O Devel li naka del pravda ple birimenđe kola rat hem dive molinena le? Ov li ka ačaj len te adžiceren? ⁸ Vačerava tumenđe, ka del len pravda sigate. Ali kad me, o Čhavo e Manušesoro, ka irinav ki phuv, ka arakhav li manušen kolen isi esavki vera?”

O Devel opravdini e poniznonen kola kajinena pe

⁹ Tegani o Isus vačerđa akaja priča okolende kola mislinde dai pravedna, a averen dikhle sar po tikoren pumendar: ¹⁰ “Duj manuša dzele ko Hram te molinen pe: jekh fariseji, a o dujto cariniko. ¹¹ O fariseji, terdindoj, molinda pestar: ‘Devla, hvala će so na injum sar avera manuša: čora, nepravedna, preljubnici ili sar akava cariniko. ¹² Postinava duj puti ano kurko; dava će dešto kotor oto sa so priminava.’

¹³ A o cariniko, terdindoj odural, na manglja ni te dikhel nakoro nebo, nego khuvela pe ine ko gruđa te mothoj pli tuga hem vačeri: ‘Devla, ov milosno maje, e grešnikose!’ ¹⁴ Vačerava tumenđe: akava cariniko irinda pe čhere opravdime anglo Devel, a na o fariseji! Adalese so đijekh kova povazdela pe, ka ovel peravdo; a o ponizna ka oven povazdime.”

[†] 17,29 žuta bara save thabljona sumpor § 17,30 ka avav Ko original terđola: “ka mothovav man”. * 17,31 Ko adava vreme o Jevreja čerde čera saven inele ravna krovija kote volinde te odmorinen hem te družinen pe.

[†] 17,32 Na šunđa e Devlesiri naredba te na dikhel napalal nakori Sodoma hem o Devel kazninda la zajedno e manušencar tari Sodoma. [†] 17,33 Ko original terđola: “Ko dikhela te arakhi plo dživdipe, ka našali le; a ko našali le, ka ačaj le.” § 17,35 ka čeren xajbnase Ko original terđola: “ka meljinen o điv”. * 17,36 Ano but grčka rukopisija nane akava stih. [†] 17,37 Kad o manuša dikhena e lešinaren sar čedena pe, džanen dai adari mulo telo. Ko isto način, sarijenđe ka ovel jasno kad e Devlesoro sudo avela. * 18,6 Averčhane: “Akava sudija inele nepravedno, ali den pažnja ko adava so ov odlučinda!”

O carstvo e Devlesoroj okolenđe kolai ponizna sar o čhavore

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ O manuša anena ine anglo Isus pumare tikore čhavoren te čhivel ple vasta upro lende hem te blagoslovini len. I kad o učenici dikhle adava, vačerena lende ine te na čeren adava. ¹⁶ Ali o Isus vičinda len angla peste vačerindoj e učenikonende: “Muken e čhavoren te aven kora mande hem ma braninen lende, adalese so esavkende preperela o carstvo e Devlesoro! ¹⁷ Čače vačerava tumende, ko na primini o carstvo e Devlesoro sar adala čhavore, naka đerdini ano leste.”†

Pharoi e barvalende te đerdinen ko carstvo e Devlesoro

(Mt 19,16–30; Mk 10,17–31)

¹⁸ I nesavo šerutno e jevrejengoro pučlja e Isuse: “Učitelju šukareja, so valjani te čerav te dobinav o večno dživdipe?”

¹⁹ A o Isus phenđa lese: “Sose vičineja man šukareja?‡ Samoi o Devel šukar. ²⁰ O naredbe e Devlesere džane: ‘Ma čer preljuba!’, ‘Ma mudar!’, ‘Ma čor!’, ‘Ma svedočin xovavne!’, ‘Poštujin te dade hem te daja!’ ”

²¹ Tegani o šerutno phenđa: “Sa adava ičerava pana taro tikoripe.”

²² Ko adava, o Isus phenđa lese: “Pana jekh ačhola tut te čere: biknin sa so isi tut, a o love de e čororende i ka ovel tut barvalipe ano nebo. Tegani ava hem phir pala mande.” ²³ A ov kad šunđa adava, rastužisalo adalese so na manglja te biknel plo baro barvalipe.

²⁴ A kad dikhlja le o Isus sar rastužisalo, phenđa: “Kobori pharo e barvalende te đerdinen ko carstvo e Devlesoro! ²⁵ Po lokhei e kamilaće te nakhel maškaro kan

e suvjakoro nego e barvalese te đerdini ko carstvo e Devlesoro.”

²⁶ A o manuša kola šunde adava, phende: “Kova onda šaj te ovel spasime?”§

²⁷ A o Isus phenđa lende: “So nane moguće e manušenje, mogući e Devlese.”

²⁸ O Petar phenđa: “Ače, amen sa ačhavdam te dža pala tute.”

²⁹ A o Isus phenđa lende, e učenikonende: “Čače vačerava tumende, đijekh kova ačhavđa plo čer, ili e romnja, ili e phraljen, ili e dade hem e daja, ili e čhaven zbog o carstvo e Devlesoro,* ³⁰ ka primini po više ko akava sveto adalestar so ačhavđa hem ka primini o večno dživdipe ko sveto savo avela.”

O Isus trito puti vaćeri ple meribnastar

(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)

³¹ O Isus cidinda pe e dešuduje aposto-lencar ki strana hem phenđa lende: “Ače, džaja nakoro Jerusolim. Adari ka ovel sa adava so o proroci pisinde ko Sveto Lil mandar, e Manušesere Čhvestar. ³² Ka den man ko manuša kola nane Jevreja. On ka maren muj mancar, ka vredinen man hem ka čhungaren man. ³³ Ka šibinen man hem ka mudaren man, ali o trito dive ka uštav taro mule.”

³⁴ O učenici na xalile ništa adalestar so o Isus vačerđa lende. O značenje adale lafonengoro inele garavdo olendar i na džande sostar o Isus vaćeri.

O Isus sasljari e korore prosjako

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

³⁵ Kad o Isus alo paše uzali diz Jerihon, uzalo drom bešela ine nesavo kororo manuš hem prosini. ³⁶ Kad o kororo manuš šunđa sar o narodo nakhela, raspučlja pe soi adava. ³⁷ I phende lese so

† **18,17** O Devel rodela e manušendar te prihvatinen lesiri vlast upro lende ano pouzdanje hem ani poniznost. Averčhane: “ko mangela te đerdini ano carstvo e Devlesoro valjani te primini le ano pouzdanje hem ani poniznost sar o čhavore.” ‡ **18,19** šukareja O Isus pučela akava te dikhel da li o manuš xaljola koi o Isus, dai o Isus Devel. Te o manuš prihvatinda le sar Devle, onda ka prihvatini e Isusesoro lafi te biknel sa so isi le hem te džal palo leste.

§ **18,26** O Jevreja mislinde da o manuš ulo barvalo adalese so o Devel blagoslovinda le adalese soi adava manuš pravedno. Mislinde da o čorore manuša verovatno na inele pravedna. I kad o manuša, kola šunena ine e Isuse, šunde da nane moguće e barvale manušese te đerdini ano carstvo e Devlesoro, pretpostavinde da o čorore manuša našti te nadinen pe da o Devel ka spasini len taro sudo. * **18,29** zbog o carstvo e Devlesoro Averčhane: “te pokorini pe e Devlese sar ple carose”.

o Isus o Nazarećanin nakhela. ³⁸ Tegani o kororo vičinda: “Isuse, Čhaveja Davidesereja,† smilujin tut maje!” ³⁹ A o manuša kola phirde anglo Isus phende lese te traini, ali ov pana po zorale vičinda: “Čhaveja Davidesereja, smilujin tut maje!”

⁴⁰ Tegani o Isus terdino hem naredinda te anen e korore anglo leste. I kad ande le, o Isus pučlja le: ⁴¹ “So mangeja te ćerav će?”

A o kororo phenda: “Gospode, mangava te dikhav.”

⁴² I o Isus phenda lese: “Dikh! Sasljardo injan adalese so verujindan.” ⁴³ I otojekhvar o kororo šaj ine te dikhel hem phirđa palo Isus slavindoj e Devle. I sa o manuša kola dikhle adava so ulo zahvalinde e Devlese.

19

O spasenje alo ano čher e Zakejesoro e carinikosoro

¹ O Isus đerdinda ani diz Jerihon. I sar nakhela ine maškari diz, ² alo nesavo manuš palo anav Zakej te dikhel le. O Zakej inele jekh taro šerutne e carinikonengere ani diz hem inele barvalo. ³ Ov ćerela ine nesar te dikhel koi adava o Isus, ali našti ine taro narodo adalese so inele pretičkoro. ⁴ Adalese prastandilo po anglal hem uklinda upro e smokvakoro kaš te šaj dikhel e Isuse adalese so džanda da valjani te nakhel adathar.

⁵ A kad o Isus reslo adari, dikhlja upre hem phenda lese: “Zakej, hulji sigate! Avdive valjani te ovav ano to čher.”

⁶ I o Zakej huljilo sigate hem anda le čhere kora peste radosno. ⁷ Sa o manuša kola dikhle adava vaćerde e Isusestar so na valjanda te džal te bešel e grešnikoja lese ano čher.*

⁸ A o Zakej terdino hem phenda e Gospodese e Isusesese: “Aće, Gospode, ekvaš oto barvalipe mlo ka dav e ćororende, a te nekaš xovavđum, ka irinav lese štar puti više.”

⁹ A ko adava, o Isus phenda lese: “Avdive o Devel anda o spasenje ano akava čher,† adalese soi hem o Zakej potomko e Avraamesoro.‡ ¹⁰ Me, o Čhavo e Manušesoro, aljum te rodav hem te spasinav e našalden!”§

O manuša valjani te oven verna adžicerindoj o carstvo e Devlesoro (Mt 25,14–30)

¹¹ But manuša šunena ine adava so o Isus vaćerđa. I sar o Isus inele paše uzalo Jerusalem, o manuša mislinde da o carstvo e Devlesoro otojekhvar ka mothoj pe.* Adalese so ađahar mislinde, o Isus phenda lenđe pana jekh priča: ¹² “Inele jekh ugledno manuš kova spremisalo te džal ki durutni phuv koro jekh baro vladari kova ka čhivel le zako caro upri lesiri phuv, a palo adava te irini pe čhere. ¹³ I vičinda ple deše slugen, dinda len po ekvaš kilo srebro† hem phenda lenđe: ‘Ćeren maje više love ađahar so ka ćeren buti adaleja đikote na avava.’ I dželo ko drom. ¹⁴ A o manuša oti lesiri phuv mrzinde le i bičhalde pumare manušen koro baro vladari vaćerindoj: ‘Na mangaja akale te ovel amaro caro.’

¹⁵ Kad o ugledno manuš irinda pe sar caro, terinda te vičinen koro leste okole slugen, kolende dinda love, te dikhel kobor love ćerde lese. ¹⁶ O prvo sluga alo vaćerindoj: ‘Gospodarona, oto love‡ save dindan man, ćerđum deš puti edobor.’§ ¹⁷ I ov phenda lese: ‘But šukar. Tu injan šukar sluga! Adalese so injanle maje

† **18,38** Čhaveja Davidesereja O Isus inele potomko e Davidesoro, e Izraelesere najbitnone carosoro. “Čhavo e Davidesoro” inele titula zako Mesija. * **19,7** O Jevreja mrzinde e carinikonen hem smatrinde da nijekh šukar manuš na valjani te družini pe olenar. † **19,9** o Devel anda o spasenje ano akava čher Ko original terđola: “alo o spasenje ano akava čher”. ‡ **19,9** potomko e Avraamesoro Averčhane: “manuš kole isi vera savi inele e Avraame”. § **19,10** e našalden Okolen kola našaldile e Devlesere dromestar. * **19,11** O Jevreja verujinde da o Mesija ka anel o carstvo e Devlesoro samo so ka avel ko Jerusalem. Averčhane: “da o Isus odmah ka lel te vladini upro carstvo e Devlesoro.” † **19,13** ekvaš kilo srebro Ko original terđola: “mina”. Đijekhese po jekh mina, so tegani inele sar plata zako trine masekengiri buti. ‡ **19,16** love Ko original terđola: “mina”. § **19,16** deš puti edobor Ko original terđola: “deš mine”.

verno ko najxari, dava tut te vladine upro deš dizja!

¹⁸ O dujto sluga alo vačerindoj: ‘Gospodarona, oto love* save dindan man, ćerđum pandž puti edobor.’† ¹⁹ I lese phenđa: ‘Dava tut te vladine upro pandž dizja!’

²⁰ O trito sluga alo vačerindoj: ‘Gospodarona, ače te love‡ save dindan man. Garavđum len ano jekh kotor e šejengoro. ²¹ Ćerđum ađahar adalese so darandiljum tutar so injan strogo manuš. Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde.’§

²² A ov phenđa lese: ‘Tu na injan šukar sluga! Palo te lafija ka sudinav tut. Te džandān so injum strogo manuš, da lava so nane mlo hem čedava so avera sejinde, ²³ sose onda na dindan mle love ki kamata? Ći akana ka ovel man ine više love save ka lav ine avindoj čhere.’ ²⁴ Tegani phenđa okolende kola terdine uzalo leste: ‘Len akale slugastar o love* hem den len okolese kas isi deš puti edobor!’†

²⁵ A on inele protiv hem phende: ‘Ali, gospodarona, ole već isi pandž kilja srebro.’‡

²⁶ O caro phenđa: ‘Dikhena da§ dijekhe kas isi, ka del pe lese pana, a okole kas nane ka lel pe lestar hem okova xari so isi le.* ²⁷ A okolen mle dušmanjen, so na mangle te ovav lengoro caro, anen akari hem činen len angla mande!’ ”

O Isus džala nakoro Jerusolim sar caro (Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Jn 12,12–19)

²⁸ I kad vačerđa lende adava, o Isus dželo nakoro Jerusolim phirindoj anglo ple učenci. ²⁹ Kad alo paše uzalo gava

Vitfaga hem Vitanija, uzali gora vičimi E maslinakiri, bičhalđa duje učenikonon ³⁰ vačerindoj: “Džan ko adava gav savoi angla tumende. I kad ka đerdinen, ka arakhen phandle terne xere upro saveste pana nijekh manuš na beštino.† Phraven le hem anen le akari. ³¹ Te neko pučlja tumen: ‘Sose phravena le?’, vačeren lese: ‘E Gospodese valjani.’ ”

³² On dzele hem arakhle ađahar sar so phenđa lende o Isus. ³³ I sar phravena ine e terne xere, o manuša, kasoro inele o terno xer, pučle len: “Sose phravena e terne xere?”

³⁴ A on phende: “E Gospodese valjani.” ³⁵ I ande e xere anglo Isus. Čhivde pumare fostanja upro xer hem pomožinde e Isusese te uštel upro leste.

³⁶ I sar džala ine anglal bešindoj upro xer, o manuša dinde le čast ađahar so buljarena ine pumare fostanja upro drom anglo leste.‡ ³⁷ A kad alo paše uzalo than kotar huljela pe ine tari E maslinakiri gora, sa o učenci so inele adari lelje radosno hem oto sa o glaso te slavinen e Devle zako sa o čudesija save dikhle, ³⁸ vačerindoj:

“Blagoslovime o Caro
kova avela ano anav e Gospodesoro!
Nek ovel mir ano nebo
hem slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Tegani nesave fariseja, kola inele maškaro lende, phende e Isusese: “Učitelju, phen te učenikonende te na vačeren adava.”

⁴⁰ A o Isus phenđa lende: “Phenava tumende, te trainde on, o bara ka vičinen slavindoj!”

E Isusesei phare so o dizutne oto Jerusolim na pendžarena le

* **19,18** love Ko original terđola: “mina”. † **19,18** pandž puti edobor Ko original terđola: “pandž mine”.

‡ **19,20** love Ko original terđola: “mina”. § **19,21** Leja so nane klo hem čedeja so avera manuša sejinde Akava verovatno inele izreka. Manuš kova lela so nane olesoro, ili kova čedela o xajba savo avera sejinde adavai metafora okolese kova barvaljola nekasere averesere phara bućatar. * **19,24** o love Ko original terđola: “i mina”.

† **19,24** deš puti edobor! Ko original terđola: “deš mine”. ‡ **19,25** pandž kilja srebro. Ko original terđola: “deš mine”. § **19,26** Dikhena da Ko original terđola: “Vačerava tumende da”. * **19,26** Averčhane: “dijekh kova šukar koristini okova soi lese dindo, ka del pe lese pana ... e manušestar kova na koristini šukar okova soi lese dindo, ka lel pe lestar ...” † **19,30** nijekh manuš na beštino Samo o životinje upro savende pana niko na beštino oni prikladna e Devlese ili e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7). ‡ **19,36** Verovatno adaleja mangle te mothoven da prihvativena e Isuse te ovel lengoro caro (dikh 2. Car 9,13).

⁴¹ I kad o Isus alo paše uzalo Jerusolim, dikhindoj i diz, runđa laće ⁴² vačerindoj: “Oh, so bi mangava hem tu avdive te džane so ka anel će mir!§ Ali akanai garavdo te jačendar. ⁴³ Ka aven o dive kad te dušmanja ka čhiven će barikade,* ka opkolinen tut hem taro sa o strane ka pritiskinen tut. ⁴⁴ Ka uništinen hem tut hem te dizutnen. Naka ačhaven ni jekh bar ko lesoro than adalese so na pendžardan o vreme kad o Devel alo te spasini tut.”†

O Isus na mukela te biknel pe ano Hram (Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)

⁴⁵ Kad o Isus alo ano Jerusolim, đerdinđa ano boro e hramesoro hem lelja te ispuđini adathar okolen so biknena. ⁴⁶ Phenđa lende: “Pisimei ko Sveto lil: ‘O čher mlo ka ovel than kote o manuša ka molinen pe’, a tumen čerđen lestar ‘than kote čedena pe o čora!’”‡§

⁴⁷ I oto dive ko dive, o Isus sikavđa e manušen ano boro e hramesoro. A o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar zajedno e jevrejengere starešinencar rodna ine sar te čeren o Isus te ovel mudardo, ⁴⁸ ali na arakhle so te čeren adalese so sa o manuša pažljivo šunena ine lesoro sikaviba.

20

E Jevrejengere vođe na mangle te prihvatinen da o Devel dinđa autoritet e Isuses (Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ I jekhvar sar o Isus sikaj ine e manušen ano boro e hramesoro hem vačeri lende ine o Šukar lafi, ale uzalo leste o šerutne sveštenici, o učitelja e Zakonestar hem o starešine ² hem pučle le: “Vačer amende kotar tuće pravo te čere akava? Ko dinđa tut pravo?”

§ **19,42** O Isus mothoj plo tugujiba da o manuša taro Jerusolim propustinde i prilika te oven mirime e Devleja.

* **19,43** ka čhiven će barikade Ađahar niko naka šaj te ikljol taro Jerusolim ili te đerdini ano leste bizo mukiba e dušmanjengoro. † **19,44** Akala stihija opisineni i opsada, kaj i vojska opkolini i diz sava isi duvarija. Kad i vojska opkolini i diz, o manuša našti ikljon olatar hem niko našti pomožini lende. O Isus džanđa da adava ka ovel e Jerusalmese ki budučnost, hem ulo adava. Ko 70. berš palo Hrist, e rimesiri vojska opkolinđa o Jerusolim hem adari mudarda bute manušen. ‡ **19,46** than kote čedena pe o čora! Ko original terđola: “pečina e čorengiri”.

§ **19,46** O Isus ukorinđa e manušen kola biknena adalese so čerena ine e Hrameja so o Devel na manglja. O Devel manglja o manuša te molinen pe ano lesoro Hram, ali o manuša kola biknena koristinde o Hram sar pijac. On da xovavena ine e manušen ađahar so rodna lendar više love zako stvarija save valjani zaki žrtva.

³ A o Isus phenđa lende: “Hem me tumen ka pučav nešto. Vačeren maje: ⁴ Ko dinđa pravo e Jovanese te krstini e manušen, o Devel kovai ano nebo ili o manuša?”

⁵ A on raspravinde pe maškara pumende vačerindoj: “Te phenđam ‘o Devel kovai ano nebo’, ov ka pučel amen sose onda na verujinđam lese. ⁶ A te phenđam ‘o manuša’, sa o manuša ka mudaren amen ađahar so ka frden bara upra amende, adalese soi uverime da o Jovan inele proroko.” ⁷ Adalese phende e Isuses da na džanen ko dinđa pravo e Jovanese.

⁸ I o Isus phenđa lende: “Ni me onda naka phenav tumende kotar maje pravo akava te čerav.”

O Isus uporedini e jevrejengere vođen e bišukare vinogradarencar (Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Tegani o Isus lelja te vačeri e narodose akaja priča: “Nesavo manuš sadinđa vinograd, iznajmindā le e vinogradarende hem dželo ko drom ko but vreme. ¹⁰ I kad alo o vreme te čeden pe o drakha, bičhalđa e sluga koro vinogradarija te šaj den le oto bijandipe e drakhakoro sar so dogovorinde pe. Ali o vinogradarija marde le hem bičhalde le palal čuče vastencar. ¹¹ I o gospodari bičhalđa avere sluga. Ali on hem ole marde, lađarde le hem bičhalde le palal čuče vastencar. ¹² I palem o gospodari bičhalđa koro lende avere sluga. A on čerde le ko rata hem frdinde le avri taro vinograd.

¹³ Tegani o gospodari oto vinograd mislinđa pe so te čerel, i phenđa: ‘Ka bičhalav lende mle mangle čhave. Šaj ole ka pošujinen.’

14 Ali kad o vinogradarija dikhle le, vačerde maškara pumende: 'Akavai o nasledniko. Hajde te mudara le hem amende te ačhol o nasledstvo.' 15 I frdinde le avri taro vinograd hem mudarde le.

So mislinena, so ka čerel o gospodari adale vinogradarende? 16 Ka avel hem ka mudari len, a o vinograd ka iznajmini averende."

I okola kola šunde adaja priča, phende: "Te na del o Devel adava te ovel!"

17 A o Isus dikhlja ano lende hem phenda: "A so onda značini adava soi pisime e Mesijastar ano Sveto Lil:

'O bar* savo frdinde o zidarija

ulo najbitno bar e čheresoro'?†

18 Đijekh kova perela upro adava bar, ka phagel pe, a te pelo adava bar upra nekaste, ka zgnječini le."

19 A o učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici mangle tegani te dolen e Isuse, adalese so džande da adaja priča oto bišukar vinogradarija vačeri olendar, ali darandile e manušendar.

E verakere vođe našti te dolen e Isuse ko bišukar lafi

(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

20 O učitelja e Zakonestar hem o šerutne sveštenici posmatrinena ine e Isuse. Bičhalde koro leste špijunen, kola čerde pe dai iskrena, te tužinen le da vačerda nešto bišukar i te šaj preden le ko upravniko e rimesoro te osudini le. 21 I o špijunja pučle e Isuse: "Učitelju, džanaja da vačereja hem sikaveja šukar hem na dikheja kovai kova, nego čačimase sikaveja o drom e Devlesoro. 22 Valjani li amen o Jevreja te platina o porez e rimesere carose ili na?"†

23 A o Isus džanda so on mangle te prevarinen le i phenda lende: 24 "Mothoven

maje i kovanica savaja platinena o porez.Š Kasiri slika hem kasoro anav isi la?"

A on phende: "E carosoro."

25 Tegani o Isus phenda lende: "Onda, den e carose okova so preperela e carose, a e Devlese okova so preperela e Devlese."

26 I adahar o špijunja našti ine te arakhen ništa bišukar ano okova so o Isus vačerda i trainde adalese so inele zadivime lesere vačeribnaja.

O Isus sikaj da čače isi uštiba taro mule (Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)

27 I ale koro Isus nesave sadukeja* kola vačerenena da nane uštiba taro mule. On pučle e Isuse: 28 "Učitelju, o Mojsije amende e Jevrejende phenda so te čerel o manuš te mulo lesoro phral kova pala peste ačhavda romnja bizo čhave. Adava manuš valjani te lel ple mule phralesere romnja te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav.† 29 Adahar, inele efta phralja. O prvo lelja romnja i mulo, a na ačhavda pala peste čhaven. 30 O dujto phral lelja ple mule phralesere romnja, ali hem ov mulo. 31 Tegani o trito phral lelja adala romnja i mulo hem adahar sa avera phralja. I nijekh olendar na ačhavda čhaven pala peste. 32 Ko kraj muli hem i romni. 33 Kasiri onda romni oj ka ovel kad ka uštel pe taro mule, a inele dindi ko sa o efta phralja?"

34 O Isus phenda lende: "O manuša ko akava sveto lena pe hem dena pe. 35 A okola kolen o Devel smatrinini dai dostojna te oven vazdime taro mule hem te živinen ko sveto savo avela, ni ka len pe ni ka den pe. 36 Adalese so našti više ni te meren: ka oven sar o anđelja. On ka oven čhave e Devlesere, adalese so o Devel ka vazdel len taro mule. 37 A so

* **20,17** bar Ko adala dive o manuša koristinde bara te vazden duvarija e čherengere. † **20,17** Akate vačeri pe e Mesijastar dai ov sar bar save o zidarija odlučinde te na koristinen le, ali save o Devel čerda te ovel najbitno bar. † **20,22** On očekujinde e Isusestar te phenel "oja" ili "na". Te phenda "oja", onda o Jevreja ka oven ine xoljame upro leste adalese so vačeri lende te platinen porez zaki e abandijengiri vlast. Te phenda "na", onda e verakere vođe ka vačeren ine e Rimljanende da o Isus sikaj e manušen te na ičeren e rimesoro zakoni. § **20,24** kovanica savaja platinena o porez Ko original terđola: "denari". * **20,27** O Sadukeja Legarutni e jevrejengere verakiri hem politikakiri grupa. On prihvatinde samo o prva pandž lila oto Purano zavet hem na verujinde ano dživdipe palo meriba. † **20,28** te šaj oj te bijani čhave kova ka nasledini o barvalipe e mulesoro hem ka akhari lesoro anav Ko original terđola: "te vazdel potomko ple phralese".

o mule uštena, mothovđa hem o Mojsije kad ko than oto Sveto lil kote pisini oto grmo savo ine thabljola, o Gospod vaćeri dai 'Devel e Avraamesoro, e Isaakesoro hem e Jakovesoro' iako tegani inele mule.
³⁸ A o Devel nane Devel e mulengoro, nego Devel e dživdengoro. Adalese soi e Devlese on pana dživde.”†

³⁹ Nesave učitelja e Zakonestar phende e Isuse: “Učitelju, šukar vaćerđan!” ⁴⁰ I darandile te pućen le bilo so aver.

O Mesijai po baro taro caro o David
 (Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)

⁴¹ Tegani o Isus pućlja okolen so ine šunena le: “Sar šaj o učitelja e Zakonestar te vaćeren dai o Mesija samo e carosoro e Davidesoro čhavo? ⁴² A korkoro o David phenela ano Lil oto Psalmija:

‘O Gospod phenđa mle Gospodese e Mesijase:

Beš ko počasno than uzala mandeŠ ⁴³ đikote na pašljarava te dušmanjen talo te pre!’

⁴⁴ O David e Mesija vićini ‘Gospode’. Sar onda o Mesija šaj te ovel lesoro čhavo?)*

O Isus upozorini dai o učitelja e Zakonestar dujemujengere

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Tegani anglo sa o manuša, o Isus phenđa ple ućenikonende: ⁴⁶ “Arakhen tumen e učiteljendar e Zakonestar! On volinena te phiren urjavde ano bare fostanja te dićhol dai pobožna hem te pozdravinen len o manuša ko trgija. Volinena te bešen ko anglune thana ano sinagoge hem ko gozbe. ⁴⁷ Ko xovavne lena e udovicendar okova so isi len,† hem molinena bare molitve sar te dikhen len o manuša dai pobožna. On ka oven po zorale kaznime nego avera manuša.”

† **20,38** Adalese so akala manuša fizički mule, on valjani pana te oven duhovno dživde. Averćhane: “nego Devel okolengoro kasoro duho pana živini, iako lengere telija možda mule, adalese so lengoro duho pana živini ani prisutnost e Devlesiri.” § **20,42** Beš ko počasno than uzala mande Ko original terđola: “Beš oti mli desno strana.” *

20,44 Adalese so o David phenđa dai o Mesija lesoro Gospod, adava znaćini dai o Hrist po baro e Davidestar hem nane samo e Davidesoro potomko. † **20,47** Ko xovavne lena e udovicendar okova so isi len Ko original terđola: “Xana o imanje e udovicengoro.” *

21,1 kutija zako čediba. Adava inele jekh oto kutije ano e hramesoro boro kote o manuša čhivena ine o love sar daro e Devlese. † **21,2** duj tikore kovanice Ko original terđola: “duj leptu”. Adaja kovanica najxari vredinđa. † **21,5** e daronencar Sar soi stvarija ćerde oto zlato ili

oto srebro, stvarija save ćerde o Hram te dićhol dai šužo. § **21,8** Me injum o Hrist Ko original terđola samo: “Me injum.”

21

I čorori udovica dela e Devlese sa o love so isi la
 (Mk 12,41–44)

¹ Na nakhlo but palo adava, o Isus dikhela ine sar o barvale manuša avena ko Hram hem čhivena love ani kutija zako čediba.* ² Ađahar dikhlja hem jekha čorora udovica sar čhivela samo duj tikore kovanice.† ³ Tegani phenđa: “Čaće vaćerava tumenđe, akaja čorori udovica čhivđa više sarijendar. ⁴ Adalese so sare akala dinde oto buđeri so isi len, a o j, kojai čorori, dinda sa so inola.”

O Isus vaćeri e znakonendar save ka mothoven dai paše o kraj akale vremesoro
 (Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ I sar nesave ućenici vaćerena ine adalestar sari o Hram šukar ukrasime šuže bare barencar hem e daronencar,† o Isus phenđa: ⁶ “Ka avel o dive kad oto sa akava so dikhena naka aćhol ni bar upro bar. Đijekh ka ovel peravdo.”

⁷ I on pućle e Isuse: “Učitelju, kad adava ka ovel? So ka mothoj amende da alo adava dive?”

⁸ A o Isus phenđa: “Dikhen te na oven xovavde. Adalese so but džene ka aven ano mlo anav vaćerindoj: ‘Me injum o Hrist’Š hem: ‘Alo paše o kraj akale vremesoro.’ Ma džan palo lende! ⁹ A kad šunena zako mariba hem zako pobune, ma te daran. Adalese so prvo adava valjani te ovel, ali nane odmah o kraj.”

¹⁰ Tegani phenđa lende: “O manuša ka maren pe e manušencar hem o carstvo e carstvoja. ¹¹ Ko but thana ka oven bare zemljotresija, bokhalipe hem zaraze. Ka mothoven pe čudesna znakija ko nebo savendar o manuša ka daran.

12 Ali angleder sa adava, ka dolen tumen hem ka progoninen tumen, ka legaren tumen ko sudo ano sinagoge hem ko phandlipe, ka legaren tumen anglo carija hem anglo vladarija adalese so injen mle učenici. 13 Adava ka ovel tumende te šaj svedočinen lenđe mandar. 14 Adalese pana akana odlučinen te na planirinen save lafonencar te braninen tumen. 15 Adalese so me ka dav tumen mudra lafija ko save nijekh tumaro protivniko naka šaj te irini lafi. 16 Ka izdajinen tumen hem tumare dada, tumare daja, tumare phralja, tumaro jeri hem tumare amala; hem nesaven tumendar ka mudaren. 17 I sare ka mrzinen tumen zbog mande, 18 ali niko naka šaj te uništini tumen, čak ni jekh bal* tumare šerestar naka ovel uništine. 19 Adaleja so ka ačhoven maje verna, ka dobinen o večno dživdipe.”

O Isus vaćeri so o Jerusolim ka ovel uništine

(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

20 O Isus phenđa hem akava: “I kad ka dikhen sar o Jerusolim opkolime e vojskendar, te džanen da alo lesoro vreme te ovel uništine. 21 Tegani okola kola živinena ani e judejakiri regija nek našen ko gore. Okola kola živinena ano Jerusolim nek ikljon avri, a kolai avri, te na đerdinen ani diz. 22 Adalese so adala ka oven o dive kad o Devel ka kaznini e manušen. Ađahar ka ovel te šaj pherđol sa so o proroci pisinde ko Sveto Lil. 23 Jao e khamnjenje hem okolende kola deđa čuči ko adala dive! Adalese so baro bišukaripe ka ovel upri phuv hem o Devel ka ovel but xoljame

* **21,18** čak ni jekh bal O Isus vaćeri oto jekh najtikoro kotor e manušestar. Adaleja vaćeri da sa o manuš naka properel. O Isus već vaćerđa so nesave olendar ka oven mudarde, i nesave xaljovena so akava znaćini da on naka oven duhovno oštetime. † **21,24** ka oven mudardeKo original terđola: “ka peren (ka oven mudarde) taro oštro maći.” ‡ **21,32** akaja generacija naka nakhel Isi but naćinja te xaljol pe akava stih: 1. akaja generacija znaćini okola kola inele dživde ko vreme kad o Isus vaćeri ine, a adava znaćini da o uništiba e Jerusolimesoro hem aver znakija kola ka anen đi ko e Isusesoro iriba ka len te oven zako vreme lengere dživdipasoro; 2. akaja generacija znaćini vrsta oto manuša kolai bišukar hem protivinena pe e Isuseso, a adava znaćini da uvek ka ovel nevernici kola ka protivinen pe e Isuseso sa đi ko momenti kad ov ka irini pe ki phuv; 3. akaja generacija znaćini “akaja nacija” hem mislini pe upro Jevreja, so znaćini da e jevrejengiri nacija naka nakhel angleder so o Isus ka irini pe; ili 4. akaja generacija znaćini o manuša kola ka živinen ko vreme kad o kraj samo so nane te ovel, hem adava znaćini da, kad ka oven adala događaja savendar vaćeri pe ano 25. hem 26. stih, o Isus ka irini pe ki phuv zako vreme e dživdipasoro adala generacijatar.

hem ka kaznini akale narodo. 24 Nesave olendar ka oven mudarde,† a avera ka oven legarde ko phandlipe maškaro sa o nacije. O Jerusolim ka ovel gazime e nacijendar sa đikote na nakhela lengoro vreme.”

O Isus vaćeri e znanonendar save ka mothoven dai but paše lesoro aviba

(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

25 O Isus phenđa hem akava: “I ka oven čudna znakija ko kham, ko masek hem ko čerenja, a ki phuv o nacije naka džanen so te čeren oti dar zbog adava so o more ka čerel glasna zvukija hem bare talasija. 26 O manuša ka meren oti dar hem oto adžiceriba o bišukaripe so avela ki phuv, adalese so o zoralipa e nebosere ka oven potresime. 27 Tegani sare ka dikhen man, e Čhave e Manušesere, sar avava upro oblako ano zoralipe hem ani bari slava. 28 Kad sa adava ka počini te ovel, terđoven ko pre bizi dar hem vazden tumare šere adalese so o Devel sigende ka oslobođini tumen.”

O Isus vaćeri e ućenikonende te pratinen o znakija savendar vaćerđa lenđe

(Mt 24,32; Mk 13,28)

29 Tegani o Isus phenđa lenđe akaja priča: “Dikhen i smokva ili bilo savo aver kaš. 30 Kad dikhena da ikljona listija upro leste, korkore džanen dai paše o linaj. 31 Ađahar hem tumen kad dikhena da ovela adava so phendum tumende, te džanen dai o carstvo e Devlesoro paše. 32 Čače vaćerava tumende, akaja generacija naka nakhel‡ đikote sa adava na ovela. 33 O nebo hem i phuv ka nakhen, ali mle lafija nikad naka nakhen.”

O Isus sikaj e učenikonen te oven uvek spremna zako olesoro aviba

(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

³⁴ I o Isus phenda lenđe: “Arakhen tumen te na oven tumare gođaš zaokupirime pibnaja, mačojbnaja hem akale dživdipasere brigencar i te resel tumen otojekhvar adava dive.* ³⁵ Adalese so adava dive ka avel sar zamka upro sa o manuša ki phuv. ³⁶ Adalese oven džangale hem stalno molinen te nakhaven sa adava so valjani te ovel hem te šaj terdon radosno angla mande, anglo Čhavo e Manušesoro.”

³⁷ Diveja o Isus sikaj ine ano Hram, a račaja ikljola ine tari diz hem džala te račari ki gora vičimi E maslinakiri. ³⁸ I but manuša sabajleja džana ine ko Hram te šunen le sar sikaj.

22

O Juda pristanini te izdajini e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Avela ine paše i Pasha, savi inele prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro.* ² O šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar rodena ine sar te čeren o Isus te ovel mudardo, ali darandile e narodostar.

³ Tegani o Sotoni đerdinda ano Juda vičime Iskariot kova inele jekh oto dešuduj apostolja e Isusesere. ⁴ Ov dželo koro šerutne sveštenici hem koro narednici e hramesere hem dogovorinda pe olencar sar te predel lenđe e Isuse. ⁵ On ule radosna hem phende e Judase da ka den le love. ⁶ I ov pristaninda. I ađahar lelja te rodel šukar prilika te izdajini e Isuse kad naka oven but manuša uzalo leste.

§ **21,34** gođa Ko original terđola: “vile”. * **21,34** te resel tumen otojekhvar adava dive Averčhane: “adava dive ka avel kad naka očekujinen.” * **22,1** Ko adava prazniko o Jevreja na xale maro savo inele čerdo e kvascoja.

† **22,7** te čhinel pe bakrore zaki Pasha Ko original terđola: “te žrtvujini pe i Pasha”. ‡ **22,10** khoro Baro čaro ano savo anela pe ine pani. § **22,16** I Pasha podsetini ine e izralesere narodo upro adava sar o Devel ikalđa len taro robujiba ano Egipat kad žrtvujinde bakrore hem čhivde lesoro rat upro udara pumare čherengere. Ko slično način, o Isusi e Devlesoro bakrore hem e Isusesere rateja ikali ple narodo taro robujiba e grehese. O Isus palem ka avel hem ka vladini sar caro, a tegani o vernici ka oven ki gozba hem ka slavinen so o Devel ikalđa len.

* **22,18** mol Ko original terđola: “oto bijandipe e drakhakoro”.

O Isus bičhali duje učenikonen ko Jerusolim te pripreminen i Pasha

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Kad alo o prvo dive oto Prazniko e bikvascone marengoro, ko savo valjanda te čhinel pe bakrore zaki Pasha,† ⁸ o Isus phenda e Petrese hem e Jovanese: “Džan hem čeren amende e pashakoro xajba te šaj te xa.”

⁹ A on phende lese: “Kaj mangeja te čera la?”

¹⁰ Ov phenda lenđe: “Šunen. So ka đerdinen ki diz Jerusolim, ka resel tumen jekh manuš kova akhari pani ano khoro.‡ Džan palo leste. Ko čher ko savo ka đerdini ¹¹ roden e čherutne hem vačeren lese: ‘O učitelj pučela ki savi soba šaj te xal e pashakoro xajba ple učenikonencar?’ ¹² I ov ka mothoj tumende i bari upruni soba savi već pripremime. Adari čhiven amende zako xajba.” ¹³ I on dzele hem arakhle sa ađahar sar so phenda lenđe o Isus i adari čhivde zako xajba e pashakoro.

O Isus dela nevo značenje zako maro hem zaki mol

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)

¹⁴ I kad alo o vreme te xal pe i Pasha, o Isus čhivda pe uzalo astali ple apostolencar. ¹⁵ I phenda lenđe: “Edobor zorale mangljum te xav akaja pasha tumencar angleder nego so ka ovav mučime hem mudardo. ¹⁶ Adalese so, vačerava tumende, naka xav ayer Pasha đikote lakoro čaćimasoro značenje na pherdola ano carstvo e Devlesoro.”§

¹⁷ Tegani lelja i čaša e moljaja, zahvalinda e Devlese hem phenda e apostolende: “Len akaja mol hem ulaven la maškara tumende. ¹⁸ Adalese so,

vačerava tumenđe, naka pijav više mol* dikote o carstvo e Devlesoro na avela.”

¹⁹ I lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem ulavđa le e apostolende vačerindoj: “Akavai mlo telo savo dela pe tumenđe. Akava nastavinen te ćeren te setinen tumen mandar.” ²⁰ Ađahar lelja hem i čaša e moljaja palo xajba, vačerindoj: “Akaja čaša e moljaja nevoi savez ano mlo rat savo chorela pe tumenđe.

²¹ Ali aće, o manuš kova ka izdajini man† mančari uzalo astali. ²² Adalese so, me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te merav sar soi odredime, ali jao okole manušese kova ka izdajini man!” ²³ I o apostolja lelje te pućen pe maškara pumende kova olendar šaj te ovel adava so ka ćerel ađahar nešto.

O vođe e Devlese ano carstvo valjani te oven sar sluge

(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

²⁴ I o apostolja lelje te raspravinen pe kovai olendar najbaro. ²⁵ A o Isus phenđa lende: “Avere nacijengere carija vladinena upro lende hem o vladarija lengere pumen vičinena ‘manuša kola ćerena šukaripe’. ²⁶ Ali tumen ma oven esavke! Nego, o najbaro maškar tumende nek ovel sar najtikoro, a o vođa nek ovel sar sluga. ²⁷ A kovai po baro? Okova kovai uzalo astali ili okova kova kandela le? Inj okova kovai uzalo astali? A me maškara tumende injum sar okova kova kandela. ²⁸ Tumen injen adala kola ačhile mancar ano mle iskušnja. ²⁹ I me dava tumen autoritet te vladinen ano carstvo, sar so mlo Dad o Devel dinda man: ³⁰ te xan hem te pijen maje uzalo astali ano carstvo mlo, hem te bešen ko tronja te vladinen upro dešuduj plemija e Izraelesere.”

† **22,21** o manuš kova ka izdajini man Ko original terđola: “o vas mle izdajnikosoro”. ‡ **22,32** Džanav da ka xovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera. Ko original terđola: “A tu, kad ka irine tut mande, zorjar te phraljen.” § **22,36** Kad o ućenici angleder lelje te propovedinen, o Isus inele but popularno hem o manuša radosno dodžaćerena ine okolen kola propovedinena ine e Isusesoro lafi. Akana o stvarija promeninde pe hem but manuša ka protivinen pe e Isuseso hem lesere lafese, i o ućenici ka valjani te arakhen pe hem te oven spremna te osigurinen pumari zaštita.

* **22,38** Šukari! Šaj te značini: 1. da olen isi dovoljno mačija, averčhane: “Akana isi amen dovoljno mačija,” ili 2. O Isus mangela olendar te na vaćeren adalestar da isi len mačija: “Dosta više vaćerđen oto mačija.” Kad o Isus phenđa da valjani te činen mačija, ov vaćerđa lende oti opasnost savaja ka resel pe. Ov možda na manglja čaće olendar te činen mačija hem te maren pe.

O Isus vaćeri ple ućenikonende da ka ovel proverime lengiri vera ano leste

(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

³¹ O Isus phenđa: “Simone, Simone, aće o Sotoni rodinda e Devlestar te mukel lese te proverini tumari vera ana mande sar kad neko chorela o điv maškari sita.

³² Ali me molinđum tuće te aćhol ti vera ana mande. Džanav da ka xovave da na pendžareja man, ali kad ka irine ti vera ana mande, zorjar te phraljengiri vera.” ‡

³³ A ov phenđa lese: “Gospode, injum spremno te džav tuja hem ko phandlipe hem ko meriba.”

³⁴ A o Isus phenđa: “Vaćerava će, Petre, o bašno naka đilabi avdive dikote trin puti naka xovave da na pendžareja man.”

³⁵ I phenđa e apostolende: “Kad bičhaldum tumen ko drom bizo kese lovenar, bizo torbe hem bizi buderi obuća, na li falinda tumenđe nešto?”

A on phende: “Ništa.”

³⁶ Tegani o Isus phenđa lende: “Ali akana kas isi kesa e lovenar, nek lel la! Ađahar hem i torba! A kas nane mači, nek biknel plo ogrtači hem nek činelfse jekh. § ³⁷ Adalese so, vaćerava tumenđe, valjani te pherđol adava soi mandar pisime ko Sveto Lil: ‘Dikhle le sar jekhe okolendar kola ćerena bišukaripe.’ Čaće, pherđola sa soi pisime mandar.”

³⁸ A on phende: “Gospode, aće isi amen duj mačija!”

A ov phenđa: “Šukari!”*

O Isus džanel so le adžićeri bari patnja, a e ućenikonen iskušnja

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ I iklindoj adathar, palo plo adeti, dželo ki E maslinakiri gora. Oleja džeze hem lesere ućenici. ⁴⁰ I kad resle adari,

phenda lende: “Molinen tumen te na peren ko iskušenje!”

⁴¹ I cidinda pe dur olendar, edobor kobor šaj te frdel pe o bar, pelo ko kočija hem molinda pe e Devlese, ⁴² vačerindoj: “Dade! Te mangeja, cide akaja čaša e patnjaja mandar, te na pijav olatar. Ali, nek ovel pali ti volja, a na pali mli.” ⁴³ Tegani o anđeo mothovda pe lese taro nebo hem hrabrinda le. ⁴⁴ A kad inele ani po bari patnja, po zorale molinda pe. Lesoro znoj ulo sar kapke oto rat save perena ine upri phuv.† ⁴⁵ I pali molitva uštino, alo di ple učenici hem arakhlja len sar sovena adalese so inele umorna taro tugujiba. ⁴⁶ Tegani phenda lende: “Sose sovena? Ušten hem molinen tumen te na peren ko iskušenje!”

O Isus na suprotstavini pe e manušenđe kola ale te dolen le

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Sar pana o Isus vačeri ine adava, ale nakoro leste but manuša kolen anđa o Juda kova inele jekh oto dešuduj apostolja. Ov alo koro Isus te čumudini le ki čham.‡ ⁴⁸ A o Isus pučlja le: “Judo, čumudipnaja li predeja man, e Čhave e Manušesere?”

⁴⁹ Kad o učenici kola inele adari dikhle so o Isus ka ovel dolime, pučle le: “Gospode, te napadina len li e mačencar?” ⁵⁰ I jekh olendar khuvda mačeja e šerutne sveštenikosere sluga hem čhinda lesoro desno kan.

⁵¹ A o Isus phenda ple učenikonende: “Ačhaven tumen adalestar! Muken len te čeren adava!” I čhivda plo vas ko than kote o sluga inele čhindo hem sasljarda le. ⁵² Tegani phenda okolende so ale te dolen le, e šerutne sveštenikonende, e hramesere narednikonende hem e starešinende: “Mačencar hem kaštencar aljen pala mande sar palo pobunjeniko. ⁵³ Divencar injumle tumencar ano Hram, i na dolinden man. Ali akavai tumaro vreme hem o zoralipe e tominakoro vladini.”§

Oti dar, o Petar xovaj da na pendžari e Isuse

(Mt 26,57–58, 69–75; Mk 14,53–54, 66–72; Jn 18,12–18, 25–27)

⁵⁴ I dolinde e Isuse hem adathar legarde le ko čher e bare sveštenikosoro. A o Petar odural džala ine palo lende. ⁵⁵ Kad resle, tharde jag ko maškar e borosoro hem bešle uzalo late. O Petar bešlo olencar. ⁵⁶ I nesavi sluškinja dikhlja le sar bešela uzali jag, i po šukar dikhlja ano leste hem phenda: “I akava inele e dolime manušeja!”

⁵⁷ A o Petar xovavda vačerindoj: “Đuvlije, na pendžarava le!”

⁵⁸ Na nakhlo but palo adava, dikhlja le nesavo aver manuš hem phenda: “I tu injan jekh okolendar kola inele e dolime manušeja!”

A o Petar phenda: “Manušeja, na injum!”

⁵⁹ I kad nakhlo di ko jekh sati, aver nesavo odlučime phenda: “Čače akava inele e dolime manušeja, adalese soi hem ov Galilejco!”

⁶⁰ A o Petar phenda: “Manušeja, na džanav sostar vačereja!” I ko adava momenti, sar pana vačeri ine, o bašno dilabđa. ⁶¹ Tegani o Gospod o Isus irinda pe hem dikhlja ano Petar, a o Petar setinda pe lesere lafonendar: “Vačerava će, Petre, angleder so o bašno avdive ka dilabi, trin puti ka xovave da na pendžareja man.” ⁶² I ikילו taro boro hem zorale runđa.

O čuvarija marena muj e Isuseja adalese so na verujinena soi ov proroko

(Mt 26,67–68; Mk 14,65)

⁶³ O čuvarija lelje te maren muj e Isuseja hem te maren le. ⁶⁴ Učharde lesere jača hem phende lese: “Prorokujin ko khuvda tut!” ⁶⁵ I bute avere lafonecar vređinena ine e Isuse.

† 22,44 Ano nesave grčka rukopisija nane o 43. hem o 44. stih. ‡ 22,47 Adahar ine ko adava vreme o murša pozdravinena avere muršen kola inele jeri ili amala te mothoven lende manglipe. § 22,53 o zoralipe e tominakoro vladini. Adava značini “o vreme kad o Sotoni vladini”.

E Isuse dikheņa sar krivone adalese so phenela dai o Čhavo e Devlesoro, dai o Hrist

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Jn 18,19–24)

⁶⁶ Kad dislilo, čedinde pe o starešine e jevrejengere, o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar, ande e Isuse pumende ko sabor* ⁶⁷ hem phende lese: “Te injan tu o Hrist, phen amende!” A ov phenda lenđe:

“Te phendum tumende, naka verujinen; ⁶⁸ a te pučljum tumen e Hristestar, naka odgovorinen. ⁶⁹ Ali od akana me, o Čhavo e Manušesoro, ka bešav ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro.”†

⁷⁰ A on sare pučle e Isuse: “Znači tu injan o Čhavo e Devlesoro?”

A ov phenda lenđe: “Korkore šukar phenden da injum.”

⁷¹ Tegani on phende: “Na valjani amende više dokazija dai krivo. Sare amen šunđam da korkoro pes osudinđa!”

23

E Isuse xovavne tužinena anglo Pilat hem anglo Irod

(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Jn 18,28–37)

¹ Tegani sare kola inele ko sabor uštine hem legarde e Isuse koro Pilat, e rimesoro upravniko, ² hem lelje te vačeren protiv oleste: “Akale manuše arakhljam sar zavodini amare narodo hem vačeri lenđe te na platinen o porez e carose, a pese vačeri dai o Hrist, amaro caro.”

³ Tegani o Pilat pučlja e Isuse: “Tu li injan o caro e Jevrejengoro?”

A o Isus phenda: “Ađahari sar so phendan.”

⁴ Tegani o Pilat phenda e šerutne sveštenikonende hem averende kola inele adari: “Na arakhava nisavi krivica upro akava manuš!”

⁵ Ali on na ačhavde te vičinen: “Ple sikavibnaja vazdela pobuna maškaro manuša ki sa i phuv e jevrejengiri. Lelja

te čerel adava ani regija Galileja hem alo čak đi akate ani diz Jerusolim!”

⁶ A kad o Pilat šunđa adava, pučlja len nane li o Isus tari Galileja. ⁷ I kad phende lese dai o Isus tari Galileja, o Pilat bičhalđa le koro Irod, kova vladinđa ani Galileja. A baš adala dive o Irod inele ano Jerusolim.

⁸ Kad o Irod dikhlja e Isuse, but inele radosno adalese so pana oto angleder manglja te dikhel le adalese so but šunđa olestar hem nadisalo da o Isus ka čerel nesavo čudo anglo leste. ⁹ But so pučlja le, ali o Isus ništa na vačerđa lese. ¹⁰ A adari terđona ine o šerutne sveštenici hem o učitelja e Zakonestar vačerindoj zorale protiv o Isus. ¹¹ A o Irod hem lesere vojnici ponizinde e Isuse hem marde muj oleja. Urjavde le ano carsko fostani hem tegani o Irod bičhalđa le palal koro Pilat. ¹² Angleder o Irod hem o Pilat na inele ano šukar odnosija, a adava dive ule amala.

O Pilat čerela e narodosiri volja ađahar so osudini e Isuse ko meriba

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat vičinda kora peste e šerutne sveštenikonen, e vođen hem e narodo, ¹⁴ i phenda lenđe: “Anđen kora mande akale manuše vačerindoj da vazdela pobuna maškaro narodo. Ače, angla tumende pučljum le adalestar, ali na arakhljum nisavi krivica zaki savi tumen tužinena le. ¹⁵ A ni o Irod na arakhlja upro leste krivica i adalese bičhalđa le palal kora amende. Akava manuš na čerđa ništa savese avela meriba. ¹⁶ Adalese samo ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le.” ¹⁷*

¹⁸ Ko adava sare so inele adari vičinde: “Mudar adale manuše, a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varava inele phandlo adalese so učestvujinđa ani pobuna savi inele ano Jerusolim hem adalese so mudarđa nekas.) ²⁰ A o Pilat, adalese so manglja te mukel e Isuse, palem vačerđa

* **22,66** ko sabor Ko original terđola: “Sinedrion”. † **22,69** ko počasno than uzalo zoralipe e Devlesoro. Ko original terđola: “ki desno strana oto zoralipe e Devlesoro”. * **23,17** Ano nesave purane grčka rukopisija terđola: “A valjanda zako prazniko te mukel lenđe jekhe phandle manuše.” Dikh Mt 27,15; Mk 15,6.

olencar, ²¹ ali on vičinde: “Čhiv le ko krsto! Čhiv le ko krsto!”

²² A o Pilat palo trito puti phenđa lende: “A savo bišukaripe čerđa akava manuš? Na dikhava sose valjani te merel. Ka naredinav te šibinen le, i ka mukav le.”

²³ Ali on na ačhavde te vičinen oto sa o glaso rodindoj te čhivel e Isuse ko krsto. I lengoro vičiba inele sa po zoralo hem po zoralo. ²⁴ I adalese o Pilat odlučinda te del len adava so mangena. ²⁵ Muklja okole kova inele phandlo zbog i pobuna hem zbog o mudariba, a e Isuse dinda ko vojnici te čeren oleja adava so o narodo manglja.

E Isuse čhivena ko krsto hem marena muj oleja

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)

²⁶ Sar legarena ine e Isuse te mudaren le, dolinde nesave Simone tari Kirinija† sar taro polje đerdini ine ko Jerusalem.† Čhivde o krsto upro leste hem terinde le te akhari le palo Isus. ²⁷ Palo Isus dželo baro narodo maškaro kolende inele hem o đuvlja kola runde hem žalinde le. ²⁸ Ali o Isus irinda pe nakoro lende hem phenđa lende: “Đuvljalen taro Jerusalem, ma roven zbog adava so ka ovel maje, nego roven zbog adava so ka ovel tumende hem tumare čhavende. ²⁹ Adalese so, ače, avena o diveš kad o manuša ka vačeren: ‘Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučī.’* ³⁰ Tegani ka molinen e planinen te peren upro lende hem e bregonen te

učharen len. ³¹ Adalese so, te ađahar čerela pe mancar kova injum sar jekh sapano kaš, sigurno po bišukar ka čerel pe e manušencar kolai sar o šuke kašta.”†

³² A e Isuseja inele legarde pana duj manuša te oven mudarde. Adala manuša čerde bišukar buća. ³³ I kad resle ko than vičime Kokalo e šeresoro, o vojnici čhivde ko krsto e Isuse hem čhivde adale manušen ko avera krstija: jekhe oti lesiri desno, a e dujtone oti lesiri levo strana.

³⁴ O Isus phenđa: “Dade Devla, oprostini lende, adalese so na džanen so čerena!”† Tegani o vojnici frdinde barbuti hem ađahar ulavde maškara pumende e Isus-esere šėja.

³⁵ But manuša terdine adari te dikhenfse, a e jevrejengere vladarija marde muj e Isuseja vačerindoj: “Averen spasinda, akana nek spasini korkoro pes tei čače ov o Hrist e Devlesoro, o Birime!” ³⁶ Hem o vojnici marde muj e Isuseja. Ale uzalo leste hem kaninde le ušli mol,§ ³⁷ vačerindoj: “Te injan o caro e jevrejengoro, spasin tut!” ³⁸ A upreder lesoro šero terdino znako kote inele pisime: “Akavai o caro e jevrejengoro.”

³⁹ Jekh okole dujendar kola inele čhivde ko krsto vredinda e Isuse vačerindoj: “Te injan o Hrist, sose na spasineja tut hem amen?”

⁴⁰ A o dujto manuš ukorinda adale so vredinda e Isuse: “Sar na daraja e Devlestar? Hem tu injan ađahar osudime sar soi ov. ⁴¹ Ali amen pravedno injam kaznime zbog amare bišukar buća, a akava manuš na čerđa

† **23,26** Kirinija inele diz ki severno Afrika. † **23,26** sar taro polje đerdini ine ko Jerusalem Akate o polje odnosini pe upro gav. Akate na mislini pe da o Simon čerđa buti pese ko polje, adalese soi o anav Simon jevrejsko, a e Jevrejende na inele muklo te čeren buti ko nesave bitna praznici sar soi i Pasha. § **23,29** Esavke dive ale 70 berš palo Hrist. E rimesiri vojska opkolinda hem uništinda i diz Jerusalem hem mudarđa bute Jevrejen. * **23,29** Bahtalei o đuvlja kolai bizo čhave, kola na bijande hem na dinde čučīKo original terđola: “Bahtalei o đuvlja kola našti ine te ačhon khamne, o vodiya save na bijande hem o čučija savendar na pilja pe.” Akate vačeri pe adalestar da “ko adala dive” o čhave taro Jerusalem but ka patinen. Tegani o manuša ka smatrinen dai po šukar okolende kolen nane čhave, adalese so nane te dikhen pumare čhaven sar patinena ili sar merena. † **23,31** Akava upozorenje koristini pe sar metafora. O šuko kaš thabljola po zorale e sapano kaštestar. O thabljojbai akate metafora zako patnje ili zako kazne. O Isus inele sar sapano kaš adalese so na zaslužinda te thabljol (te patini). O manuša kola odbinde e Isuse inele sar šuko kaš. On zaslužinde te thabljon (te patinen) zbog pumare grehija. † **23,34** O Isus phenđa: “Dade Devla, oprostini lende, adalese so na džanen so čerena!” Akala lafija nane ano nesave grčka rukopisija. § **23,36** kaninde le ušli mol Averčhane: “kanindoj e Isuse te pijel ušli mol.” I ušli mol inele jeftino piće savo pijena ine o obična manuša. O vojnici marde muj e Isuseja ađahar so dinde jeftino piće nekase ko vačeri dai caro.

nisavo bišukaripe.” ⁴² Tegani phenđa: “Isuse, mislin mandar hem ov maje milostivno kad ka vladine sar caro.”*

⁴³ A o Isus phenđa lese: “Čače vačerava će, avdive ka ove mancar ano raj!”

Ple meribnaja, o Isus mothoj butenđe da nane krivo

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A ko ekvaš o dive, i tomina učarda sa i phuv hem ađahar inele trin saća†, ⁴⁵ adalese so o kham kalilo. A e hramesiri zavesa† pharavdili ko ekvaš. ⁴⁶ A o Isus vičinda oto sa o glaso: “Dade, tuće ano vasta mukava o duho mlo!” Kad phenđa adava, mulo.

⁴⁷ A kad e rimesoro kapetani dikhlja so ulo, slavinda e Devle vačerindoj: “Čače akava manuš inele pravedniko!” ⁴⁸ But manuša kola čedinde pe adari te dikhenfse, irindoj čhere khvena pe ine ko gruda adalese so ine lende žao. ⁴⁹ A sa e Isusesere pendžarutne, di o đuvlja kola phirde palo leste pana tari Galileja, odural terdine hem dikhle sa adava.

E Isusesoro telo čhivena ano grobo

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

⁵⁰⁻⁵¹ Inele jekh manuš palo anav Josif tari Arimateja, diz ani Judeja. Ov inele šukar hem pravedno manuš kova adžiceri ine e Mesija te anel o carstvo e Devlesoro. Iako inele člano oto e jevrejengoro odbor, na složinda pe adaleja so inele odlučime te roden o Isus te ovel mudardo. ⁵² Ov dželo koro Pilat hem rodinda te den le o telo e Isusesoro. ⁵³ Tegani huljavđa e Isusesoro telo taro krsto, pačarda le čaršaveja hem čhivđa le ano grobo savo inele čerdo ano bar, ano savo pana nijekh na inele čhivdo. ⁵⁴ Adava dive inele dive kad o manuša spreminde pe zako savato savo samo so na ine te avel.

⁵⁵ A o đuvlja, kola ale e Isuseja tari Galileja, džele e Josifeja hem dikhle sar e Isusesoro telo inele čhivdo ano grobo. ⁵⁶ I irinde pe adari kaj bešena ine hem spreminde o mirisija hem o mastija savencar te makhen e Isusesoro telo. Ali kad završinde adava, već alo o savato i adava dive na čerde ništa poštujindoj i naredba oto Zakoni e Mojsijasoro.

24

E Isusesoro uštiba taro mule

(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Jn 20,1–9)

¹ Rano sabajle, palo savato, o đuvlja ale ko grobo hem ande o mirisija save spreminde. ² Tegani arakhle o bar savo phandela ine o grobo* dai cidime. ³ Đerdinde andre, ali na arakhle o telo Gospodesoro e Isusesoro. ⁴ I sar terđona ine adari zibunime, iklile anglo lende duj manuša ano sjajna šeja. ⁵ O đuvlja but darandile hem peravde pumare šere nakori phuv, a o duj manuša phende lende: “Sose rodna e dživde maškaro mule? ⁶ Ov nane akate. Uštino taro mule! Setinen tumen so vačerđa tumenđe pana ani Galileja: ⁷ ‘Me, o Čhavo e Manušesoro, valjani te ovav dindo ano vasta e grešnone manušengere, te ovav čhivdo ko krsto, ali o trito dive ka uštav.’”

⁸ Tegani on setinde pe da o Isus phenđa lende adava. ⁹ I irinde pe taro grobo palal ki diz te vačeren adava e dešujekhe apostolende hem sarijende averenđe. ¹⁰ Adala đuvlja inele i Marija tari diz Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesiri daj, hem avera. I on sa adava vačerde e apostolende, ¹¹ ali o apostolja na verujinde lende, adalese so mislinde da sa adava izmislinde. ¹² A o Petar uštino hem prastandilo di ko grobo. Kad reslo, teljarđa pe te dikhel ano grobo, hem dikhlja samo o čaršavi saveja† e Isusesoro telo inele pačardo. I irinda pe palal pučindoj pes so ulo adava.

* **23,42** Ko original terđola: “Isuse, setin tut maje kad ka ave ano to carstvo.” † **23,44** Ko original terđola: “taro šofto di ko enjato sati”, palo e rimesoro računiba o vreme, ano saveste o dive počinda ko šov o sati sabajle.

† **23,45** e hramesiri zavesa Adaja zavesa inele prekalo 25 metarija uči hem odvojinda o naj sveto than oto ostatak e hramesoro. * **24,2** o bar savo phandela ine o grobo Adava inele baro, oblikujime, okruglo bar savo inele edobor baro da šaj ine te phandel o ulaz e grobosoro. Nekobor murša valjani ine te gurinen o bar te šaj phravel pe o grobo. † **24,12** čaršavi saveja Ko original terđola: “platinena trake savencar”.

O Isus e duje učenikonenđe odrumal objasnini o prorokštija e Hristestar (Mk 16,12–13)

¹³ Adava dive duj oto e Isusesere sledbenici džana ine ko gav Emaus, dur taro Jerusalem dešujekh kilometar-ija.† ¹⁴ Odrumal vačerena ine maškara pumende adalestar so ulo adala dive. ¹⁵ I sar vačerena ine adahar, korkoro o Isus alo uzalo lende hem lelja te phirel olencar. ¹⁶ Ali olenđe na inele muklo te pendžaren le.

¹⁷ O Isus pučlja len: “Sostar vačerena maškara tumende phirindoj?” Tegani on terdine, a ko lengere muja dikhlilo pe dai žalosna.

¹⁸ Jekh olendar, palo anav Kleopa, phenđa lese: “Sar so dičhola, tu injan jedino abandija ano Jerusalem kova na džanel so ulo adari akala dive.”

¹⁹ O Isus pučlja len: “So ulo?”

I on phende lese: “Adava so ulo e Isuseja e Nazarećanineja. Ov inele proroko zoralo ano vačeriba hem ano ćeriba anglo Devel hem anglo sa o manuša. ²⁰ Ali amare šerutne sveštenici hem amare avera vladarija dinde le te ovel osudime ko meriba hem čivde le ko krsto. ²¹ Amen nadisaljam da ov ka otkupini e Izraelesere narodo. A aće, tritoi dive sar ulo sa adava. ²² Hem pana zbuninde amen nesave amare đuvljendar. Sabajleja džeze ko grobo, ²³ ali na arakhle e Isusesoro telo adari. Ale hem phende amende da dikhle anđelen kola vačerde lende dai o Isus dživdo. ²⁴ Tegani nesave amendar džeze ko grobo hem arakhle dai o grobo čučo, sar so phende o đuvlja, ali na dikhle e Isuse.”

²⁵ Tegani o Isus phenđa lende: “O, sar na xaljovena? Sosei tumende pharo te verujinen sa adava so o proroci vačerde adalestar ano Sveta lila? ²⁶ On prorokujinde da o Hrist valjani te nakhel sa adala patnje angleder so o Devel ka proslavini le.”Š ²⁷ I tegani lelja te objasnini lende soi e Hristestar pisime ano Sveta lila,

počindoj e Mojsijasere lilendar hem ano sa e prorokonengere lila.

²⁸ Sar avena ine paše uzalo gav Emaus, o Isus ćerđa pe da mangela te džal po dur. ²⁹ Ali on terinde le te ačhol vačerindoj: “Ačhov amencar, adalese so lela te perel i rat!” I o Isus ačhilo hem đerdinda olencar ano čher. ³⁰ Kad inele olencar uzalo astali, o Isus lelja o maro, zahvalinda e Devlese, phaglja le hem dinda len. ³¹ Tegani phravdile lengere jača hem pendžarde le dai ov o Isus, ali ov otojekhvar na inele više anglo lende.

³² Tegani lelje te vačeren maškara pumende: “Akana džanaja sose amare vile inele tate kad vačerđa amencar odrumal hem kad objasninda amende o Sveta lila.” ³³ Odmah uštine hem irinde pe ko Jerusalem. Adari arakhle sar bešena zajedno o dešujekh apostolja hem avera sledbenici e Isusesere ³⁴ kola phende lende: “O Gospod čaće uštino taro mule hem mothovđa pe e Simonese!” ³⁵ Tegani o duj manuša vačerde lende sa so ulo ko drom nakoro Emaus hem sar pendžarde e Isuse kad phaglja o maro.

O Isus ikljola anglo učenici hem dokazini lende dai dživdo (Jn 20,19–23)

³⁶ Sar on vačerena ine adalestar, o Isus otojekhvar terdino maškar olende hem phenđa lende: “Mir tumencar!” ³⁷ A on iznenadinde pe hem darandile adalese so mislinde da dikhena duho. ³⁸ Tegani o Isus phenđa lende: “Sose darana? Nane tumen sose te sumnjinen. ³⁹ Dikhen mle vasta hem mle pre! Me injum! Pipinen man hem ka dikhen! E duho nane telo oto maš hem oto kokala sar so dikhena da man isi!” ⁴⁰ Vačerindoj adava, mothovđa lende ple vasta hem o pre.

⁴¹ On edobor inele radosna hem začudime da našti ine te verujinen. Tegani o Isus pučlja len: “Isi tumen li nešto xajbnase?”* ⁴² I on dinde le kotor oto peko mačo. ⁴³ Ov lelja hem xalja le anglo lende.

† **24,13** dešujekh kilometarija. Ko original terđola: “šovardeš stadijumija”. Sar di ko duj saća phirindoj. Š **24,26** angleder so o Devel ka proslavini le. Akava odnosini pe upro adava kad o Isus ka lel te vladini hem te primini i čast hem i slava. * **24,41** Manglja te xal anglo lende sar te mothoj lende da nane duho.

O učenci ka svedočinen e Isusestar sa e nacijende

⁴⁴ Tegani o Isus phenda ple učenikonende: “Kad angleder injumle tumencar, vačerđum tumende da sa valjani te pherđol soi pisime mandar ano Zakoni e Mojsijasoro, ano Lila e prorokonengere hem ano Psalmija.”

⁴⁵ Tegani phravđa lengere jača te xaljojen o Sveta lila, ⁴⁶ i phenda lende: “Ađahari pisime ko Sveta lila: O Hrist ka patini hem ka merel, ali o trito dive ka uštel taro mule, ⁴⁷ hem ano lesoro anav ka propovedini pe sa e nacijende, počindoj taro Jerusalem, da valjani te pokajinen pe te šaj o Devel oprostini lende lengere grehija. ⁴⁸ Tumen injen svedoci adalestar.

⁴⁹ A me ka bičhalav tumende e Svetone Duho, sar so mlo Dad dinda plo lafi. Tumen ačhoven ani diz đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumende.”†

O učenci dikhena e Isusesoro uštiba ko nebo

(Mk 16,19–20; Ćer 1,9–11)

⁵⁰ Palo adava, o Isus ikalđa ple učenikonen tari diz hem anda len uzalo gav Vitanija. Adari vazdinda ple vasta hem blagoslovinda len. ⁵¹ I sar blagoslovini len ine, lejja te cidel pe olendar hem legardilo ko nebo. ⁵² On pele ko kočija slavindoj le. Tegani pherde oti radost irinde pe ano Jerusalem. ⁵³ I stalno džana ine ko Hram te hvalinen e Devle.

† **24,49** đikote o zoralipe e Devlestar naka huljel upra tumendeKo original terđola: “đikote na ovena urjavde e zoralipnaja taro učipe.” E Devlesoro zoralipe ka učhari len ađahar sar so o šeja učharena e manuše. Adaleja ka dobinen o zoralipe e Svetone Duhosoro sar te šaj svedočinen averende e Isusestar.